भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
राष्ट्रीय पुस्तकालय, कलकत्ता।
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA.

P
वर्ग संख्या
Class No. 891.421
पुस्तक संख्या
Book No. Bh 258
रा० पु०/ N. L. 38.

MGIPC—S4—59 LNL/64—1-11-65—100,000.

No. 2509
CALCUTTA
P
891.421
B/H 258

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਅਥ ਉਤਪਤੀ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਿ

॥ਲਿਖ੍ਯਤੇ॥

ਭੂਮਿਕਾ॥

॥ਦੋਹਰਾ॥

ਰਘੁਪਤ ਬਾਣੀ ਰਾਮਜੀ ਨਾਨਕਾਦਿ ਗੁਰ ਜੋਇ
ਬੰਦੋ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸਦਾ ਮਮ ਉਰ ਵਾਸਾ ਹੋਇ॥

॥ਸੋਰਠਾ॥

ਪ੍ਰਮ ਗਿਆਨ ਅਵਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ॥
ਨਮਸਕਾਰ ਬਹੁਬਾਰ ਕਰੋਂ ਪਦਾਂਬੁਜ ਸੀਸਧਰ॥

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਿ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਮਹਾਤਮਜਨਾਂ ਸੰਤਾ ਭਗਤਾ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੈ ਕੇ ਜਿਸਤਰਾਂ ਇਸ ਪੋਥੀ ਹਨੂਮਾਨਨਾਟਕ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਮਹਾਤਮਜਨ ਆਪਨੀ ਆਪਨੀ ਬੁਧ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਦੇ ਹੈਨ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸਤ੍ਰਾਂ ਮੈਨੂ ਬਾਨੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਹਰਸਾਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਨਿਆ ਹੈ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਹਾਂ ਦੇਖੀਏ ਭਾਈ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕੇ ਉਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਮੇ ਉਸਤਾਦ ਥੇ ਔਰ ਬੇਟੇ ਭਾਈ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜੀ ਦੇ ਕੇ ਥੇ ਸੋ ਓਹ ਐਸੇ ਲਾਇਕ ਥੇ ਜਿਨੋਂ ਕਾ ਕੁਛ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਜਾਤਾ ਓਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰਾ ਆਸੀ ਕੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਿਵੇਂ

ਾਵੇਨਾ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਮਸੀਤ ਆਹ ਰਹੇ ਮੈਂ ਮ
ਤੇ ਤਿਨ ਕੋਸ ਪਰ ਕੋਤੇ ਦਰਿਆ ਐਰਾਵਤੀ
ਕ ਨਾਮ ਪੁਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਸੋ ਉਨਾਂ ਕੇ ਪਾਸ - ਮੁਨਸ਼ੀ
ਰਾਮ ਖਤ੍ਰੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਔਰ ਫਾਰਸੀ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹ
ਏ ਸਨ ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕ
ਾ ਕਰਕੇ ਕਿਲੇ ਗੁਆਲੀਅਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ
ਜੋ ਕੇ ਦਖਨ ਦੇਸ ਵਿਖੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਛ ਕਾਲ
ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਛੀਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੀ [illegible] ਕਰਦੇ
ਰਹੇ ਹੈਨ ਕਹਾਨੇ ਨੌਂ ਰਾਜੇ ਬੰਦੇ ਔਰ ਸ਼ਰਾਰਤ ਰੰਜੂ ਖਤ੍ਰੀ ਦੇ
ਇਹ ਰੰਜੂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਹੁਤ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ
ਹੈ ਉਸ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸਾ ਮਕਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਫੈਦੀ
ਦਾ ਕੁਛ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਆਵਦਾ ਸੋ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਸੇ
ਕਰੋਪੀ ਦੇ ਸਬਬ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹ੍ਰਿਦਾ ਰਾਮ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਸ ਮਕਾਨ ਵਿਖੇ
ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਲੇ ਦੇ ਵਿਚ
ਗਏ ਤੇ ਮਕਾਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਤੰਗ ਹੋਇ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿ
ਚ ਪਏ ਰਹਿਨ ਇਕ ਦਿਨ ਉਨਾਂ ਨੇ ਆਪਨੇ ਚਿਤ ਦੇ ਵਿਖੇ ਏਹ ਸਲਾ
ਹ ਕੀਤੀ ਕੇ ਕੁਛ ਉਸਤਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕਰੀਏ ਜਿ
ਸ ਤਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਨਾਟਕ ਮੇਂ ਹੈ ਉਨਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ
ਸੰਮਤ ੧੬੯੭ ਬਿਕ੍ਰਮ ਸੀਤਦ ਇਸ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਮੁਨਸ਼ੀ
ਹੋਰਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਉਤਪਤੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੋਈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੰਡਤ
ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਰਹਦੇ ਸੀ ਉਸ ਮਕਾਨ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਕੋਲਿਆਂ ਦੇ
ਨਾਲ ਲਿਖ ਦੇਂਦੇ ਜਦ ਕਰੀਬ ਦੋ ਧਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਤਦ
ਕੰਦਾ ਦੀ ਸੁਫੈਦੀ ਦੀ ਠੀਕ ਨਾਂ ਰਹੀ ਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ
ਬੇਟਾ ਵਾਸਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਇਆ ਤੇ ਮਿਲ ਕਰ

ਕਹਿਨ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁਨਸੀ ਸਾਹਿਬ ਢੂੰਡ ਕਾਰ ਖਿਜ਼ਮ
ਏ ਅਗੋ ਮੁਨਸੀ ਹਿਰਦਾਰਾਮ ਕਹਨ ਲਗੇ ਕਿ ਹੋਰ ਤੋ ਢੂੰਡ
ਨਹੀ ਪਰੰਤੂ ਢੂੰਡ ਕੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਇਕ ਕਲਮਦਾਨ ਤੇ ਰਸਨਾ
ਬਖਸ਼ੋ ਹੋਰ ਸਭੁ ਆਪ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਤੇ ਕਹਾ ਨੇ ਮੁਨਸੀ ਹਿਰਦਾਰਾ
ਦੇ ਬੇਟੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਨੇ ਕਾਗਤ ਜਹਾਂਗੀਰੀ ਜੋ ਕਿ ਬਾਪ ਦੇ ਨਾਮ
ਕੇ ਸਿਕੇ ਪਰਸੀ ਤੈ ਕਲਮਦਾਨ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਮੁਨਸੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿ
ਆ ਦਿਤੀ ਜਦ ਕਾਗਤ ਸਿਆਹੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੋਰਾਂ ਪਾਸ ਆ ਗਏ ਤਾ ਫ਼ਿ
ਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਪੂਰਨ
ਹੋਇਆ ਜਦ ਸਪੂਰਨ ਹੋ ਗਯਾ ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਜੀ ਦਿਆ
ਲੂ ਹੋਕਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹਿਰਦਾਰਾਮ ਨੂੰ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚੋ ਕਢ ਲੈ ਗਏ
ਏਹ ਖਬਰ ਜਦ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਿ ਹਿਰਦਾਰਾਮ ਦਾ
ਕਿਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀ ਲਗਦਾ ਤਦ ਜਹਾਂਗੀਰ ਢੂੰਡਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ
ਜਦ ਆਨ ਕਰ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਮੁਨਸੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖੀ ਦੇਖ ਕਰ ਕ
ਹਿਨ ਲਗੇ ਕੇ ਜਿਤਨੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਇਸ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ
ਉਸ ਬਸਤੇ ਨੂੰ ਸੰਗਲ ਮਾਰ ਛਡਿਆ ਏਹ ਖਬਰ ਦਸਵੇ ਪਾ
ਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੁ
ਨੀ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਕੋਈ ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ ਕਵੀਸਰੀ ਕੀਤੀ
ਹੈ ਉਸ ਕਵੀਸਰੀ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਤਸਾਹ ਨੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿ
ਚ ਸੰਗਲ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸਭਨਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀ
ਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਜਾਕਰ ਉਹ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਲਿਆਵੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਂਹ
ਕੀਤੀ ਸਭ ਚੁਪ ਕਰ ਰਹੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੁਲਾਭਦੀ ਦੀ ਦਰਸਨ ਕ
ਦੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਲੋਕ ਜਾਨਦੇ ਹੈਨ ਕੇ ਬੜਾ ਭ
ਰੀ ਚੋਰ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ਕਹਨ ਲਗਾ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ
ਆਗਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਮੈ ਲਿਆਵਾਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ

ਆਪਨੇ ਤਬੇਲੇ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜੋ ਤਕੜੀ
ਮੰਜਲ ਕਰਦੀ ਸੀ ਦੂਲਾ ਭਟੀ ਗਯਾ ਅਤੇ ਕਰੈ ਹਰੀ ਦੇ
ਆਕਰ ਫੇਰ ਧਾਯਾ ਕਰੇ ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਮੁ
ਲਾਕਾਤ ਜਾਪਾਈ ਬੇਟੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਨੇ ਸਭ ਜਗਾ ਦੀ ਸੈਲ ਕਰਵਾ
ਈ ਜਦ ਥੋੜਾ ਹੀ ਫਿਰ ਪਿਛੋਂ ਦੂਲਾ ਭਟੀ ਕਹਨ ਲਗਾ ਜੋ ਆਪਨੇ
ਪੰਡਿਤ ਖਾਨਾ ਬਨਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਭੀ ਦਸੋ ਤਦ ਜਹਾਂਗੀਰ
ਦਾ ਬੇਟਾ ਦੂਲੇ ਭਟੀ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਖਾਨਾ ਦਿਖਾਲਨੇ ਗਿਆ ਜਦ ਓ ਪੰਡ
ਤ ਖਾਨਾ ਦੂਲੇ ਭਟੀ ਦੇਖਿਆ ਤਦ ਕਹਿਨ ਲਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮਕਾਨ
ਸਭ ਜਗਾ ਤੋ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਐਥੇ ਉਥੇ ਉਸ ਦਾ ਅਤ ਲਗਦਾ ਸੀ · ਜਦ ਇਤ
ਨੀ ਬਾਤ ਦੂਲੇ ਭਟੀ ਨੇ ਕਹੀ ਤਬ ਬੇਟੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਨੇ ਸਬ ਨੌਕਰਾਂ
ਨੂੰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਏਹ ਸੈਲ ਕਰਨ ਆਵਨ ਤੂ ਜਾਇਸ ਨੂੰ
ਨਹੀ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਦੂਲਾ ਭਟੀ ਦੂਸਰੇ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਇ
ਕਾਦ ਨੇ ਉਥੇ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਦੀ ਕਵੀ ਸਰ ਦਾ ਚੂਕ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆ
ਇਆ ਜਦ ਉਥੋ ਤੁਰਨ ਲਗਾ ਤੇ ਅਉਦਾ ਹੋਇਆ ਏਹ ਕਹਿਆ
ਯਾਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਲਾਮ ਦੂਲਾ ਭਟੀ ਤੇ ਜਾਨਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਇ
ਆ ਤੇ ਕਵੀ ਸਰ ਗੁੰਦਾਰਾਮ ਦੀ ਲੈ ਚਲਿਆ ਹਾਂ ਜਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ
ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆਯਾ ਤਦ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਸੈਂਚੀਆਂ ਹੈ ਪਈਆਂ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਕਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇ ਉਹ ਜੋ ਸੈਂਚੀਆਂ ਹੈ ਪਈ
ਆਸਿਨ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਵੀ ਸਰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਤੇ ਮੋਹਰ
ਦੇ ਕਾਬਿਤ ਦੀ ਦੇਕਰ ਬਨਵਾਇਆ ਓ ਦੇਖਨੇ ਵਖਰੇ ਹੀ ਕਬਿਤ
ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹੈਨ ਫਿਰ ਜਿਚਰ ਤਕ ਦਸਵੇਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾ ਆਪਨੀ
ਲੀਲਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਆਪਨੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਖਦੇ
ਰਹੇ ਹੈਨ· ਬਨਾਨੇ ਲਗਾ ਸਾ ਤਾਂ ਇਕ ਭਾਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਭੂਮਕੇ ਦਾ ਹੀ ਬਨ ਜਾ
ਦਾ ਹੈ ਮਗਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਵਿਚ ਸਮਝ ਜਾਨਗੇ ਨਾ ਫਕਤ।

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਗ੍ਰੰਥ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥

ਕਬਿਤ ॥ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮੀ ਕੋ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੀ ਸੈਂ ਗਤਿ ਅ
ਗਤਨ ਗਤਿ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਈਐ ਹੋ ॥ ਸਦਾ ਸ਼ੀਲ ਪਤਿ ਸਤ ਪਤਿ ਕੇ
ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਪਤਿ ਸਿਵ ਸਨਕਾਦਿਕ ਪਤਿ ਸਭਹੀ ਸੁਨਾਈਐ ਹੋ ॥ ਸੂਰ ਪਤਿ ਹੂ
ਕੇ ਪਤਿ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਪਤਿ ਰਾਮ ਨੈਨ ਕੋਰ ਉਠ ਕਬਹੂੰ ਤੇ ਪਰਜਾਈਐ ਹੋ ॥
ਕੂਰੇ ਸ਼ਾਰਕ ਪਤਿ ਸੂਨੇ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਮਤਿ ਤਬ ਐਸੇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਕਛੂਕ
ਗੁਨ ਗਾਈਐ ਹੋ ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਕਾਹੂ ਕੇ ਜਾਨ ਸ੍ਰੁਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ
ਕਾਹੂ ਕਹੈ ਸਿਵ ਸੇ ਬਰ ਦੈਯਾ ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੈ ਰਵਿ ਚੰਦ ਨ ਕੇ ਬਰ ਕੋਊ
ਗਜਾਨਨ ਆਸ ਬਸੈਯਾ ॥ ਕਾਨ ਸੁਨੇ ਪਾਹਿ ਚਾਰਨ ਕਾਹੂ ਮੈ ਸਾਰਦ
ਹੈ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈਯਾ ॥ ਜਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨਾਮ ਜੋ ਸੁਨਿਏ
ਸਬੋਹ ਸਹੈਯਾ ॥ ੨ ॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ਸ੍ਯਾਮ ਘਨ ਦੇਖ ਮੈਂ
ਮੈਂ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜੋ ਨੇਹੁ ਬਾਂਧੇ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਬੂੰਦ ਦੇਹੈ ਜਪੰਜਾਤਾ ਜੀਨ ਮੇਰੋ ॥
ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਰਸ ਭੂਠੇ ਤਾਂ ਕੋ ਭ੍ਰਮੇ ਮੂਕਿ ਜਾਂ ਦਿਨ ਪੰਗ ਪਾਊ ਤਾਂ
ਹੀ ਛਿਨ ਕਾ ਮੇਰੋ ॥ ਰਾਮ ਮੁਖ ਧ੍ਯਾਨਿ ਸੁਨਿ ਭ੍ਰਮੇ ਮਿਗ ਤਾਂ ਹੀ ਛਿਨ ਰੂਪ
ਸਿੰਧ ਮੀਨ ਤਰਹੈਨ ਕਾਲ ਧ੍ਯਾਂ ਮੇਰੋ ॥ ਵੈਤੂ ਦਾਰ ਗਾਇ ਹੈ ਭ੍ਰਗਾਤਿ ਕੀ
ਖ ਮਾਂਗੀ ਦੈ ਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਚਕੋਰ ਮਨ ਰਾਮੇਰੋ ॥ ੩ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
॥ ਸੇਵਕ ਕਹੈਂ ਸਿਵ ਮਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹੈ ਸਭ ਬੇਦ
ਪੜ੍ਹੈਯਾ ॥ ਬੋਧ ਕਹੈ ਇਕ ਕਰਮ ਕਹੈ ਇਕ ਧਰਮ ਕਹੈਂ ਇਕ ਧ੍ਯਾ
ਮ ਸਹੈਯਾ ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜਨ ਏਕ ਕਹੈ ਘਟ ਪਾਨ

…ਤੇ ਰਾਜ ਸੁਨੈ ਅਪਨੋ ਜਸ ਤੈ ਸਬ ਦੇਸਨ ਮੈ ਨ ਦੇਰ ਸੁਨੈਯਾ
…ਖੇਤ॥ ।ਜੈ ਸੁੰਲ ਤੈਨੈਯਾਂ ਤ੍ਰਿਨ ਭੂਮ ਲਗਿ ਧਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕ
…ਲਅਰਿਨ ਸੁ ਸਾਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਨਹੈ। ਰਿਨੂੰ ਕੀ ਖਾਨ ਪਾਹੇ ਰਾਨੇ ਜ
ਕੀਟਨ ਨਨ ਸੋਂ ਮਾਨ ਲੇਤ ਜੀਕੀ ਸਬ ਗੀਰੇ ਸੌਂਢਧਾਨ ਹੈ। ਦੇਵਨ ਕੇ
ਦੇਵ ਗੀਸੈ ਨੈਕ ਕੀਏ ਸੇਵ ਹੀਏ ਪਰ ਪੀਰ ਜਾਨ ਬੈਕੋ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ
ਹੈਂ। ਧਾਰਿਵ ਸੇ ਸਆਮ ਅਕ੍ਰਿਤਾਮ ਕਾਮਪੂਰਿਕੇ ਕਾਮ। ਐਸੇ ਰਾਮ ਰਾਮ
ਕੇ ਹੀਏ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ॥ ੫॥ ਸੈਯਾ। ।ਰਾਮ ਕਿਨਾਮ ਸੈ ਪੀ
ਤ੍ਰਿਕਰੋ ਜਿਨ ਧਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਰਚੇ ਉਤਮਾਈ। ਜੈਨ ਬਨੈ ਤਊ ਏਕ ਘ
ਰੀ ਸੁਨ ਲੈ ਗੁਨ ਕੇ ਤਜ ਆਨਿ ਮਤਾਈ। ਪੰਟਗੀਸੈਂ ਜਿਨ ਪੇਟ ਭੁਮੇ
ਅਥ ਪੇਟ ਕੇ ਕਾਜ ਕਰਾ ਦੁਰਤਾਈ। ਲੋਸਿਧ ਆਵਤੇ ਆਵ ਚਲੀ
ਜੈਸੇ ਪਾਨੀ ਮੈਂ ਨਾਉ ਮਲਾਹ ਚਲਾਈ॥ ੬॥ ਸੈਯਾ। ।ਰਾ
ਮਕੇ ਰੂਪ ਸਿਗਾਰ ਮਨੋਜ ਲਜਾਇ ਮਨੋ ਨਿਜ ਦੇਹ ਬਿਸਾਰਯੋ। ਮਨੁ
ਨੇ ਕਾਜ ਕੀਓ ਉਦਵਰਤਨ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਲੈ ਨਤੁ ਚਾਂਦ ਉਖਾਰਯੋ। ਸ੍ਰੀ ਠ
ਕੁਬੀਰ ਕੇ ਬਾਰ ਬਿਲਾਸ ਤੇ ਧਰਮ ਰਚਯੋ ਤ੍ਰਈ ਲੋਕ ਬਿਥਾਰਯੋ।
ਨੈਨਕੀ ਕੋਰ ਤੇ ਨੈਨ ਕੀਓ ਬਿਧਿ ਭ੍ਰੂ ਕੀ ਛਾਹ ਤੇ ਸੀਲ ਸਵਾਰਯੋ।
੭॥ ਸੈਯਾ। ।ਕਯੋ ਧਰਤੇ ਧਰ ਧੀਰ ਬਧੇ ਭੂਟ ਹੋਨ ਕਛੂ
ਬਲ ਕਾਹੂ ਕੇ ਪੈਤੇ। ਛੰਡ ਸੋ ਵਿਤ ਕੇ ਕਰ ਭੂੰਡਨ ਨਾਤ ਫਿਰੋ ਭ੍ਰਿ
ਗੁਨਿ ਦਨ ਸੋਤੇ। ਕਯੋ ਟਰਤੇ ਸੰਖ ਰਾਵਨ ਕੇ ਧਨੁ ਤੋਰ ਕੋ ਸੀਸ
ਲਗਾਇਕ ਕੇਤੇ। ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿਰੋਮਣਿ ਭ੍ਰਤ ਰਾਜੀਵਲੋਚਨ ਰਾ
ਮਨ ਹੋਤੇ॥ ੮॥ ਸੈਯਾ। ।ਸੋ ਬਿਨਤੀ ਅਹਿਨਾਥ ਕਰੇ ਬਿਧਿ
ਤੇ ਬਿਨ ਕਾਨਨ ਕਾਹੇ ਤੇ ਕੀਨੋ। ਨੇ ਛਰਧਰੇ ਸਨ ਬਾਤ ਫਨਿੰਦ ਭਨੈ
ਸਿਰ ਨੈਕ ਫਰੈ ਪੁਰ ਤੀਨੋ। ਹੈ ਕਹੁ ਕੌਨ ਸਨੇਜ ਸਰਾਮ ਕੇ ਸੀਸ ਕੈ
ਪਾਇ ਕੈ ਸ੍ਰਾਮਨਾ ਲੀਨੋ। ਐਸੇ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਤ੍ਰਈ ਲੋਕ ਰਚੇ ਤੁਹਿ ਐਸੇ
ਹੀ ਜਾਨਤ ਹੀ ਸਿਰ ਦੀਨੋ॥ ੯॥ ਸੈਯਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ

ਸਿੰਧੋ ਆਦਿ ਕੀ ਯਾਹ ਕੀ ਗਤਿ ਹੈ ਕਿਧੋਂ ਭੂਤੀ ਬਖਾਨੋ। ਆਨੰਦ ਦਾਈ ਕੌਮੁ ੧
ਦੀ ਜਾ ਹਰਿ ਕੀ ਯਾਹ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਸੁਰਲੋਕ ਡਰਾਨੋ। ਜਾਨ ਯਹੈ ਮੁਖ
ਚਾਰ ਕੀਏ ਬਿਧਿ ਸੰਭੁ ਰਹੈ ਅਜ ਭੂ ਲਪਟਾਨੋ। ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਹਸ੍ਰ ਕੀ
ਏ ਰੱਖੁ ਚੌਕ ਛਹੂੰ ਮੁਖ ਧਿਆਨ ਕੀਓ ਉਨ ਸਿਆਨੋ।੧੦। ਸ੍ਵੈਯਾ
। ।ਭ੍ਰਿਗ ਆਦਿ ਛਾਂਡ ਨ ਜੋਗ ਕਰੈ ਕੋਊ ਮੈਂ ਸਿਵ ਲੌ ਸਿਵ ਲੋਕ
ਨਿਹਾਰਨੋ। ਆਗਮ ਤੇ ਨ ਮਿਟੈ ਮਨ ਕੇ ਭ੍ਰਮ ਬੇਦ ਬਿਖਾਦ ਨ ਜਾਇ
ਬਿਚਾਰਨੋ। ਜੋਨ ਤੇ ਕੌਨ ਸੁਭੂਟੀ ਰਹੇ ਬਿਨ ਬੋਲ ਖੁਲੇ ਧਰਿ ਕੇ ਨ ਕਿ
ਵਾਰਨੋ। ਤਾਤੇ ਯਹੈ ਜੀਅ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਜਿਨ ਰਾਮ ਕਹਨੋ ਤਿਨ ਕਾਜ ਸ
ਵਾਰਨੋ।੧੧। ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਹੈਨ ਕਹੂੰ ਕਾਹਿ ਅੰਤ ਸੁ ਸੁੰਦਰ ਸੀ
...ਮਹ ਤਊ ਸੁਖ ਪੈਹੈਂ। ਕਾਹੇ ਤੇ ਰਾਮ ਕੇ ਨਾਮ ਮਿਲੀ ਕਾਹਿ ਰਾਮ
ਤੁਮੈਂ ਸਿਰ ਨਾ[illegible]ਹੈਂ। ਧਾਰੇ ਊ ਨੀਰ ਨਵਾਇ ਗੋਬਿੰਦ ਹਿ ਜੋਬ ਕੇ
ਊ ਚਰਨੋਦਕ ਦੈਹੈਂ। ਕੈ ਨਸੁ ਸਾਧ[illegible]ਸੇ ਕਹ ਮੂੰਡ ਚੜ੍ਹਾਇ
ਨ ਸ੍ਵਾਦ ਹਿ ਲੈਹੈਂ।੧੨। ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਹੈ ਜਾਤ[illegible]ਕ
ਵਿਤਾ ਸਿਰ ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਉਪਹਾਸ ਧਰੈਗੀ। ਰਾਮ ਮਈ ਸੁਖ ਦੈ ਸ
ਬੈ ਤਨ ਕੇ ਦੁਖ ਦੇਖ ਸੰਤਾਪ ਹਰੈਗੀ। ਜੈਸੇ ਬਨ ਭਿਲਨੀ ਕਰਾਂਤ
ਕੀ ਆਗ ਸਖੇ ਲੂਘਿ ਦਰੂ ਤੇ ਜੋਤ ਜਗੈਗੀ। ਤੋ ਕਹਿ ਤੇਸੇ ਸਮੂਹ
ਨ ਕੇ ਯਹਿ ਹਾਟ ਕਲੰਕ ਨ ਦੂਰ ਕਰੈਗੀ।੧੩। ਸ੍ਵੈਯਾ। ।
ਜੋਬਨ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਹੁਲਾਸ ਸੁ ਸੰਤ ਸੁਨੇ ਜਗੁ ਜਾਨਿ ਸੁਨਾਵੈ
।ਫੂਲ ਸੁਗੰਧਿ ਸਬੈ ਕਹਿ ਮੰਡਲ ਫੂਲ ਚੜ੍ਹੈ ਤੁਮ ਸੇ ਅਲਿ ਪਾਵੈ
ਆਕ ਕੇ ਫੂਲ ਸਮਾਨ ਕਵੀਸਰ ਰਾਮ ਤੁਮੈਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਰਿਝਾਵੈ।
ਖੇਤ ਚੜ੍ਹੈ ਚਿਤ ਚੌਪ ਮਲਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੈ ਸਬਹੀ ਫਿਰ ਆਵੈ।
੧੪। ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਬਿਆਸ ਪਰਾਸੁਰ ਨਾਰਦ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੁਕ ਹੈ ਸਬ
ਰਾਮਹਿ ਆਜ ਲੌ ਗਾਵੈਂ। ਸੇਖ ਸਹੰਸ੍ਰ ਧਰੈ ਮੁਖ ਜਾਂਹਿ ਤੇ ਫਾਰ ਪੜੈ
ਗੁਨ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵੈ। ਸਿੰਗ ਹਿ ਫੈਰੇ ਹਨੂਮਾਨ ਸਦਾ ਸੁ ਜਖਾ ਮਤ ਜੈਂ ਕ

ਨਿ ਕੈ ਸਮਝਾਵੈ ॥ ਤਾਂਹੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇਰਾਂ ਮਕਰੰਦ ਮੁਨਿ ਕੇ ਗੁਨਿ ਤੇ ਕੁਨ
ਜਿਉ ਦਿਖਰਾਵੈ ॥ ੧੫ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ ਸੂਰਜ ਕੀ ਮਨਕੀਕ
ਦ੍ਰਿ ਰਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੀ ਰੀਤਿ ਕਹਾਂ ਲੌ ਲਿਖਾਉ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ ਕੇ ਅਜ ਕੇ
ਜਸ ਕੀ ਸੁ ਕਥਾਨ ਕੇ ਅੰਤ ਕਹਾਂ ਲੌ ਸੁਨਾਉ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ
ਤਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੌ ਤੋ ਕਹੌ ਕਹਿ ਅੰਤ ਨਹਿ ਪਾਉ ॥ ਤਾਂਤੇ ਸੁਨੋ ਰਘੁ
ਬੀਰ ਕਥਾ ਤੁਮ ਸੋਂ ਕਹਿ ਕੈ ਤਨ ਤਾਪ ਮਿਟਾਉ ॥ ੧੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ ॥ ਨਿਧਿ ਸੰਗ ਜਾਇਬੋ ਧਨੁਖ ਚਟਕਾਇਬੋ ਪੁਰਨਿ ਜਾ
ਇ ਬਿਵਾਇਬੋ ਬਡੋਈ ਜਸ ਪਾਇਬੋ ॥ ਧਾਇਬੋ ਪਰਸਰਾਮ ਗੈਲ
ਮੈਂ ਮਿਲਾਇਬੋ ਉਲਟ ਬਨ ਜਾਇਬੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਜ ਗਾਇਬੋ ॥ ਬ
ਨ ਕੇ ਸਿਧਾਇਬੋ ਜਨਕਜਾ ਚੁਰਾਇਬੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੋ ਪਟਾਇਬੋ ਔ
ਲੰਕ ਪਾਤ ਘਾਇਬੋ ॥ ਬੀਰ ਤੀਯ ਸੰਗ ਲੈ ਪਲਟ ਘਰ ਆਇਬੋ
ਸੋ ਐਸੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਗੀਤ ਤੁਮ ਹਿ ਸੁਨਾਇਬੋ ॥ ੧੭ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥
॥ ਖੰਜਨ ਲੋਚਨ ਕੰਜ ਮੁਖ ਨਿਤ ਖੰਡਨ ਪਰ ਪੀਰ ॥ ਜਾਨਕੀ ਜਨ
ਰੰਜਨ ਧਨੁਖ ਭੰਜਨ ਰਘੁਬੀਰ ॥ ੧੮ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥
॥ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਨਾਗਰ ਨਵਲ ਕਵਲ ਬਦਨ ਦੁਤਿ ਮੈਨ ॥ ਕਰੁ
ਨਾਕਰ ਬੰਧੂ ਕਾਦਿ ਪਾਤ ਸਰਨਾਗਤ ਸੁਖਦੈਨ ॥ ੧੯ ॥
ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ ਬੈਠ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ
ਰਿਖਿਰਾਜ ਹੈ ਜੌ ਰਜਨੀ ਪੁਰ ਨਾਹਿ ਤੁਮਾਰੋ ॥ ਕੌਨ ਬਲੀ ਇਹਿ ਲਾ
ਇਕ ਹੈ ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਕਨ ਮੈਂ ਤਿਨ ਰਾਮ ਬਿਚਾਰੋ ॥ ਧਾਇ ਚਲ੍ਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋ
ਕਹਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਮਝਾਇ ਬੁਝਾਇ ਸਖ ਤ੍ਰਾਨ ਠਾਨੋ ॥ ਤੇ ਨ ਟਰੈ ਸੁਮਿ ਸੁਤ
ਟਰੈ ਸਨ ਸਾਥ ਬਿਨਾ ਰਘੁਨਾਥ ਤ੍ਰਿਹਾਰੋ ॥ ੨੦ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥
॥ ਸੋਰ ਸਕ੍ਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਜਿਯ ਮੇਂ ਕਛੁ ਪੰਜਾਹਿ ਪਾਇਨ ਲਾਗ ਮਨ
ਵੈ ॥ ਏਕ ਬਿਨਾ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕ ਨਿਸੰਗ ਰਾਹੂ ਸੁਖ ਪਾ
ਵੈ ॥ ਏ ਤੇਰੇ ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਸਬੈ ਬਿਧਿ ਰਾਜਾ ਹਿ ਸੌ ਰਿਖਿਰਾਜ ਸੁਨਾਵੈ

।ਰਾਜਨ ਜਾਂ ਮੁਖ ਰਾਮ ਕਹਯੋ ਅਬ ਤੌ ਮੁਖ ਔਰ ਕਹਯੋ ਨ ਹਿ ਜਾ
ਵੈ।੨੧।। ਕਬਿਤ।। ।ਸਿੰਗ ਭੂੰਗ ਭੀਰ ਭੈ ਸਮੀਰ ਹੂੰ ਤੇ ਬੇ
ਗ ਧਾਂਉ ਆਇਸੁ ਜੌ ਪਾਂਉ ਜਾਇ ਮਾਰੋਂ ਰਾਜ ਨੀਤ ਹੋ ।ਜੌ ਕਹੋ ਤੌ ਰੋ
ਰ ਤੁਮੈਂ ਬਾਗ ਮੈਂ ਬਨਾਂਉ ਔਰ ਤੋਰੀ ਦੇਤ ਰਹੋ ਚਹੂੰ ਓਰ ਜੈਸੇ ਗੀਤ
ਹੋ। ਦੂਤੀਆ ਕੇ ਚੰਦ ਜਿਉਂ ਲਾ ਦੇਖੋ ਨੈਨ ।ਰਾਮਚੰਦ ਤੁਮ ਹੂੰ ਬਿਚਾਰ
ਦੇਖ ਕੈਸੀ ਬਿਪਰੀਤ ਹੋ ।ਭੀਰ ਹੂੰ ਮੈਂ ਸੰਗ ਤੇ ਸੁ ਤੀਰ ਨ ਚਲਾ
ਇ ਜਾਨੈ ਐਸੇ ਰਘੁਬੀਰ ਰਿਸੇ ਪਿਸਾਚਨ ਤੇ ਜੀਤ ਹੋ ।੨੨।।
ਕਬਿਤ ੮੮। ।ਬਾਲਕ ਅਜਾਨੇ ਹਠੀ ਔਰ ਕੀਨ ਮਾਨੇ ਬਾਤ
।ਬਿਨਾ ਦੀਏ ਮਾਤ ਹਾਥ ਭੋਜਨ ਨ ਪਾਇ ਹੈ ।ਆਟੀ ਕੇ ਬਨਾਇ ਧੂਰ
ਧੁਰੀ ਰਸ ਖੇਲ ਮਾਤ ਪਲਨਾ ਬਿਛੌਨੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨੈਕੁ ਨ ਬਸਾਇ ਹੈ
।ਹੋਤ ਧੂਨਿ ਬੀਨ ਸੁਨੇ ਪੈ ਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਂ ਕੋ ਹੋਇ ਟੂਕ ਹਾਥ ਮੈਂ ਸੋ
ਕਾਕ ਖੋਸ ਖਾਇ ਹੈ ।ਰਾਮ ਕੀਤੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਕੈਸੇ ਪੈਤ ਗੋਤ ਜਾ
ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਮਰੀਚ ਤਾਂਹਿ ਦੇਖ ਸਕੁਚਾਇ ਹੈ ।੨੩।। ਸ੍ਵੈਯਾ।।
।ਰਾਜਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਾਤ ਬਢਾਵਤ ਕਾਨਨ ਕੋ ਹੋ ਮਾਤ ਮੈਨ ਈ
ਜਾਨੀ। ਪੂਤ ਸੋ ਨੇਹੁ ਬਢਾਵਤ ਹੋ ਪੁਨ ਮੋਹਿ ਦੂਖੇ ਬਸਹੋ ਰਜਧਾ
ਨੀ ।ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਡਰੈ ਜੈਸੇ ਭੂਧਰ ਯੌਂ ਡਰਪਾਨੇ ਮੁਨਿ ਕੀ ਬਾਨ
ਬਾਨੀ ।ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਖਬੇ ਕੀ ਬਤੀਆ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਟਕਹੀ ਰਿਖਿ ਏਕ
ਨ ਮਾਨੀ ।੨੪।। ਸ੍ਵੈਯਾ।। ।ਕਾਂਪ ਉਠਿਓ ਮੁਨਿ ਤੇ ਅਜ ਨੰ
ਦਨ ਜਿਉਂ ਜਲ ਬਾਯੁ ਝੁਲਾਵਤ ਇੰਦੀ। ਲੋਹੁ ਜ੍ਯੁ ਲੋਹੁ ਕੰਪਾਇ
ਦੋਊ ਕਰ ਔਰ ਫੁਰੈ ਨਾਹਿ ਬਾਤ ਨਰਿੰਦੈ ।ਰਾਮ ਚਲੇ ਹਸਿ ਕੈ ਮੁਨਿ
ਸੰਗ ਪਰੇ ਪਿਤ ਪਾਂਇ ਲਵਾਇ ਫਨਿੰਦੈ ।ਜੌਂ ਗਿਰਿ ਤੇ ਉਕਸੇ ਰ
ਘੁਬੀਰ ਕੰਜ ਕੀ ਧੂਮ ਜਿਸੇ ਔਰ ਮਲਿੰਦੈ ।੨੫।। ਸ੍ਵੈਯਾ।। ਸੇਸਨਾਗ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਜੋ ਲਛਮਨ
।। ।ਸੀਖ ਦਯੋ ਰਿਖਿ ਕੇ ਨ ਚਲੇ ਬਸ ਸੋ ਦੁਖ ਨੈਨ ਨਦੀ ਨ੍ਰਿ
ਪ ਛੂਟ ਗਯੋ ।ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਨ ਸੁਹਾਇ ਕਛੂ ਬਿਨ ਰਾਮ ਹਿ ਯੌਂ ਬਨ ਮੈਂ

੧੦ ਜਨਲੂਟਯੋ।ਮੀਜਧੁਨੇਧੁਨਿ ਬਾਤਕਹੇ ਗੁਢਿਕੇ ਕੁਲਤੇ ਸੁਖਜਾਨ
ਤਛੂਟਯੋ।ਨੈਨਚੁਰਾਤ ਠਨੈਂ ਨਿਸਿਧ੍ਯਾਸੁਰ ਜੈਸੇ ਹਿਸੈਂਤਰਹੈਂ ਘਟ
ਫੂਟਯੋ।੨੬॥ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਉਵਾਚ। ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਰਾਮਸੋਂ
ਬਾਤਕਹੀ ਰਿਖਿਰਾਜ ਤਪੋਬਨਕੋ ਤੁਮ ਆਜਹੀ ਹੇਰੋ।ਆਇਦੇਊਰਹੀ
ਲਸੋਨੇ ਸੁਤ ਸੁੰਦਰ ਏਕਤੇ ਦੂਰਹੈ ਏਕਤੇ ਨੇਰੋ।ਏਕਹਿਪ੍ਰਸੰਗਦੂਨਹੈ
ਇਹਬੀਰ ਚਲੋਕਿਨ ਤ੍ਰਾਤਕਰੈਂ ਭੁਟਭੇਰੋ।ਤਾਂ ਕੁਲਕਾਨਨਕੋ ਰਮ
ਪਾਵਕ ਬੀਰ ਸਮੀਰ ਸਹਾਇਕ ਮੇਰੋ॥ ੨੭॥ ਕਬਿਤ੍ਰ। ।
ਰਾਜਾਰਿਖਿ ਜੱਗ ਮਿਸ ਲੈਚਲਯੋ ਲਵਾਇਸੰਗ ਰੌਲਦੀਸੈਂ ਤਾੜਕ
ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪਧਰਾਇਹੈਂ।ਕੂਹੈ ਜਗਜਾ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪੂਰਨਏ
ਪੂਰਨਨਤੇਈ ਜੇਦੈ ਰਾਮ ਬਿਸਰਾਇਹੈਂ।ਸੰਕਟਹਰਨਹਾਰ ਦਸਰ
ਥਕੇ ਕੁਮਾਰ ਜਾਂਕੀ ਲਾਜ ਛਾਹ ਲੋਗ ਚੌਥੇਂ ਜੁਗ ਗਾਇਹੈਂ।ਆਏ
ਬੀਰ ਬੀਰ ਤਾਂ ਪਿਸਾਚਨੀਕੇ ਤੀਰ ਦੇਖੋ ਆਜ ਰਘੁਬੀਰ ਪਦਸੂਰ
ਨਕੋ ਪਾਇਹੈਂ।੨੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ। "ਆਵਤਿਗੀ ਸੀਰਘੁਰਾਜਨਿਹਾ
ਰਨਿਸਾਚਰੀ ਕੋਕਰਹੀ ਮਗ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੀ।ਧਰ ਭੂਮਾਨਕਰੂਪ ਮਹਾਂ
ਅਤਿਦੀਰਘ ਬਾਤਕਛੂ ਮੁਖਤੇ ਉਚਰੀ।ਪ੍ਰਭੁ ਲੈਕਰ ਤਾਨ ਕਮਾਨ
ਸੁਬਾਨ ਹਨੇ ਤਾ ਭੁਲ ਸੁ ਭੂਮਿ ਗਿਰੀ।ਕਰ ਕਾਲਭੁਜੇ ਰਘੁਨੇ
ਦਨਕੇ ਭੁਵਸਿੰਧ ਛਿਨੈਕ ਬਿਖੇ ਸੁਤਰੀ।੨੯॥ ਦੋਹਰਾ।
।ਤਾਂਹੀਦਿਨ ਨਿਰਖੇ ਸਬੈ ਬਰਨ ਬਿਰੰਚਿ ਸੁਰੇਸ।ਅਨ ਹਰਖੇ ਬਿ
ਲਖੇ ਬਰੁਣ ਫੂਣੀ ਕੁਬੇਰ ਮਹੇਸ।੩੦॥ ਦੋਹਰਾ। ।ਇਹ
ਰਬਿਧਿ ਮੁਕਤਿ ਪਿਸਾਚਨੀਕਰੀਰਾਮ ਬਲਵੰਤ।ਜਸੋਂ ਪਾਵਸ ਮੈ
ਟ ਘਟਾ ਰਵਿ ਪ੍ਰਗਟਤ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਚੰਡ।੩੧॥ ਇਤਿ ਤਾੜਕਾ
ਬਧ:। ਸੋਰਠਾ। ।ਚਲੇ ਚਮਕ ਦੋਊ ਬੀਰ ਪਰਪਾਇਨ ਕੁਲ
ਪੂਜਕੋ।ਧਰੇ ਧਨੁਖ ਮੁਖਤੀਰ ਤਬਾਹਿ ਹਨੇ ਰਿਖਿਰਾਜਕਾਹ।੩੨॥
ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਦੇਖਤਪੋਧਨਕੋ ਬਨ ਸ੍ਰੀਰਘੁਬੀਰ ਸੁਬੀਰ ਬਤੇ

ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਕਦੰਬਨ ਕੰਜ ਸਰੋਵਰ ਚੋਰ
ਲੁਭਾਯੋ ॥ ਕੋਕਿਲ ਕੀਰ ਕਪੋਤ ਸਿਖੀ ਧੁਨਿ ਹੰਸ ਚਕੋਰਨ ਸੋਰ
ਰਸਾਯੋ ॥ ਆਨਹੁ ਲੈ ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਬਸੰਤਹਿ ਰਾਮ ਕੀ ਦੇਹ ਸੋ ਕਾਮ
ਮਿਲਾਯੋ ॥ ੩੩ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜੱਗਨ ਰਚ੍ਯੋ ਜਗ ਜਾਨ ਬਿ
ਰੰਚ ਸੁਬਾਹੁ ਮਰੀਚ ਸੁਮੰਤ੍ਰਿ ਕੈ ਪੁੰਜ ॥ ਸੋਂ ਗਰਜੇ ਦਟ ਭੂਮਿ ਮਿਲਾ
ਈ ਸਬ ਕਾਂਪ ਉਠੇ ਬਿਨ ਰਾਮ ਅਕੇਲੋ ॥ ਧਾਇ ਗਹੇ ਰਘੁਬੀਰ ਦੋਊ
ਇਕ ਭਾਗ ਗਏ ਇਕ ਜੀ ਪਰ ਖੇਲੋ ॥ ਆਨਹੁ ਪੌਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਲੀ
ਕਟੱਲੀ ਬਨ ਮੇ ਧਰਨੀ ਪਰ ਮੇਲੋ ॥ ੩੪ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਪੂਰ
ਨ ਜਗ੍ਯ ਕੀਓ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਜਨਾਂ ਨਤ ਤਾਂ ਭੂਰਿ ਤਾਈ ॥ ਆ
ਸ ਲੀਏ ਅੱਘ ਬ੍ਰਿੰਦ ਟਰੈਂ ਪੁਨ ਆਪਨ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਚਢਾਈ ॥ ਤਾਂ
ਦਿਨ ਤੇ ਸੁਨ ਰਾਵਨ ਕੇ ਬਿਧੁ ਬਾਦਨ ਜਿਯੋਂ ਰੂਚਿ ਮੂੰਹ ਚਢਾਈ ॥
ਦੇਵਨ ਜਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ਸੁਰ ਰਾਜਹਿ ਰਾਮ ਭਏ ਜਗ ਲੇਹੁ ਬਧਾਈ ॥
੩੫ ॥ ਇਤਿ ਸੁਬਾਹੁ ਮਰੀਚ ਬਧਃ ਜਗਯ ਸੰਪੂਰਨੰ
॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਬੀਤ੍ਯੋ ਜਗ੍ਯ ਤਾਤਿ ਕੀ ਸਮੈਂ ਜਨਕ ਰੂ
ਤ ਕਾਹਿ ਬਾਤ ॥ ਸੀਯ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਲੇਤ ਹੈ ਪਠ ਧਾਰੇ ਪਰਭਾਤ ॥
੩੫ ॥ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਵਾਚ ਕਬਿਤਾ ॥ ਰਾਮ ਲਛਮ
ਨ ਜੂ ਸੋ ਬੋਲ ਕਹ੍ਯੋ ਕੁਲ ਪੂਜ ਆਯੋ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਤ ਹੌਂ ਤੇ ਜਨਕ ਕੇ
ਜਾਇਹੌਂ ॥ ਜੌਂ ਕਹੋ ਤੋ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਜੂ ਪੈ ਪਹੁਚਾਊ ਨਾਤੀ ਸੰਗ
ਚਲੋ ਤੁਮੈਂ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਇਹੌਂ ॥ ਛੋਟੀ ਸੀ ਕੋਟ ਛੋਟੀ ਕੋਟ ਧਨੁਹੀ ਨ
ਮੋਟੀ ਕਠ ਚੋਟੀ ਧਰ ਕਹ੍ਯੋ ਨੈਕ ਦੇਹੂ ਤੋ ਚਢਾਇਹੌਂ ॥ ਰਾਜਾ ਤੇ ਜਨ
ਮ ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਤੇ ਮੈਂ ਪਾਯੋ ਗ੍ਯਾਨ ਐਸੋ ਸਿਵ ਕੇ ਧਨੁਖ ਹੂੰ ਤੇ ਗੁਨ ਪਾ
ਇਹੌਂ ॥ ੩੬ ॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ਚਲੇ ਜਾਤ ਸੁਖ ਦੇਤ ਫੂਲੇ ਫੂਲ
ਤੋਰ ਲੇਤ ਰਿਖਿ ਸੰਗ ਬੀਰਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਇਹ ਭਾਂਤ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋਂ ਦੇਵ
ਤ੍ਰਈ ਕਿਧੋਂ ਪੌਰਖ ਕੀ ਜਈ ਨਈ ਕਿਧੋਂ ਬੀਰ ਮੋਹ ਇਤ ਉਤ ਦਿਨ

੧੨ ਡਾਤ੍ਰਹੈ ਜਕਿਧੋਂ ਰਵਿਸਿੰਗ ਨਵਨੀਰਧ ਅਨ੍ਹੈਂਗੋ ਕਿਤਰੈਂਗ ਰੀਗ
ਜਮਨਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਪਰੀਤ੍ਹੈ ਦੇਖ ਭੂਪ ਗੈਲ ਕੀਲੁਗਾਈ ਜੋ
ਦੁਰਾਈ ਰਾਮਸਿੰਗ ਉਲਟਾਈ ਨਾ ਫਿਰਾਈ ਫਿਰੀ ਜਾਤ ਹੈ ॥ ੩੮॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਆਇਗਏ ਜਨਕਕੇ ਦੇਸਮੈਂ ਨਰੇਸ ਸੁਤ
ਰਿਖਿ ਕੇ ਸੁਨੇਤੇ ਰਾਜਾ ਆਗੇ ਲੈਨ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਖੋਜੁ ਸੋਂ ਪਰਾਗ ਕਰ
ਪੂਜਾ ਕੁਲ ਪੂਜ ਜੂਕੀ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਚਰਨ ਸੀਸ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥
ਪਾਛੈ ਬੂਝੀ ਕੌਨ ਕੇ ਕੁਮਾਰ ਤਾਤ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਸੁੰਦਰ ਸਪੂਤ ਸੇ ਸੁਨ
ਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਚਲੀਏ ਗੁਸਾਈ ਧਾਮ ਦੀਜੀਏ ਬਡਾਈ ਸੋਹੀ
ਅਹੈ ਦਾਰਿਤਾਈ ਧਨੁ ਕਾਹੂ ਨ ਚਢਾਯੋ ਹੈ ॥ ੩੯॥ ਕਬਿਤ ॥
ਬੋਲਯੋ ਰਾਜਾਰਿਖਿ ਰਾਜਾ ਲਖੀਏ ਕਹਾਂ ਲੌ ਗੁਨ ਦੇਖੀਏ ਜੁ ਦੋਊ
ਬੀਰ ਬਡੇ ਰਘੁਨਾਥ ਹੈਂ ॥ ਲਛਮਨ ਛੋਟੇ ਕੀਨੇ ਭੂਪ ਬਲ ਖੋਟੇ ਮੋ
ਟੇ ਧਨੁਖ ਚਢਾਇ ਥੋਰੋ ਇਨਹੀ ਕੇ ਹਾਥ ਹੈਂ ॥ ਰਘੁਕੁਲ ਕੇ ਤਿਲਕ
ਬਲ ਹੈ ਅਲਿਕ ਜਾਂਕੀ ਦਸਰਥ ਨੰਦੇ ਬੰਦੇ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਥ ਹੈ ॥
ਛਾਯਹੈਂ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮ ਇਨ ਕੇ ਸਿਧਾਰੇ ਪਗ ਜਗਮ ਕਾਜ ਲਾਯੋ
ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਹੈਂ ॥ ੪੦॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਸੁਨ੍ਯੋ ਜਬ
ਮਕਲ ਪਲਕੁ ਪਸੀਨੋ ਨ੍ਰਿਪ ਧੂਪ ਦੀਪ ਚੰਦਨ ਚੂਰਚ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ
॥ ਹਸਿ ਤਨ ਹਾਥ ਜੋਰ ਮਾਥ ਨਾਇ ਨੈਨ ਮੀਚ ਦੀਜੈ ਦੇਵ ਬਲ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਭੁਜ ਤੀਰ ਕੋ ॥ ਜਨਕ ਕੇ ਮਨ ਕਾਮ ਇਨਹੀ ਪੈ ਟੂਟੈ ਧਨੁ ਮੀਨ
ਰੂਪ ਜਾਨਕੀ ਮਿਲਾਂਊ ਨ੍ਰਿਪ ਨੀਰ ਕੋ ॥ ਬਾਤ ਹੈ ਬਨਾਈ ਥਾਪ ਰਾਜ
ਸੋ ਜਨਾਈ ਰਿਖਿ ਮਾਨ ਮੋਰੇ ਬੋਲ ਗਾਠ ਦੇਹੁ ਨਿਜ ਚੀਰ ਕੋ ॥ ੪੧॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਪੂਜ ਕੁਲ ਪੂਜ ਕੇ ਨਿਵਾਇ ਸੀਸ ਚਲ੍ਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਮਨੁ
ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੋ ਧਾਵੈ ਤਨ ਧਾਮ ਕੋ ॥ ਆਨੇ ਭੂਰ ਛਾਹੀ ਕਿਧੋ ਚੀਤ ਕ
ਥਮਾਹੀ ਜੈਸੇ ਧੁਜਾ ਫਹਰਾਹੀ ਤੈਸੇ ਦੇਖੈ ਪਛੈ ਰਾਮ ਕੋ ॥ ਕੈਸੇ ਕੈ ਬਨ
ਕੈ ਥਾਪਿ ਇਨਹੀ ਤੇ ਤੋਇ ਸਿਧਿ ਰਿਖਿ ਤੇ ਕਹਯੋ ਹੈ ਜਸ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਨਾ

ਮਕੋ॥ ਐਸੀ ਧੀਰ ਜੋ ਕਾਨ ਦੇ ਕੈ ਸੁਨੀਏ ਗਨੇਸ ਸ੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ ਐਸੇ ਸੇਸ ਤੇਸ
ਨਊ ਦੇਵ ਬ੍ਰਿੰਮ ਕੋ॥ ੪੨॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਆਇ ਰਮਿ ਬਾਸ ਸਬ
ਬਾਤ ਕਹੀ ਰਾਜਾ ਜਬ ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਨੈਨ ਲਾਗ ਰਹੇ ਫਾਂਹੀ ਉਰ ਕੋ॥ ਦੇਹ ਸੇ
ਸਨੇਹ ਭੂਲ ਗਏ ਗੇਹ ਜੇ ਅਨੇਹ ਬਾਢ ਗਏ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਬਰ ਦੇਖਯੋ ਸੀ
ਧ ਜੇ ਰਕੋ॥ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਮਨ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜਿਉ ਸ੍ਵਾਂਤਿ ਘਨ ਤਾਂਹਿ
ਸਤ੍ਰੈ ਜੈਸੇ ਘਟਾ ਘਨ ਮੋਰ ਕੋ॥ ਔਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇਸ ਕੌਨ ਸੀਸ ਧਰੇ
ਆਜ ਮਾਨੈ ਕੋਊ ਮੋਲ ਲੇ ਕਬੋਲ ਮੇਰੇ ਚੋਰ ਕੋ॥ ੪੩॥ ਕਬਿਤ॥
ਜਨਕ ਕੀ ਰਾਨੀ ਸਬ ਦੇਖੈਂ ਰਜਧਾਨੀ ਚਢ ਬਾਲਕ ਜੁਵਾ ਪ੍ਰਬੀਨ
ਹੀਨ ਮਹੱਲ ਮੈਂ॥ ਦੇਖੇ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੇ ਆਗੇ ਲਾਗੀ ਐਸੇ ਦੀਪ ਜੈਸੇ ਸੂ
ਰ ਆਗੇ ਪੁਰਬਾਸਿਨ ਮਹੱਲ ਮੈ॥ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਛਬਿ ਰਹੀ ਮਨ
ਹੀ ਮੈ ਦਾਬਿ ਬਿਧਿ ਲੋਨ ਆਛੈ ਛਬਿ ਪ੍ਰਾਨੈ ਕਹੱਲ ਮੈਂ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਰੋਕ
ਰਨ ਕੋ ਬੋਲ ਮੇਰੇ ਏਈ ਪਤ ਜਾਨਤੇ ਹੇ ਮਾਈ ਬਾਪ ਪਠਏ ਹੈਂ ਜੰਗਲ ਮੈ
੪੩॥ ਜਨਕ ਪ੍ਰੋਹਤ ਬਾਚ ਕਬਿਤ॥ ॥ਬਡੇ ਬਡਭਾਗੀ
ਜੋਗ ਜੰਗਮ ਅਨੁਰਾਗੀ ਰਾਮ ਆਜ ਕੋਊ ਸੁਰ ਦੇ ਚਢੇਜਾ ਧਾਧਨੁ
ਖ ਕੋ॥ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਗਰੇ ਕੇ ਫੂਲਮਾਲ ਜਸ ਟੀਕੋ ਭਾਲ ਔਰ ਬੈਨ ਬੇਕੋ
ਹੈ ਸਿਆਸਨ ਕੌਨ ਕੋ ਕ੍ਰੂ॥ ਕੁੰਦਨ ਤੇ ਕੋਮਲ ਕਮਲ ਹੂੰ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸ
ਐਸੀ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਕੋਊ ਦੂਲਾ ਬਨ ਕੋ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪਠਏ ਤੇ ਸਭਾ ਮੈ
ਕਹੀਉ ਚੌਰ ਸਾਵਧਾਨ ਸੁਨੀਓ ਤੇ ਬੋਲ ਹੈ ਜਨਕ ਕੋ॥ ੪੪॥
ਰਾਵਨ ਦੂਤ ਬਾਚ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਸੋਂ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਤੋਹਿ ਤੇ ਕਾਹੇ
ਕੇ ਦੀਬੇ ਹੈ ਜਾਨਕੀ ਬਾਦਹੀ ਜੋਰ ਸੁਯੰਬਰ ਲੀਨੋ॥ ਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਤੂ
ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਨਾਵਤ ਰਾਵਨ ਬਨਾਵਨ ਕੇ ਮਨ ਕੀਨੋ॥ ਭੂਪ ਕਹੀ ਧਨੁ ਆ
ਨ ਰ ਛਾਵੈ ਤੌ ਮੈਂ ਸੀਅ ਸੇ ਧਨ ਵਾਹੀ ਕੋ ਦੀਨੋ॥ ਰੇ ਗੁਰੂ ਕੋ ਯਹ ਨੈਕ
ਨ ਹੋਇ ਤੌ ਬਾਟ ਤਿਟੂਕ ਤਿਹੂ ਪੁਰ ਕੀਨੋ॥ ੪੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਇੰ
ਦ ਭੂਮਿ ਦੁਰ ਦਾਨਨ ਔਰ ਖੜਾਨਨ ਸੇ ਗਨ ਛਿੰਦਨ ਜੇਤੇ॥ ਬਖਾਨ
ਪਾਰਬਤੀ — ਗਣੇਸ ਸਾਮਰਤਕ ਸਮੁਦ

੧੫ ਸਿਯਮਗੀਰੂਪਤਾਲਨਮਾਲਸੰਭਵਨਐਠਨਿਕੈਤੇ।ਸੋਗਿਰਰਾਜ
ਕੈਲਾਸਉਠਾਇਲਯੋਕਰਬਾਂਮਤਨੈਨਨਿਲੇਤੇ।ਐਭੁਜਕੋਬਲ
ਤੂਲਨਿਜਾਨਤਬ੍ਰਹਮਲੈਮੁਕਰਤੁਨੇਕਿਪਇਤੋ॥੪੯॥ ਜਨਕਉਵਾ
ਚ ਰਾਘਵਨਚੂਤੰਸ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਤ੍ਰੈਗੀਕੰਪੈਦ੍ਵਿਜਰਾਘਵਨੇਕੋਬ
ਲਸੋਸਤਸਾਚਨਕੋਊਅਠੈ।ਸੁਨਬੋਲਨਆਇਸੂਜੰਬਰਮੈਂਲਟ
ਤੈਨਗਯੇਬਲਆਇਕਰੈ।ਅਰੁਤੈਂਜੁਕਹੀਸਿਵਕੇਧਨੁਕੋਤੋਰਕਾਂ
ਭੁਯੇਠੇਛਤੀਆਂਪ੍ਰਜਰੈ।ਰਾਵਣਕੇਘਰਤੇਲਤਲਾਜਭਈਨਕਮਾਨ
ਚੜ੍ਹਾਵਤਲਾਜਮਰੈ॥੫੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ।ਪਰਰਾਮੋ
ਪੈਖਿਕਹੋਕਿਨਹੁਨਮਾਨੀਬਾਤ।ਭੁਜਬਲਦੀਪਪ੍ਰਕਾਸਬਿ
ਨੁਕਸਾਤੋਤੁਮਜਾਤ॥੫੧॥ ਕਬਿਤ॥ ।ਆਨਨਿਜਕਾਤ
ਜੈ ਜੈ ਜਾਤਨਉਠਯੋਜਾਤਕਠਿਨਕੀਬਾਤਕਛੂਲਾਗਤਹੈਅਬਕੇ
।ਪਾਵਤੇਖੁਸਿਮਤੈਨਆਵਤੇਜਨਕਧਾਮਜਾਨਤੋਤੈਂਭੂਪਦੇਖਬਨੈ
ਤੋਤਬੂਕੋ।ਈਸਕਛੂਕਠਿਨਕੁਪੇਰਆਗੈਆਨਤਾਕੋਬਾਸੁਕ
ਸੁਮੇਰਸੋਨਿਰਖਜੀਅੰਦਬਕੋ।ਛੂਟੈਨਿਜਕਰਮਨਲੂਟੈਸੁਖ
ਜਾਨਕੀਕੇਛੂਟੈਨਧਨੁਖਟੂਟਗਏਮਾਨਸਬਕੋ॥੫੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
।ਸ੍ਰੀਸਸੂਰਜੰਬਰਕਾਜਸਬੈਧਨੁਤੋਰਨਕੇਕੁਜਨੈਬਤਬਾਂਈ।ਆਇ
ਉਠਾਇਸਕੈਨਹਿਵਾਇਕੈਸਾਰਿਖੁਸਾਇਚਲੈਹਟਵਾਂਈ।ਨਾਰਕੋਰੂ
ਪਨਿਹਾਰਬੇਕੋਮਾਨਮਿਤ੍ਰਨਕੀਕਿਨਮਾਂਗਿਲੁਗਾਈ।ਸ੍ਰੀਰਘੁਬੀਰ
ਕੇਦੇਖਬੇਕੋਸਬਦੇਵਬਧੂਮਿਲਦੇਖਨਆਈਸ॥੫੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
ਪੂਰਨਹੈਕੀਓਚਾਹਤਆਜਬ੍ਰਿਹੰਰਮੋਨਰਬਜਾਨਕੀਜੀਕੋ।ਆਨਜੁ
ਰੋਨੁਹੁਤੇਨ੍ਰਿਪਮੰਡਲਲਾਗਤਹੈਸਬਹੀਮਨਫੀਕੋ।ਰਾਮਅਖੰਡ
ਲਸੇਂਤਿਨਅੰਧਬ੍ਰਿਗਜਤਹੈਜੋਲਏਜਸਟੀਕੋ।ਦੇਖਸਰੂਪਸਬੈਬਲ
ਜਾਂਹਿਕਹੈਂਸਬਯੌਸਿਯਕੋਬਰਨੀਕੋ॥੫੨॥ ਕਬਿਤ॥ ।ਸ੍ਰੀ
ਰਘੁਕੁਲਕੇਤਿਲਕਤੀਨੋਲੋਕਪਤਿਐਂਚਤਨਾਤੋਲੋਸਬਠੋਕੈ

ਭੁਜ ਬਾਂਮ ਤੇ ਆਪਾਗ ਪੇਰ ਖੈਂਚ ਦੈ ਲਪੇਟ ਪਟ ਫੇਟਾਂ ਬਾਂਧ ਐਂਡੈ ਐਂਡੇ
ਆਵੈਂ ਪੈਨ ਟੂਟੈ ਡੀਸ ਡਾਂਮਤੇ ।। ਨਾਜਾਨਿਧਿ ਆਗੈ ਰਘੁਬੀਰ ਦੇਖਰਾ
ਜਾ ਜਿਤੇ ਫੀਕੇ ਸਭ ਲਾਗੈ ਜੈਸੇ ਦੀਪ ਗਵਿ ਧਾਮ ਤੇ ।। ਅੰਬੁਨ ਬਨਾਵ
ਤ ਸੂਰਿ ਬਨ ਕੇ ਨਾਜਾ ਸਬ ਕੰਬ ਰੂ ਸੇ ਹੈ ਗਏ ਪਟਬਰ ਤੇ ਨਾਮਤੇ ।।
੫੨ ।। ਦੋਹਰਾ ।। ।।ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪਾਰਿਗਾਰੇ ਸਬੈ ਕਠਨ ਧਨੁਖ ਵੀਰ
ਤਾਤ ਬ ਰਘੁਪਤਿ ਛਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਤਿਨ ਸੋ ਬੋਲੇ ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਤ ।। ੫੪ ।। ਸ੍ਵੈ
ਯਾ ।। ।।ਆਨ ਜੁਰੇ ਸਬ ਦੇਸਨ ਦੇਸ ਤੇ ਆਜ ਨਰੇਸ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾ
ਰੀ ਆਰੇ ਸਿਵ ਕੇ ਧਨੁ ਕਿਨੇ ਨ ਉਠਾਵਤ ਆਵਤ ਹੈ ਫਿਰ ਤੇ ਬਲ ਧਾਰੀ ।
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਸਬ ਸੋ ਭੁਵੀ ਬੀਰ ਬਿਨਾ ਛਿਤ ਹੋਇ ਪੁਕਾਰੀ ।। ਦੇ
ਧਨੁ ਹਾਥ ਲਗਾਇ ਸਬੈ ਛੱਟ ਲੇਕੇ ਚਲੀ ਕਟ ਲੈਕੇ ਤ੍ਰਿਹੋਰੀ ।। ੫੫ ।।
ਲਛਮਨ ਵਾਚ ਸ੍ਵੈਯਾ ।। ।।ਬੋਲ ਉਠੇ ਲਘੁ ਬੀਰ ਸੁਨੋ ਰਘੁ
ਬੀਰ ਕਹੋ ਛਿਨ ਮਾਹਿ ਉਠਾਉਂ ।। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਨ ਕਹੋ ਕਛੁ ਦਾਸ ਹੋ ਤੋਤਨ
ਕੇ ਨੈਕ ਆਇਸ ਪਾਊਂ ।। ਪਾਇ ਛੁਵੇ ਸਿਖਿ ਕੇ ਅਬ ਹੀ ਹੁੱਕਰ ਕੇ ਕਰ ਬਾਂਸ
ਸੇ ਜਾਇ ਉਠਾਊਂ ।। ਰਾਮ ਉਠਾਇ ਤੁਮੈ ਦਿਖਰਾਇ ਕੈ ਦੇਉ ਚਲਾਇ ਕੇ ਤੋ
ਚਟਕਾਊਂ ।। ੫੫ ।। ਸੀਤ ਉਵਾਚ ਦੋਹਰਾ ।। ।।ਜਨਕ ਬਚਨ
ਇਤ ਰਾਮ ਉਤ ਕਠਿਨ ਧਨੁਖ ਅਤਿ ਈਸ ।। ਸਿਯ ਜਿਯ ਕੀ ਇਤ ਦੂ
ਚਿਤ ਈ ਕਿਉ ਬਨ ਹੈ ਜਗਦੀਸ ।। ੫੬ ।। ਸ੍ਵੈਯਾ ।। ।।ਕੋਮਲ ਸ੍ਰੀ
ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾਂ ਨਵ ਨੀਤ ਹੂੰ ਤੇ ਨਵਨੀਤ ਨਿਕਾਈ ।। ਹੈ ਸਿਵ ਕੋ ਧਨੁ
ਬਜ੍ਰ ਸਮਾਨ ਜਸੀ ਗਹਿ ਤਾਸ ਸਕੇ ਨ ਉਠਾਈ ।। ਤਾਤ ਕੋ ਬੋਲ ਅਟੋ
ਲ ਸਬੈ ਨਿਰਮੋਲ ਕ ਆਨ ਬਨੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ।। ਜਾਨਕੀ ਆਨਕੀਆ
ਸਤ ਜੀ ਕਿ ਬੋਰ ਕਿ ਮੋਰ ਬਿਖ ਖਾਈ ।। ੫੭ ।। ਦੋਹਰਾ ।।
ਕਹ੍ਯੋ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਰਾਮ ਸੋ ਪੂਤ ਕਹੋਂ ਨ ਜਸ ਲੇਹੁ ।। ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਰਾਜਨ ਕੀ
ਆਸ ਕੋ ਕਰ ਟੂਕ ਧਨੁ ਦੇਹੁ ।। ੫੮ ।। ਕਬਿੱਤ ।। ।।ਤੇਜ ਪੁੰਜ
ਦੇਉ ਭਾਈ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਆਗਿਆ ਪਾਈ ਉਠ ਰਘੁਰਾਈ ਮਨ ਮਾਹਿ ਆ

੧੬ ਤ੍ਰਿਣ ਭਖੇ ਪਾਂਇ ਜੋ ਲਗਾਇ ਏਕ ਹਾਥਗੀ ਉਠਾਇ ਡਾਮ ਔਰ ਰਾਜਨ ਕੇ
ਬਲ ਤੇਂਗੀ ਪਗੀ ਪਰਖੇ ॥ ਸੁਰਗ ਪਤਾਲ ਮਿਲੇ ਅਚੱਲ ਤਮਾਲ ਗਿਰੇ
ਹਾਲ ਚਾਲ ਪਰੀ ਮਨ ਸਬਗੀ ਕੇ ਧਰਖੇ ॥ ਦੇਵਤਾ ਬਿਵਾਨ ਤੇ ਸੁਰੇਸ ਕੇ
ਵਿਵਾਨ ਤੇ ਨਿਸੇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਨ ਤੇ ਹਰਖ ਫੂਲ ਬ੍ਰਖੇ ॥ ੬੦ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ ਗਾਢੀ ਕਮੈਂਸ ਲਗੀ ਕਰਕੀ ਕਰਸੀ ਛਿਟਕੀ ਕਮੈਠੀ ਕਰਕੀ ॥ ਅ
ਰਕੀ ਛਤੀਆ ਦਰਕੀ ਫਰਕੀ ਛੁਟੀ ਜੋ ਗਜੂਟੀ ਅਖੀਆਂ ਹਰਕੀ ॥
ਪਲਕੀ ਖਰਕੀ ਹਾਰਕੀ ਨਿਪਛੀਰ ਧਰਾਧਰਕੀ ਔਹਿ ਊਪਰਕੀ
॥ ਭੂਈ ਚਾਂਪ ਧੁਨੀ ਸੋ ਮਹਾ ਤੜਕੀ ਭੜਕੀ ਭਟ ਭੀਰ ਸੁਯੰਬਰਕੀ ॥
੬੧ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਕੁਟੰਡ ਕੀਓ ਬ੍ਰਿਬੰਡ ਖੰਡ ਮਹਾਂ ਬਰਬੰਡ ਪਚੰਡ
ਭੁਜਾ ਬਲ ਤੇ ॥ ਰੁਰਪੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਚਕੋਨ ਨਵਖੰਡ ਅਖੰਡ ਮਹੀਮੰਡਲ ਭੂ
ਤਲ ਤੇ ॥ ਰਘੁਬੀਰ ਘਮੰਡ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਖੰਡ ਚਲੇ ਤਜਿ ਜਿਉ ਮਛਲੀ
ਜਲ ਤੇ ॥ ਪਛੁਤਾਤ ਖਿਸਾਤ ਚਲੇਈ ਪੈਜਾਤ ਭੁਜੇ ਗਜ ਜਿਉ ਬਿਰ
ਲੇ ਦਲ ਤੇ ॥ ੬੨ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਚਾਪ ਕਰੇ ਬਡੇ ਪਾਪ ਕਿ ਹਾਥ ਰਜੇ
ਬਿਦਿਆ ਪਨਿ ਕੰਦਨ ਜੂ ॥ ਪੁਨ ਆਇ ਕੇ ਮਾਰਤ ਸੰਕ ਕਰੀ ਨਹਿ ਸੰਕ ਛੁ
ਯੋ ਭ੍ਰਿਗਨੰਦਨ ਜੂ ॥ ਜਿਯਜਾਨ ਇਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਹਾਥ ਚਢੇ ਤਪ
ਤੀਰਥ ਮੰਦਨ ਜੂ ॥ ਐਨ ਪਾਨ ਤਜੇ ਨ ਭਜੇ ਭੂਅ ਮੰਡਲ ਫਾਂਧ ਚਲ
ਯੋ ਭਵ ਫੰਧਨ ਜੂ ॥ ੬੩ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਰਾਮ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਕੋ ਪਰਸਰਾਮ ਤਾਂ ਕੋ ਅਤਿਮਾਨ ਦਿਜ ਮੰਡਲ ਅਸੀਸ ਕੋ ॥ ਠਾ
ਵਨ ਕੇ ਕਾਂਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੁਰਨ ਕਪਤ ਦੂਤਿ ਰਾਮ ਸੁਠੋਲੋਕ ਨ ਕਾਲ ਬਾ
ਲ ਸੀਸ ਕੋ ॥ ਬੋਲਉ ਮਾਂ ਨਾਹ ਕੇ ਅਨਲ ਲੰਕ ਦਾਹ ਕੇ ਔ ਦੂਖ ਸਿੰਧ
ਜੀਵਨ ਕੇ ਜਸ ਕਾਂਪਿ ਈਸ ਕੋ ॥ ਖਪਰ ਕੇ ਜੋਗਨੀ ਸੁਭੋਗਨੀ ਸੁਗ
ਵਠਾਜ ਦੂਯੋ ਧਨੁ ਈਸ ਠੋਰ ਪਰੀ ਦੌਰ ਬੀਸ ਕੇ ੬੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ ॥ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਭੂਲੀ ਪਾਤਿ ਰਹੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਦਸਰ
ਥ ਜੂ ਕੇ ਬੇਗਹੀ ਬੁਲਾਈਏ ॥ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ ਔਰ ਬਾਲਕ ਲੈ ਸੰਗ

ਦੇਊ ਨੈਨਨਕੇ ਪੂਤਨਕੇ ਬਿਆਹੁ ਵਿਖਰਾਈਏ ।ਆਨੀ ਸੋਈ ਕਰੀ ਦੂ ੧੭
ਤਥੇਲਏ ਤਿਤੀਘਰੀ ਬਿਦਾਕੀਨੇ ਕਹੇ ਧੌਨ ਸੰਗ ਰੈਨ ਦਿਨ ਧਾਈਏ
।ਸੀਰੀ ਭੁਈ ਛਾਤੀ ਪਾਈ ਭਾਗਨ ਕੀ ਬਾਤੀ ਰਾਮ ਪਾਤੀ ਲਿਖ ਪਠਈ
ਬਰਾਤੀ ਵੈਕੈ ਆਈਏ ।੧੫। ਕਬਿਤ । ।ਬਾਚੀ ਸੋਈ ਪਾਤੀ ਪੇ
ਅਸੇ ਲਗਾਈ ਛਾਤੀ ਰਾਜਾ ਅਜ ਨੂੰਕੇ ਨਾਤੀ ਭਯੋ ਜਾਤੀ ਚਿਤ ਰਾਖ
ਯੋ ।ਦੂੰਦਭੀ ਬਜਾਈ ਕੁਲ ਪੂਜਨ ਕੇ ਪੂਜ ਪਾਈ ਦਾਨ ਐਸੋ ਦੀਨੋਮ
ਨੋ ਬਾਦਰ ਸੋ ਬਰਖਯੋ ।ਕਟਕ ਚਲਯੋ ਅਪਾਰ ਸੂਸੂਤਨ ਵਾਰ ਪਾਰ
ਨੇਹ ਰੰਗੀ ਤਾਰ ਭੂਪ ਮੀਨ ਜੈਸੇਂ ਅਕਰਖਯੋ ।ਕੁਵੇਰ ਚਾਰੋ ਪੂਤ ਪੁਰਹੂਤ
ਹੂੰਤੇ ਸੂਤਨੀਕੇ ਬਾਢ੍ਹੇ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਗ ਭਾਲ ਹੇਤ ਪਰਖਯੋ ।੧੬
।ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਭੂਪ ਚਲੇ ਰਿਖਿ ਰਾਜ ਕੇ ਪਾਂਇ ਕਹਯੋ ਅਬ ਦੀਪ
ਭਰੇ ਸਭ ਘੀਕੋ ।ਪਾਂਇਕੈ ਲਾਇ ਲਏ ਉਰ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨੋ ਨਿਜ
ਆਨੰਦ ਜੀਕੋ ।ਚੰਦਨੇ ਸੋ ਘਨਿਸਾਰ ਮਿਲੇ ਘਨਸ ਰਾਮ ਮਿਲੇ ਸੁਮਨੂਰ
ਤਨੀਕੋ ।ਆਨ ਬਸਿਸ੍ਟ ਬੀਚ ਆਪਨੇ ਕਰ ਭਾਲ ਮੈ ਕੇਸਰ ਲਾਲਕੋ ਦੀ
ਕੋ ।੧੭। ਬਿਆਹਿ ਕੀਓ ਕੁਲ ਇਸਟ ਬਸਿਸ੍ਟ ਆਰਿ ਸੁਟਰੇ ਘਰ
ਕੋ ਲ੍ਯਿਪਧਾਏ ।ਲੈ ਸੁਤ ਚਾਰ ਬਿਵਾਹ ਤਤੀਘਰੀ ਜਾਨਕੀ ਤਾਤ ਸਬੈ
ਸੁਖੁਦਾਏ ।ਸੈਨ ਭਏ ਆਪ ਸੈਨ ਸਬੈ ਪਬ ਕਾਂਪ ਉਠੇ ਜੀਯ ਮੈ ਦੁਖ ਪ
ਏ ।ਅਕਨਿ ਬੀਕ ਲਿਖੇ ਬਿਧਿ ਜੋ ਅਬ ਤੇ ਬਿਧਿ ਹੂੰ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਿਟਾਏ ।
੧੮। ਪੰਗਸਰਾਮ ਉਢਾਰ । ਕਬਿਤ । ।ਐਸੇ ਸੈ ਕੌਨ ਚਾਰਬ
ਕ ਮਾਰੈ ਸੂਰ ਏਬੈ ਆਕੈ ਦੋਫ ਰਾਜ ਕੌਨ ਰੰਕ ਤੋਰੈ ਜੇਪਨੁ ਕਕੋ ।ਲਾਰ
ਧਾਨ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਸੇਸ ਕੀਨ ਬਨੈ ਬਿਧਿ ਸੁਰਜ ਅਕਾਸ ਵਾਹਿ ਸੈ ਧਨੋ
ਨੈ ਜਨਕ ਕੋ ।ਕਾਹੂ ਚੀਟੀ ਲਾਗੇ ਪਾਂਖ ਕਾਹਿ ਜਮ ਮਾਵੈ ਕਾਂਖ ਸੁਨੇ
ਨੈਨ ਦੇਖੇ ਘਨ ਲਾਗੇ ਨੇ ਕਨ ਕਕੋ ।ਚਲੇ ਧਾਇ ਕਮਠੀ ਚਢਾਇ
ਫੁਰਕਾਇ ਆਂਖ ਬਾਈ ਜਗ ਸਾਂਈ ਬਾਤ ਕਛੂ ਨ ਤਨਕ ਕੋ ।੧੯।
ਕਬਿਤ । ।ਜਾਨਕੀ ਬਿਵਾਹੀ ਰਾਮ ਰਾਵਰੀ ਦੁਹਾਈ ਫੇਰੀ ਰ

[illegible] ਐਸੋ ਜੋਰ ਕਰ ਬਾਤ ਸੁਨੈ ਨੇ ਨਾਛਿਨ ਜਿੰਨੋਂ ॥ ਦਸਰਥ ਆਗੇ ਬਲਬ
ਤ੍ਰਿਤੈ ਜਨਾਏ ਪੈ ਅਨੈਤ ਫੂਲ ਚਲਾਨੇ ਸੁ ਬਸੰਤ ਕੈਸੇ ਦਿਖਜਨੋਂ ॥ ਦੇ
ਐਸੇ ਤ੍ਰਿਗੀ ਛਾਵ ਤੇ ਸੁ ਆਨ ਤਠ ਪਾਏ ਵੈਸੇ ਖਾਏ ਹੈ ਸੋ ਵੈਸੇ ਜੈਸੇ ਦਾਰਿ
ਦੀ ਕੇ ਰਿੰਨਿ ਜਨੋਂ ॥ ਕੀਬੇ ਬੈਠੇ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕੇ ਛੀਜੈ ਫਲ ਰਾਂਮ ਤੈ ਤੋ ਗੈ
ਲਗੀ ਮੈਂ ਪਾਈ ਸੁਧ ਤੋ ਐਸੇ ਤਾ ਮਨ੍ਰਿ ਨਜਨੋਂ ॥ ੭੦ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥
ਭ੍ਰਾਨ੍ਤਿ ਨਿਗਾਰ ਕਹੈ ॥ ਤ੍ਰਿਗ ਨੰਦਨ ਚੂਕ ਪਠੀ ਤਬ ਜਾਤਿਨ ਮਾਰਿਓ ॥
ਜਾਨਤ ਤੌ ਨਿਜ ਬਾਨ ਕੁਠਾਰ ਫਲੈ ਤਰ ਮੂਲ ਸਮੂਲ ਉਖਾਰਿਓ ॥
ਜਾਨ ਸੁ ਭੂਲਾ ਬਿਚਾਰ ਰਿਤੈ ਧਰ ਯਾਂਹਿ ਪਲੈਂ ਜਲ ਬੋਰਨ ਡਾਰਿਓ ॥
ਏ ਜਿਮ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬਿਚਾਰ ਤਰਾਂ ਮਕਛੂ ਰਿਤ ਐਂ ਗਬਿਚਾਰਿਓ ॥
੭੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਬਿਸੁਮਿਤ੍ਰ ਬਸਿਸ੍ਟ ਰਿਖਿ ਨਵਗਾਸੁ
ਭ੍ਰਿਲ ਜਨਾਈ ॥ ਜਿਯ ਜਿਯ ਸੁਖ ਕਬਹੂੰ ਨ ਲਹਿ ਪਹਿਲੇ ਕਰ ਮਕੇ
ਪਾਈ ॥ ੭੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਇਕ ਰੈਨ ਤ੍ਰਿਥੇ ਸੈਨਾ ਸਿਮਟ ਸਟ
ਮਟਾਇ ਕਾਂਪੈ ਸਹਿਮੇ ਜਾਇ ਤੇਜ ਮੈ ਸੋਜੇ ਅਰੱਕ ਕੋ ॥ ਕੋਨ ਧਰ ਧੀਰ
ਪਰੀ ਪੀਰੀ ਮੁਖ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਕਾਂਪੈਂ ਕਰ ਦੀਨ ਘੀਨੀ ਨਿਰਖੇ ਖਲਕ
ਕੋ ॥ ਲੈ ਕੈ ਸੁਤ ਸਾਥ ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਇਤ ਭੂਪ ਘਟ ਭ੍ਰਾਖੇ ਵਹਿ ਮਾਨਤ
ਨ ਜਕ੍ਰੀ ਆਪ ਜਕ ਕੋ ॥ ਕਠਨ ਕੁਠਾਰ ਕਰ ਧਰੇ ਜੋ ਰਾਵਰ ਦਿਜ
ਆਯੋ ਬਿਕਰਾਲ ਜੈਤ ਵਾਰ ਚਾਰ ਚੱਕ ਕੋ ॥ ੭੩ ॥ ਪਰਸਰਾਮ ਵਾ
ਚ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਤੋਰ ਕੁਵੰਡ ਦ੍ਰਿਢ ਕੀਯੋ ਜਿਨ ਸੋ ਬੁ ਕੈਹਾਂ ਗਜ
ਸੇਲ ਰਹੈ ॥ ਭ੍ਰਿਗੁ ਨੰਦ ਕਹੈ ਤੌ ਨ ਜਾਨਤ ਤਾਂਹਿ ਸੁ ਅੰਤ ਕੇ ਦੈਤ ਨਕੇ
ਪਰ ਹੈ ॥ ਸਬ ਸੈਨ ਰਵੀ ਮੁਖ ਕ੍ਰਾਂਤ ਘਟੀ ਬਿਪੀਤ ਗਹੀ ਘਟ ਕੋ ਸੇਂਟ
ਰੌ ਪੂਨ ਤਾਂਹਿ ਸੋ ਤੇਗ ਤੇ ਭੈ ਨ ਕਛੂ ਜਿਨ ਕੇ ਸਿਗਰਾ ਸਸੇ ਕੋ ਹਰ ਹੈਂ ॥
੭੪ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਗਏ ਸਰਬ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਸੁਤ ਤ੍ਰਿਜ
ਬਧੂ ਅਦਭੂਤ ਸਗ ॥ ਜਹ ਮਾਤੇ ਗਜਰਾਜ ਨਦੀ ਨਾ ਉਬੇਰਿ ਨ ਚਹੈ ॥
੭੫ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਪਚੰਡ ਕੀਯੋ ਮੁਨਿ ਨੰਦ ਆਖੰਡਲ

ਜੋਨੇ ਤਰਪੈ ਸੂਕੁ ਰਾਂਹੀ ॥ ਕੌਨ ਗਨੈ ਭੂਆ ਮੰਡਲ ਕੇ ਛਿਪਤੇ ਬਲ
ਵੰਤ ਸੁਤੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ ॥ ਠੇਕ ਕਰੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੁਠਾਰ ਸਮੇਤ ਧਰਾ ਛਿ
ਤ ਸ੍ਰੋਣਿਤ ਨਾਂਹੀ ॥ ਰਾਮ ਬਿਚਾਰ ਨ ਕਾਂ ਮਕ ਰਹੇ ਤੂੰ ਨ ਜਾਨਤ ਜੋਤਿ
ਬਢੇ ਪਰਛਾਂਹੀਂ ॥ ੭੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕੌਨੈ ਸਿਖ ਦੀਨੀ
ਤੋਹਿ ਤਾਂ ਕੋ ਤੂੰ ਬਤਾਇ ਮੋਹਿ ਉਠਨ ਚਹਾਇ ਉਰ ਦੇਖੈ ਰਾਮ ਚੰਦ ਕੀ
ਗਰੂਤੇ ਕਰ ਨੈਨ ਧੂੰਮ ਨਾਕ ਤੇ ਸੁਝਾਇ ਤਿਹਿ ਰੋਕਯੋ ਨਾਕੋ ਜਾਇ ਤ
ਸੂਲ ਨਿਕਲਨ ਸੁਰਤ
ਹਾ ਸੂਰ ਜੋਤਿ ਮੰਦ ਕੀ ॥ ਰਾਜਾ ਪਛੁਤਾਇ ਦੇਖੋ ਕੈਸੇ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਆ
ਇ ਤੋਰਯੋ ਗਜ ਚਾਹੈ ਬੇਲ ਆਨੰਦ ਕੇ ਕੰਦ ਕੀ ॥ ਲੋਪ ਸੁਖ ਭਯੋ ਧੋ
ਪ ਦੀਨ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪਰਾਧ ਕੋ ਪ ਦੇਖ ਰਿਪ ਮੁਖ ਘਟੀ ਅਜ ਨੰਦ ਕੀ ॥
੭੭ ॥ ਦਸਰਥ ਬੋਵਾਚ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਧਨੁਖ ਛੁਟਯੋ ਕਰ
ਧਰ ਪਰਯੋ ਦਸਰਥ ਬੈਠ ਕਤ ਮਾਥ ॥ ਬਿਕਟ ਬਚਨ ਭ੍ਰਿਗੁ ਰਾਮ ਸੇਂ
ਬੋਲੇ ਹਸ ਰਘੁਨਾਥ ॥ ੭੮ ॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਚ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਲਾਰਯੋ ਜਹੈ ਦੇਖ ਜੈਸੇ ਰੋਸ ਹ੍ਵੈ ਧਨੁਖ ਤੇ ਜਾ ਜੋਰ ਪੁਰਾਨੋ ਹੋ
ਖੈਂ ਜਾਨੋ ਰਾਜ ਕਾਂ ਮੋਸੋਂ ॥ ਸੋ ਤੇ ਐਸੀ ਹੋਨਹਾਰ ਰਾਵਨ ਕਹਾਂ ਬਿਚ
ਰ ਮਾਰਯੋ ਚਾਹੈ ਮਾਰ ਬੈਰ ਹੈ ਨ ਕੰਜ ਧਾਂਮ ਕੋ ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਏਕ ਬਾਰ
ਦਸਰਥ ਜੀ ਅਧਾਰ ਜੈਸੇ ਫਨਿ ਮਨਿ ਹਾਰ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੋਂ ॥
ਕੈਸੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਦਈ ਮੇਰੇ ਆਨੰਦ ਕੀ ਜਈ ਰਾਮ ਭਈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਆਜ
ਨਈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੋਂ ॥ ੭੯ ॥ ਲਛਮਨ ਬਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਮਹਾਂ ਰਨਧੀਰ ਮਹਾਂਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਹਸ ਬੋਲੇ ਐਸੇ ਨੈਕੁ ਸਮ
ਝਾ ਮੋਹਿ ਦੀਜੀਏ ॥ ਕਹੋਂ ਬਾਂਧ ਡਾਰੋਂ ਕਹੋਂ ਦੇਸ ਤੇ ਨਿਕਾਰੋਂ ਕਹੋ ਬਾਂਧ
ਧਉ ਤਾਰੋਂ ਕਹੋ ਜੂੜਾ ਕਾਟ ਲੀਜੀਏ ॥ ਕਹੈ ਕਵਿ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਕੇਤਕ
ਪਰਸਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਨ ਜਾਕੋ ਛਿਤ ਪਾਲ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਛੀਜੀਏ ॥ ਅਰੇ ਮਹਾਂ
ਪਾਪ ਛੀਨ ਲੈ ਹੋਂ ਤੂੰ ਨ ਰਾਪ ਆਪ ਦੇਖੀਏ ਤ ਆਂਖੇ ਪੈ ਨ ਸਾਮੇ ਕਛੂ ਕੀ
ਜੀਏ ॥ ੮੦ ॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਚ ਪਰਸਰਾਮ ਸੋਂ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥

2509 ਮਿਤੀ 7.1.1963 — ਰੁ. 5. ਨਾ

੨੦ ॥ਐਸੇ ਜਾਨੇ ਨੇਤ੍ਰ ਤੋਰੇ ਬਲ ਤੇ ਜੋ ਤਾਂਕੋ ਲਾਗਿਓ ਫਲ ਕਠਨ ਕੁਠਾਰ
ਧਾਰ ਕੰਠ ਪਰਧਰੀਏ ॥ਆਇ ਤੈਂ ਪਰ ਔਰ ਕਛੂ ਬਾਤ ਨਾਥ ਆਦੇਸ ਤ
ਕੀਜੈ ਸੋਈ ਭ੍ਰਿਤ ਤੀ ਪੈ ਰੋਖ ਕੋਨ ਕਰੀਏ ॥ਐਸੋ ਕਛੂ ਕਲਕੇ ਸੁ
ਭਾਉ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਨਾਥ ਮਾਰੇਆਰ ਖਯੇ ਪੈਨ ਮਾਰੀਏ ਜੋ ਮਰੀਏ ॥ਸਬੈ
ਰੀ ਸਰਨਾਇ ਔਰ ਸੁਨੋ ਮੁਨੀਰਾਇ ਗਾਇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਸੇਂ ਲਰੀਏ ਤੋ ਧਾ
ਇਕਾਂਰੇ ਪਰੀਏ ॥੧॥ ਪਰਸਰਾਮ ਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥
ਦੇਖਨ ਜੋ ਪਾਊਂ ਤੋ ਪਠਾਊਂ ਜਮ ਲੋਕ ਹਾਥ ਦੂਜੋ ਨਾ ਲਗਾਊਂ ਵਾਰ ਕਰੋਂ
ਏਕ ਕਰਕੇ ॥ਅਜਿ ਔਰ ਊਠਤੇ ਉਖਾਰ ਭੁਜਦੰਡ ਹਾਂਤੋ ਤੋਰ ਡਾਰੋਂ ਬ
ਰ ਅਵਲੋਕੋਂ ਰਘੁਵਰ ਕੋ ॥ਕਾਂਸੀਰਾਮ ਦਿਜ ਕੇ ਰਿਸਾਤ ਬਰਨਾਤ ਨ
ਮਆਤ ਬਰਨਾਤ ਗਾਤ ਲਾਗਤ ਹੈ ਪਰ ਕੋ ॥ਸੀਤ ਕੇ ਸੰਤਾਪ ਮੇਟ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀਨੋ ਕੋ ਹੈ ਵਹਿ ਆਪ ਚਾਂਪ ਤੋਰਿਓ ਜਿਨ ਹਰ ਕੋ ॥੨॥
ਰਾਮਚੰਦ ਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਜੈਸੀ ਰਰੇ ਰਾਵਤ ਹੈ ਸੋ
ਈ ਕਰਨੇ ਹਿਤ ਆਈ ਬੋਲਿਓ ਰਘੁਰਾਇ ਬਲ ਜਾਨੀ ਕੇ ਪਬ ਕੇ ॥ਤ
ਰੇ ਮੈਂ ਧਨੁਖ ਜਾਇ ਲਿਆਓ ਤੋ ਜਨਕ ਜਾਨ ਬੋਲਿਓ ਸੁਤ ਭੂਪ ਪ੍ਰ
ਪਧਨੇ ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਰੋ ॥ਕਹੈ ਕਵਿ ਕਾਸੀਰਾਮ ਰਾਮ ਆਗ੍ਰੈ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭੁ
ਕਰਨਾ ਕੇ ਧਾਮ ਦੇਨਹਾਰ ਮੋਖ ਗੰਬ ਕੋ ॥ਜਨਗਾਤ ਉਜਾਰ ਭੁਜ ਤੋਰ
ਜਗਬਾਤ ਸੁਨਿ ਨਿਕਸ ਕੈ ਨਾਰ ਭੁਜਾ ਔਰ ਦਸਰਥ ਕੋ ॥੩॥
ਪਰਸਰਾਮ ਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਤਰਨਿ ਤੇਤਾਤੋ ਭਯੋ ਰੋਤੇ ਭ
ਯੋ ਨਖ ਸਿਖ ਬਿਖ ਸੇ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਫਲੋ ਟੂਟਿ ਹਠ ਯੋ ਹੈ ॥ਭ੍ਰੋ ਹੈ ਚ
ਢੀ ਚਢੀ ਆਂਖੇ ਰਿਸ ਤੇ ਪਰਤ ਕਢੀ ਕਹੈ ਕਾਂਸੀਰਾਮ ਦਿਜ ਐਸੇ ਬੇ
ਖ ਭਯੋ ਹੈ ॥ਕਾਂਪਤ ਅਧਰ ਲਰ ਬਿਕੀ ਹਰ ਬਾਰ ਵਾਹਿ ਸੀਭੁਰ ਕੇ
ਕਹਾ ਕਠਾਰ ਕਰ ਲਯੋ ਹੈ ॥ਦੇਖਤ ਹੀ ਹਾਥ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਧਨੁਖ
ਬਾਨ ਸਾਵਕ ਮੁਨੀਸਰ ਕੇ ਪਾਵਕ ਦ੍ਵੈ ਗਯੋ ਹੈ ॥੪॥ ਕਬਿਤ
॥ ॥ਜੀਵਤ ਨਾਂ ਦੇਹੋ ਜਨ ਆਂਖਿ ਹਾਂ ਰੁਦ੍ਰ ਜੂ ਕੀ ਕਰੋਂ ਰੋ

ਇਦਾਨ ਸੁਨੇ ਰਾਜੇ ਜੇਤੇ ਅਵਧੀ ਨਰੇਸ਼ ਕੇ ਸਪੂਤ ਪੁਰਹੂਤ ਹੂੰ ਕੇ ਬੈ ੨੧
ਸ਼ਧਰੇ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੋਲਤ ਰਣਧੀਰ। ਆਖਤ ਰੇ ਆਨ
ਤਨੇ ਔਰ ਭੂਟ ਜਾਨਤ ਨ ਮਾਨਤ ਨ ਉਛਰ ਉਛਰ ਆਵੈ ਅਵਧੀ।
ਭੁਯੋ ਵਾਵੈ ਦਾਰੇ ਤੇ ਸੰਭਾਰ ਐਸੇ ਰਾਰ ਰਾਮ ਰਘੁਵੰਸੀ ਨਾਤਰ ਰਘੁ
ਰਣੁਰ ਅਵਧੀ॥੨੬॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਵਾਚ ਪਰਸਰਾਮ ਸੋ।
ਕਬਿਤ। ।ਤੁਮ ਸਬਧੀ ਕੇ ਗੁਰੁ ਮਾਨੀਅਤ ਪੂਰ ਪੂਰ ਭੂਤਲ
ਕੇ ਸੁਰ ਤੁਮੈ ਦੀਜੀਅਤ ਦਾਤ ਹੈ। ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਪੂਜਾ ਕਰੈਂ ਹਾਥ ਜੋਰ
ਪਾਇ ਪਰੈਂ ਤੁਮ ਸੋਂ ਹਮਾਰੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਛੁ ਨ ਬਸਾਤ ਹੈ। ਬੈਰੀ ਅਨਮ
ਨੇਹੋ ਹਮ ਤੁਮ ਪਾਰਨੇਹੋ ਬਾਧਿ ਰਘੁਬੰਸਨ ਕੀ ਐਸੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੈ
।ਸ੍ਰਨੇ ਦਿਜਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੈ ਹਮ ਪੈ ਅਸੀਸ ਕੇ ਫਿਰੈਯਾ ਕੋ ਕ
ਸੀਸ ਕਹੀ ਜਾਤ ਹੈ॥੨੭॥ ਪਰਸਰਾਮ ਰਾਮ ਸੋਂ ਕਹਤ ਹੈ।
ਕਬਿਤ। ।ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੇ ਰਾਮ ਜਸ ਧਾਮ ਚਲਯੋ ਚਾਹਤ ਹੈਂ ਖਲ
ਕ ਕੇ ਲਖਤ ਹੂੰ ਜੈ ਹੈਂ ਖਲ ਪਾਇ ਕੈ। ਗਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚੜ੍ਹਾਇ ਅੰਗ ਅੰਗ
ਉਪਜਾਇ ਕੋਪ ਡਾਂਟੇ ਛਯੋ ਭੂਟ ਆਗੇ ਸਬਧੀ ਦਬਾਇ ਕੈ। ਕਾਂਸੀ
ਰਾਮ ਤਬ ਦਲ ਬਲ ਦਸਰਥ ਜੂ ਕੇ ਦਿਜ ਕੇ ਦਮਾਕ ਦੇਖ ਗਯੋ ਦਾ
ਲਾਇ ਕੈ। ਐਸੀ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਸੀਸ ਧੁਨ ਧੁਨਿ ਮੁਨਿ ਪੂਤ ਬੋਲਯੋ ਬਰ
ਬੀਰ ਪੁਰਹੂਤ ਜਾਂ ਨੈ ਡਿਸਾਇ ਕੈ॥੨੭॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਵਾਚ ਪਰਸਰ
ਮਸੋਂ। ਕਬਿਤ। ।ਅੰਤ੍ਰ ਕੇ ਰਲੰਯਾ ਛਿਤ ਛੱਤ੍ਰ ਕੇ ਧਰੰਯਾ ਛ
ਤ੍ਰੀ ਛਤ੍ਰਨ ਬਿਤੁ ਛਕੇ ਰਿਸ ਕਲਾਹੈ ਸੁਹਾਤ ਹੈ। ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰ
ਣ ਧੀਰ ਹੂੰ ਕਹਤ ਕਹੈ ਕੈਸੇ ਹਮ ਤੋਂ ਰੈ [illegible] ਕਜ ਕੇ ਸੇ ਪਾਤ ਹੈ।
ਸੂਰ
ਅੰਗਲ ਪਟਾਏ ਮਹਾ ਬੈਰ ਸੋਂ ਬਢਾਏ ਬਰ ਮੁਖ ਆਇ ਕਾਲ ਕੇ ਜੀਯ
ਤ ਕੈਨ ਜਾਤ ਹੈ। ਨਿਗਮ ਕੇ ਭੂੰਡੇ ਕਤ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਖਾਂਡੇ ਕਾਹੇ
ਕੋ ਰੇ ਪਾਂਡੇ ਗਾਂਡੇ ਹਾਥਨ ਸੇ ਖਾਤ ਹੈ॥੨੮॥ ਪਰਸਰਾਮੋ ਵਾਚ।
ਕਬਿਤ। ।ਜਤ ਮਾਤੇ ਮਾਰੇ ਮੈਂ ਸਹੰਸ੍ਰ ਬਾਹੂ ਸੰਗ ਬਲੀ ਨਰ

22 ਨੇਕੇ ਨਾਠਿ ਦਾਹਿ ਤਊਨ ਸ਼ਿਰਾਤ ਹੈ ॥ ਕੀਨ ॥ ਯਾਠੇ ਪਨ ਤਰਪਨ ਤੇ
ਕੈ ਰਕਤ ਕੇ ਜੌਲੋ ਘਟ ਪ੍ਰਾਨ ਤੌਲੌ ਆਨਨ ਨ੍ਹਾਤ ਹੈ ॥ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ
ਰਾਂਮ ਸੋਂ ਪਰਸਰਾਂਮ ਐਸੇ ਕਹਯੋ ਗਾਠੇ ਜੋ ਹਥਆਰ ਸੋਈ ਹੇਤ ਪਾਤ
ਪਾਤ ਹੈ ॥ ਥਾਂ ਧਤ ਜੋ ਖਾਂਡੇ ਤੇ ਮੈਂ ਛਾਂਡੇ ਨਾ ਜੀਅਤ ਖਾਂਡੇ ਖੰਡੇ ਪਾਤ ਖ
ਤੇ ਪਾਂਡੇ ਐਸੇ ਗਾਂਡੇ ਖਾਤ ਹੈਂ ॥ ੮੯ ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਾਚ ਕਬਿਤ
॥ ॥ ਛੱਤ੍ਰੀ ਛੱਤ੍ਰ ਈਸਨ ਕੇ ਅੰਗ ਜਗਦੀਸਨ ਕੇ ਕੋਪ ਕਰਯੋ
ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬ੍ਰਾਂਹੈ ਉਕਸਾਇਓ ॥ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚੜਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੋ
ਕਹਨ ਲਾਗੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਂਮ ਮੋਰੇ ਤੇਜ ਕਾਂਪੈ ਸਹਯੋ ਜਾਇਓ ॥ ਰੇਨਕ
ਕੇ ਛੌਨਾਂ ਨੈਕ ਪੇਟ ਨੂੰ ਕੇ ਮਾਰੇ ਲੋਟਪੋਟਾ ਹ੍ਵੈਕੈ ਜੈਹੋ ਹੂੰ ਢੂੰਢੇ ਹੂੰ
ਨ ਪਾਇਓ ॥ ਸ੍ਰਹੂਤ ਬਚਯੋ ਹੈ ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ਦਸਰਥ ਜੋਗੀ ਬਾਂਮਨ
ਭਿਖਾਰੀ ਅੰਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਕਾਹਿ ਵਾਇਓ ॥ ੯੦ ॥ ਪਰਸਰਾਮ ਰਾਮਚੰ
ਦ੍ਰ ਸੋਂ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਅਤ੍ਰ ਛੂਟਵਾਇ ਦੇਊ ਕਰ ਜੁਰਵਾਇ ਦੇਸੋ
ਨਖ ਮੁਖ ਦੇਆਇ ਅਪਨੇ ਕੈ ਛਿਟਕਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬੀਰਨ ਤਵਾਇ ਬਾ
ਰਬਾਰ ਸਤਰਾਇ ਆਜ ਦ੍ਵੈਗਯੋ ਸਪਾਹੀ ਮੋਸੋ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਤੂੰ ਜਾਯੋ
ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਂਮ ਤਬ ਰਾਂਮ ਸੋਂ ਪਰਸ਼ਰਾਮ ਸਿਖਸ ਬਾਂਮਦੇਵ
ਜੂ ਕੇ ਨੀਕੇ ਕੈ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜਾਂਕੀ ਸੋਹੈਂ ਖਾਤ ਛੱਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਕਾਹਿ ਕਾਹਿ
ਸੱਤ ਤਾਂਹੀ ਪੈ ਸੇ ਵਸਨ ਤਿਨ੍ਹੂ ਕਾ ਪਕਰਾਯੋ ਹੈ ॥ ੯੧ ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ
ਵਾਚ ਪਰਸਰਾਂਮ ਸੋਂ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਫਰਕੇ ਤੇ ਕਪੋਲ ਬੋਲ ਬੋਲ
ਤਰੀ ਬਾਮਨ ਕੇ ਰਾਰੋ ਤੂੰ ਖਾਨ ਦਾਨ ਜਾਮੀ ਜੇ ਬਦਨ ਮੈਂ ॥ ਜੀਤ ਬੈਠ
ਖੇਤ ਪਰੈ ਦੇਤ ਜਮਲੋਕ ਤੇਹਿ ਲੋਤੋ ਸਭ ਛਾਂਡਨ ਕੇ ਬੈਰ ਇਕ ਛੇ
ਨ ਮੈਂ ॥ ਕਹਾਂ ਕਰੋ ਹਤਮਾ ਪ੍ਰਾਨ ਅਬੈ ਜੋ ਤਿਹਾਰੇ ਹਤ ਸੁਭਟ ਕਹਾਇ
ਰਨ ਰਾਢੇ ਹੇਤ ਕਰ ਮੈਂ ॥ ਯਾਹੈ ਜਾਂਨ ਨਾਤੇ ਹੈਂ ਬਚਾਯੋ ਹੋਂ ਏਕ ਬ੍ਰਾਂਮ
ਨ ਕੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਂਮ ਸਾਮਸ੍ਰ ਸਮਸ੍ਰ ਕਰ ਸਨਮੈਂ ॥ ੯੨ ॥ ਪਰਸਰਾ
ਮੋ ਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਟੂਟ ਟਾਟ ਰੋਸ ਗਏ ਫੂਟ ਫਟ ਮੂਠ

ਗਈ ਜੇਵਰਨ ਰਾਖ੍ਯੋ ਜੋਰ ਜਾਨਤ ਜਗਤ ਹੈ ॥ ਸੂਰਜ ਜਗਯੋ ੨੩
ਬਾਨ ਬੋਰਿ ਕੈ ਮਿਟਾਯੋ ਮਦ ਮੇਘਨ ਸੀਤਾਯੋ ਸੀਤ ਤਾਂ ਮੈ ਕਹਾਂ ਸ
ਤ ਹੈ ॥ ਰਿਗ ਗਯੋ ਉਖਰ ਕੁਰਿਗ ਭਯੋ ਪਰੇ ਪਰੇ ਠਾਨੈ ਉਖਰਾਨੇ
ਮਾਨੇ ਫੂਕ ਕੇ ਉਡਤ ਹੈਂ ॥ ਕਾਸੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੋਂ ਪਰਸ ਰਾਮ ਐਸੇ
ਕਹਯੋ ਤੋਰ ਕੈ ਧਨੁਖ ਐਸੇ ਐਸੇ ਬਲ ਕਤਤ ਹੈ ॥ ੯੩ ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ
ਵਾਚ ਪਰਸਰਾਮ ਸੋਂ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਬ੍ਰਾਮਨ ਛਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ਤ੍ਰਿਨ
ਭਯਾ
ਧਾਰੀ ਤ੍ਰਿਨ ਤੂਲ ਤੂਛ ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੂਖੇ ਮਦ ਤੋਸੋਂ ਕਹਾਂ ਕਹੀਏ ॥ ਨ
ਵੈ ਹਾਥ ਬਾਂਧੀ ਮੈਂ ਨ ਆਵੈ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਛਨ ਕੇ ਤਾਂਤੇ ਤੇਰੀ ਬਾਤੈਂ ਸੁਨ ਸੁ
ਨ ਚਾਇ ਰਹੀਏ ॥ ਹਮ ਕੇ ਅਜੈਂ ਸੇ ਤੋਂ ਸੋਂ ਬਾਂਧੇ ਤਰਕਸ ਅਨਰਸ
ਕਰੇ ਬਾਨਨ ਸੋਂ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਸਹੀਏ ॥ ਕਾਸੀ ਰਾਮ ਕਹੈ ਰਘੁਬੰਸਨ
ਕੀ ਰੀਤਿ ਯਹੈ ਜਾਂਸੇ ਕੀਜੈ ਮੋਹ ਤਾਂ ਸੋ ਲੋਹ ਕੈਸੇ ਗਹੀਏ ॥ ੯੪ ॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਰਾਜਨ ਕੇ ਪੂਤ ਮਦ ਬਲੀ ਅਤਿ ਕੋਪ ਆਏ ਧਨੁਸ
ਚਢਾਯੋ ਸਭ ਹਾਰੇ ਜੋਰ ਤੋਰ ਕੈ ॥ ਟੰਕ ਭਰ ਹਾਥ ਲੀਨੇ ਟੂਟਯੋ ਬਿ
ਨ ਜੋਰ ਕੀਨੇ ਤਾਂਤੇ ਤੋਰ ਡਾਰਯੋ ਕੋਊ ਸਕਯੋ ਹੈ ਨ ਤੋਰ ਕੈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਜੀ
ਅ ਭਯੋ ਤੇਰੇ ਸੁਨੇ ਪਰਸਰਾਮ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਤਾਂਤੇ ਦੋਊ ਕਰ
ਜੋਰ ਕੈ ॥ ਤੁਮ ਸੋਂ ਨ ਜੋਰ ਚੋਰ ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੇਰ ਭੂਪ ਕਾ ਕਰੀ ਕੈ ਚੋਰ
ਮਾਰੀ
ਕਹੂੰ ਮਾਰਯੋ ਨ ਟਟੋਰ ਕੈ ॥ ੯੬ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਦੇਖ
ਢੂੰਢਕੇ
ਰਾਮ ਕੀ ਦੀਨਤਾ ਸਬ ਬਿਸਮ੍ਰਿਤ ਤਾਹਿ ॥ ਇਕ ਮੀਠੀ ਨਿਜ ਸੁਜ
ਸ ਕੀ ਬਾਤੈਂ ਭੂਰਾਹਿ ਨ ਕਾਹਿ ॥ ੯੬ ॥ ਰਿਖੀ ਉਵਾਚ ਕਬਿਤ ॥
॥ ਰਾਮ ਧਨੁ ਮਾਮ ਆਤੁਰਾਂਖ ਸੁਨ ਕਾਮ ਹੂੰਤੇ ਤਾਂਤੇ ਹੋ ਪਰ
ਸਰਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਤ ਛਕੀਏ ॥ ਧਨੁਖ ਪੁਰਾਨੋ ਹੁਤੋ ਟੂਟ ਗਯੋ ਛਹਿ
ਜਾਨ ਦੇਹਿ ਕੈਸੇ ਕਾਜ ਬੈਰ ਬਡੇ ਕੀਜੈ ਬਾਤ ਬੇ ਗਹੀਏ ॥ ਬਾਲਕ ਬਿ
ਨੋਦ ਨਤੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਰਿਸ ਜੋ ਤਾਂ ਕੇ ਧਨੁਖ ਚਢਯੋ ਕਹੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਾਸੇ
ਲੈ ਰਹੀਏ ॥ ਬਾਤ ਤੇ ਬਿਹਾਨੀ ਸੁ ਰਚਈਏ ਲੰਕ ਰਾਨੀ ਡਾਨੀ ਰਮਾ

੨੫ ਸੋਂ ਨਰਾਮਰਾਮਦ੍ਵਾਰਿਦ ਸੇ ਜੋਰੀਏ ॥੯੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਪ੍ਰਹਸਿ ਪਾਇ ਗਾਢੇ ਨਿਰਖ ਵਿਯੋ ਸੁਜਸ ਲੀਏ ਸਾਥ ॥ ਮੁਖ ਬੋ
ਲ੍ਯੋ ਮਨਮੈਂ ਕਹ੍ਯੋ ਏਹ ਅਦ੍ਭੁਤ ਰਘੁਨਾਥ ॥੯੮॥ ਪਰਸਰਾਮੋ
ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਸਨਮੁਖ ਦੇਖਤ ਮੋਹਿ ਰਣ ਕੌ ਨ ਸੂਰ
ਠਹਰਾਇ ॥ ਲੈ ਪਰਚੇ ਤੁਪ ਕੋ ਚਲੋ ਭੋਰ ਭੁਜਾ ਰਘੁਰਾਇ ॥੯੯॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ਐਂਚਿਏ ਹਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਾਂਗੀ ਤੇ ਨਿਸਾਰ ਧਨੁ
ਰਾਜ ਨਰਚਾਯੋ ਹੋ ਤੋ ਜਾਨ ਬਾਰ ਪਾਂਇ ਦੈ ॥ ਤਾਂਕੋ ਚਹੀ ਏ ਨ ਬਲੁ
ਹੋਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਪਲ ਤਾਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਹਾਂ ਮੈਕੇ ਸਕ ਚਲਾਇ ਦੈ ॥
ਤੋਹੋਂ ਛਾਡਿ ਜਾਉਂ ਤੋਹਿ ਸਾਚੀ ਕਹਿ ਬਾਤ ਮੋਹਿ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਹੋ
ਹਿ ਮੋਹੂ ਕੋ ਬਤਾਇ ਦੈ ॥ ਤੋਰੇ ਤੇਜ ਮੋਲ ਸਰੀ ਨੇਹੂ ਕਰੈ ਮੇਰੀ ਕਰਸਿ
ਰੋਈ ਧਨੁਖ ਲੈ ਕੈ ਮੋਹੂ ਕੋ ਚਢਾਇ ਦੈ ॥੧੦੦॥ ਲਛਮਨੋਵਾਚ
ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਯਾਂ ਕੀ ਸਬੈ ਕਿਤਕ ਵੰਰ ਭ੍ਰਿਗਬੰ
ਸ ॥ ਅਬ ਲਛਮਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਰਘੁਕੁਲ ਮਾਨ ਸਹਿਸ ॥੧੦੧
॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਕਾਹੂ ਕੇ ਧਨੁਖ ਕਾਹੂ ਤੋਰਿਓ ਕਾਹੂ ਰਾਖ ਨੇਧ
ਨ ਕਰੋ ਯਾਂ ਕੀ ਗਾਂਠ ਕੋ ਕਹਾ ਹੈ ਭੂਮੋ ਛੀਜਨੋ ॥ ਗਾਲ ਕੇ ਬਜਾਇ ਤੋ
ਰ ਪਾਇ ਮਾਰੇ ਸਬੈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਰ ਨ ਦੇਖੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਸੋਂ ਖੀਸਨੋ ॥
ਕਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਰੇਖ ਛਾਡ ਤੁਮ ਮੋਹ ਮਾਹਿ ਗਾਜੈ ਬਿਨ
ਬਰਖੇ ਨ ਭੀਜਨੋ ॥ ਤਉ ਤੋ ਗੁਸਾਂਈ ਦੇਖੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਢਿਠਾਈ ਰਾਮ
ਸੂਰਜ ਕੇ ਤੇਜ ਕੋ ਤੁਰਾਵੈ ਪਟ ਬੀਜਨੋ ॥੧੦੨॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ਕਹੋ ਹੈ ਤੋਰ ਤਾਰੋ ਕਹੋ ਯਾਂਹੀ ਫਿਰ ਮਾਰੇ ਜੌ ਕਹੋ ਤੋ ਕਾਨ ਲਾਇ ਐ
ਰਿ ਰਾਖੋਂ ਸਾਤ ਦਿਨ ਮੈਂ ॥ ਜੌ ਕਹੌ ਤਿਹਾਰੋ ਬਲ ਪਾਇ ਸਾਂਇ ਹਾਥ ਨਾ
ਥ ਅੰਗਠੀ ਸੋਂ ਮੇਰ ਮਲ ਡਾਰੋ ਪਾਰ ਕਿਨ ਮੈਂ ॥ ਛ ਮੁਖ ਮਹੇਸ ਐ
ਰਾਵਣ ਸੋ ਸੁਰੇਸ ਆਦਿ ਕੇ ਸਭੂੰ ਜੋ ਬੋਲੈ ਬਲ ਦੇਖਤ ਨ ਤਿਨ ਮੈਂ ॥
ਕਾਂਇ ਸਚੁ ਕਾਂਉ ਨਿਜ ਕੋਪ ਮੈਂ ਜਗਾਊ ਧਨ ਆਇ ਸਜੇ ਪਾਂਊ ਤੋ ਚਢਾਂ

ਊਤਮਾਛਿਨਮੈਂ॥੧੦੩॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਧਰਮੋਨ ਦੂਜੋ ਧ ੨੫
ਨੁਖ ਸਰੁ ਸਰਨਾਗਤਿ ਨਿਰਦੀਨ॥ ਸੁਰਪਤਿ ਹੂੰ ਸੋਂ ਰਘੁਪਤੀ ਲੂ
ਣ ਮੁਖ ਬਾਤ ਕਹੀਨ॥੧੦੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸੇਵਕ ਬਾਪ ਨ
ਦੂਰ ਕੀਓ ਜੋਨ ਚੂਕ ਪਰੇ ਮੁਖ ਤੇ ਹਸ ਦੀਨੋ॥ ਦਾਨ ਦਿਯੋ ਜਿਨ ਕੇ
ਤਿਨ ਪਾਇਨ ਮਾਂਗ ਬਿਕੇ ਬਹੁਰੋ ਮਨ ਕੀਨੋ॥ ਬੋਲ ਕਹਯੋ ਸੁ ਕਹਯੋ
ਨ ਫਿਰਯੋ ਅੰਗ ਸੀਸ ਦਿਵਾਇਕੇ ਬਾਨ ਗੁਨ ਕੀਨੋ॥ ਏਕਹਿ ਬਾਨ
ਤਜਯੋ ਰਿਪ ਅੰਤਕ ਸੀਰਘੁਬੀਰ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਲੀਨੋ॥੧੦੫॥
ਤਮਾਰੀ ਦੂਵਾਰ ਕਬਿਤ॥ ॥ਬਾਨ ਭਰਿ ਛਾਇ ਲੋਕ ਕਾਲ
ਸੋਂ ਲਗਾਇ ਜਿਨ ਜਿਨ ਧਕਾਇ ਲਾਰੇ ਕਰਨ ਨਿਦਾਨ ਸੋਂ ਦੇ
ਖਯੋ ਬੀਰ ਦੇਖਯੋ ਬਾਪ ਖੈਚਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਨਯੋ ਚਾਪ ਰਿਰਨਾਨੇ ਅ
ਰਰਾਨੇ ਅਸਮਾਨ ਸੋਂ॥ ਕਾਂਸੀ ਰੰਮ ਰਾਮ ਕੇ ਨਿਸਤ ਬਰਨਾਤ ਰ
ਮ ਭੂਲੀ ਸੁਧਿ ਸਾਤ ਧਰਯੋ ਊਪਰ ਮਸਾਨ ਸੋਂ॥ ਦਿਜ ਬਰ ਖੋਯੋ ਰ
ਯੋ ਭੂਰ ਭ੍ਰਿਜ ਭੀਤ ਭਯੋ ਜੋਗੀ ਕਰ ਲਯੋ ਦਯੋ ਤ੍ਰਿਯਾਂਗੀ ਕਰ ਫਾਂ
ਨਸੋਂ॥੧੦੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮ ਕਹਯੋ ਮੁਨਿ ਨੰਦਨ ਕੇ ਕਹਿਕ ੦
ਨਿਹਨੇ ਅਬ ਦੇਹੁ ਦਿਖਾਈ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਤਾਂਹਿ ਹਨੀ ਨਭ ਕੀ ਗਤਿ
ਔਰ ਹੁਤੀ ਅਬ ਔਰ ਬਨਾਈ॥ ਦੇਖ ਰਹਯੋ ਮੁਨਿ ਕੇ ਸੁਤ ਕੌਤ
ਕ ਹੈ ਅਦਭੁਤ ਰਮਹੀ ਰਘੁਰਾਈ॥ ਤ੍ਰੋਟ ਸ੍ਰਟਾਕ ਰਹਯੋ ਬਨ ਕੇ
ਜਬ ਰਾਮ ਕਮਾਨ ਚਟਾਕ ਚਢਾਈ॥੧੦੭॥ ਦੋਹਰਾ॥
ਰਾਮ ਮਨ ਚਤ ਧਨੁਖ ਕੀ ਐਂਚੀ ਜਬ ਸੁਤਿ ਲਾਇ॥ ਦੇਖ ਜਨਕ
ਜਾਨਕਿ ਤਨ ਮਨ ਧਰੇ ਦੇਖ ਨਿਸਾਇ॥੧੦੮॥ ਸੀਤੋ ਵਾਚ
ਕਬਿਤ॥ ॥ਆਗੀ ਕੈ ਤੇ ਬੋਲ ਕਛੁ ਤਾਤ ਕੇ ਸੋ ਦੇਖਤ ਹੋ ਐਸੇ
ਤੇ ਅਨੇਕ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਜਾਇ ਹੈਂ॥ ਕਾਲ ਬਿਆਹੀ ਨਈ ਤੋਂ ਤੇਧਾਂ
ਮਹੂੰ ਨ ਗਈ ਰਾਮ ਆਜ ਹੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੀਸ ਸੌਤ ਕੇ ਬਸਾਇ ਹੈਂ॥ ਤਾ
ਜਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਬਿਪਰੀਤਿ ਸਭ ਜਾਨੈਂ ਜਗ ਕਾਂਕੇ ਬੰਸ ਕੁਏ ਮੋਹਿ

੨੬ ਐਸੇ ਤਨਿ ਕਾਇ ਹੈਂ ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰੈ ਗਟੀਲੈ ਰਚੈ ਉਤਾਰੈ ਸਿਰ ਤੇ
ਤਕੈ ਧਨੁਖ ਪਾਂਕੀ ਬੇਰੀ ਬਨਾਹਿ ਬਨਾਇ ਹੈਂ॥ ੧੦੯॥ ਸੋਰਠਾ॥
ਇਤ ਲਛਮਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪਰਸਰਾਮ ਬਲ ਪਰਹਰਯੋ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ
ਕਰੀ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਆਸਨ ਭਯੋ ਮੁਨਿ ਦੇਵ ਧਨਿ॥ ੧੧੦॥ ਸੋਰਠ
॥ ਧਨ ਦੀਪਕ ਰਿਨ ਕਾਮ ਸੋਖ ਸਨੇਹ ਜਰਾਇ ਗੁਨ॥ ਰਘੁਕੁਲ
ਦੀਪਕ ਰਾਮ ਸਦਾ ਬਚਤ ਦੇਉ ਰਹੈਂ॥ ੧੧੧॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਭ੍ਰ
ਤੋ ਸਭੈਂ ਸੁਭਾਉ ਪਰਸਰਾਮ ਮਨ ਤਪ ਧਰਯੋ॥ ਰਾਮ ਉਤਾਰਯੋ
ਚਾਉ ਭੁਜਨੇ ਨਦੀ ਸਤ ਆਜਲੋ॥ ੧੧੨॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੈਸੇ
ਅਹਿ ਮੋਰ ਤੇ ਨਿਸਾ ਨੇ ਚੋਰ ਭੋਰ ਤੇ ਕੁਰੰਗ ਸਿੰਘ ਸੋਰ ਤੇ ਤੁਸਾਰ ਹੈ
ਸੇ ਘਾਮ ਤੇ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਦੀਪ ਤੇ ਬਿਨੋਗੀ ਤੀਸ ਮੀਪ ਤੇ ਜੈਸੇ ਕਾਤਿਕ
ਕੇ ਮੇਘ ਨਭ ਜਾਤ ਸੂਰ ਧਾਮ ਤੇ॥ ਦਾਰਿਦ ਜੈਸੇ ਪਾਰਸ ਤੇ ਕਾਲ ਜੈਸੇ
ਸੁਧਾ ਰਸ ਤੇ ਪਾਪ ਨਕੇ ਜਾਲ ਜੈਸੇ ਏਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਤੇ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਛੋ
ਭੁਤੇ ਅਨੇਕ ਗੁਨ ਭਾਜੈ ਰਾਮ ਤੈਸੇ ਭ੍ਰਾਜ ਚਲਯੋ ਹੈ ਪਰਸਰਾਮ ਰਾਮ
ਤੇ॥ ੧੧੩॥ ਅਬ ਅਯੁਧਯਾ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
॥ਸਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵ ਚਲੇ ਪਿਤ ਕੇ ਮੁਨਿ ਜੀਤ ਪਢੈ ਦਿਜ ਬੇਦ ਅਸੀਸ ਭਯੋ॥
ਮਨ ਤੇ ਹਰਖੇ ਅਨੰਦਨ ਜੂ ਕਹੈ ਆਜ ਹਮੈਂ ਬਿਧਿ ਰਾਜ ਦਯੋ॥
ਧਨਿ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਜਾਇ ਧਸੇ ਪੁਰਿ ਦੇਖਤ ਹਾਟ ਬਜਾਰ ਛਯੋ॥ ਸਕ
ਲੈ ਬਕਸੀਸ ਦਯੋ ਦੁਖ ਦੂਰ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਗੁ ਨੰਦ ਗਯੋ॥
੧੧੪॥ ॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਬਾਰਨ ਮਤ ਰੀਝਾਰਤ ਭ੍ਰਿਗੁ
ਕਪੋਲਨ ਤੁਰੰਗ ਧੁਜਾ ਫਹਿਰਾਂਹੀ॥ ਚਾਰੁ ਰਨ ਬੀਜ ਉਚਾਰਨ ਕੇ ਨਿਜ
ਭਾਂਤਿ ਉਚਾਇ ਕਬਿਤ ਪੜਾਂਹੀ॥ ਚਾਮਰ ਛਤ੍ਰ ਲਏ ਸਿਰ ਬੀਰ ਬਨੇ
ਰਘੁਬੀਰ ਸਨੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਦੇਖ ਸਰੂਪ ਧਿਮੈਂ ਜਲ ਵਾਰਿ ਸਭੈ
ਪੁਰਿ ਨਾਰਿ ਕਹੈ ਬਲਿ ਜਾਂਹੀ॥ ੧੧੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਗੀਤੇ ਸੀਤਾ ਬਿਵਾਹਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਭ੍ਰਾ॥ ੧॥

॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਬੈਠ ਅਯੁੱਧਯਾ ਸੁਖ ੨੭
ਕੀਓ ਅਤਿ ਸੁਭ ਦਸਰਥ ਸੂਤ॥ ਅਨਿਕ ਜੀਤਿ ਜਸ ਤਿਲਕ ਸੋਂ ਧਾਰ
ਮੈਂ ਰਾਮ ਸਪੂਤ॥੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਔਧਿ ਰਜਧਾਨੀ ਰਾਜਾ
ਦਸਰਥ ਤੀਨ ਰਾਨੀ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਔਰ ਕੇਕਈ ਸੁਨੀਤ ਹੈਂ
ਬੇਦ ਸਮ ਚੇਰੇ ਪੂਤ ਬਡੇ ਰਾਮ ਸੇ ਸਪੂਤ ਲਛਮਨ ਭਰਥ ਸੇ
ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ॥ ਦੈ ਦੈ ਸਨਮਾਨ ਉਪਹਾਰ ਰਿਖਿ ਪਾਂਇ ਪਰ
ਬਿਦਾ ਸਭ ਕੀਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਜੈਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿ ਹੈ॥ ਬਾਢੇ ਸੁਖ ਸਿੰਧੁ
ਅਰਿ ਜੀਤੇ ਸੁਪਨੇ ਨ ਦੂਖ ਕਾਲ ਰਾਜ ਦੇਖੋ ਆਗੈ ਔਰ ਭਾਂਤ ਬੀ
ਤਹੈ॥੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਮਨ ਦੇ ਸਬੈ ਇਹਾਂ ਲੌ ਸੁ
ਖ ਸਾਂਤਿ॥ ਅਬ ਹਿ ਕਥਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਚਲੀ ਔਰ ਹੀ ਭਾਂਤ॥੩॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਜੁਰੇ ਪੁਰ ਮੈਂ ਸਿਯ ਰਾਮ ਮਿਲੇ
ਮਨ ਆਨਦ ਭਾਰੀ॥ ਸਾਰਸੁਤੀ ਨ ਸਕੈ ਕਹਿ ਅੰਤ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰੈ ਮ
ਤ੍ਰਿ ਕੌਨ ਹਮਾਰੀ॥ ਕਾਲ ਬਿਤੀਤ ਭਯੋ ਇਹ ਰੀਤਿ ਬਿਭੂਤ ਬਢੀ ਸ
ਮ ਅੰਗਨ ਸਾਰੀ॥ ਰਾਜ ਦੈ ਰਾਮ ਹਿ ਹੌਂ ਬਨ ਜਾਂਉ ਬਸਿਸ੍ਟ ਕਹੀ ਭਲ
ਬਾਤ ਬਿਚਾਰੀ॥੪॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਕਹਾਂ ਭੂਪ ਦੂਖ
ਸੁਖ ਸੰਗ ਸਦਾ ਰਹੈ॥ ਘਰ ਉਜਾਰ ਕੇ ਰੂਪ ਲਹੈ ਦੂਹੂੰ ਘਟ ਜੇਹ
ਹੀ॥੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਰਾਜਾ ਸਬ ਸੋਂ ਜੋ ਕਹੀ ਰਾਮ ਸੀਸ ਦੈ
ਰਾਜ॥ ਤੌ ਬਨ ਬਸ ਤਪ ਕੇ ਕਰੌਂ ਜਾਤ ਭਲੇ ਨ ਕਾਜ॥੬॥ ਸੋਰ
ਠਾ॥ ॥ਦੇਖਨ ਕੇ ਅਕੁਲਾਹਿ ਛੱਤ੍ਰ ਚਮਰ ਸਿਰ ਰਾਮ ਕੇ॥ ਨੈ
ਨ ਤਖਾਹਿ ਸਿਰਾਂਹਿ ਜਬ ਦੇਖੋਂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸ੍ਰਤ॥੭॥ ਕਬਿਤ॥
॥ਜੋਰ ਕੁਲ ਪੂਜ ਪੂਜ ਪਾਇ ਸੀਸ ਨਾਇ ਆਛੇ ਖੋਖ ਕੇ ਕਰਾਇ
ਤਬ ਕਹੈਂ ਦੂਜੇ ਕਾਂਮ ਕੋ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਂਹਿ ਛੱਤ੍ਰ ਚਾਮਰ ਬਿਲੋਕ ਤੌਂ
ਕੇ ਸਾਥੇ ਛਬਿ ਰਾਂਹਿ ਐਸੇ ਦੇਖੋਂ ਧਨ ਸਮਾ ਮੈਂ ਕੋ ਰਾਜ ਕੀਕੇ ਪਟਰਾ
ਨੀ ਸੌਂਪ ਰਜਧਾਨੀ ਸਬ ਕਾਨ ਸੁਨੇ ਆਪਨੇ ਹੈ ਰਾਜ ਆਨ ਰਾਮ ਕੋ॥

੨੮ ਰਾਜ ਦਸਰੱਥ ਯਾ ਮੰਗਲ ਬੇਲੈ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਤਾਤਕਾਲ ਬਾਤ ਪਾਤ ਦੈਕੈ
ਗਜ ਰਾਮ ਕੋ ।੯। ਕਬਿਤਾ ।ਰਾਮ ਰਾਜ ਬਾਜ ਲੈਕੈ ਜ
ਆਜ ਬੈਠੇ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਰਿਖ ਆਦਿ ਰਿਖ ਮੰਗਲ ਬਨਾਇਕੈ ।ਅਗ
ਲ ਭਾਗ ਆਜ ਰਘੁਬੀਰ ਭੂਜ ਬਾਧ ਬਨਾ ਤਊ ਤਪ ਕਾਜ ਮਨ ਭਾ
ਸੁਖ ਪਾਇਕੈ ।ਫੂਲੇ ਸੁਨ ਬਾਤ ਸੁਖ ਆਗ ਨ ਮਾਤ ਉਰ ਜੈਸੇ ਪਰ
ਨੇ ਪਤ ਵੂਖ ਤੈਸੇ ਚਲੇ ਉਠਾਇਕੈ ।ਇਕ ਉਠੇ ਗਾਇ ਏਕ ਦੂੰਦਭਿ ਬ
ਜਾਇ ਏਕ ਧਾਇ ਧਾਇ ਪਾਇ ਛੂਏ ਰਾਮਚੰਦ ਰਾਇਕੈ ।੯। ਕਬਿੱ
ਤਾ ।ਚਾਰਨ ਬਿਨਦ ਮਾਗਧ ਸੂਤ ਸਬੈ ਗੁਨ ਆਨਿ ਦਸੋ ਦਿਸ
ਗਾਵੈਂ ।ਪੰਡਿਤ ਪੁੰਜ ਬਨਾਇ ਕਬਿਤਨ ਆਨ ਪਢੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਰਿਝਾ
ਵੈਂ ।ਕੌਤਕ ਕੋਟ ਕਰੈ ਗਨਿਕਾ ਕੁਲ ਨ੍ਰਿਤ ਅਨੇਕ ਸੁ ਭਾਵ ਦਿਖਾਵੈਂ ।
ਦੇਸ ਨਰੇਸ ਤੇ ਆਨ ਜੁਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਜ ਮਤੰ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂ ।੧੦
।ਸਵੈਯਾ। ।ਆਨ ਬਨਾਸਪਤੀ ਬਰਨੇ ਸਭ ਤੀਰਥ ਕੇ ਜਲ
ਲੈ ਭਰੇ ਹੈਂ ।ਆਂਬ ਕੇ ਮੌਰ ਧਰੇ ਤਾਂਹ ਊਪਰ ਕੇ ਸਰ ਸੋਂ ਸਿਖ ਧੀ
ਤ ਦੀਨੇ ਹੈਂ ।ਤੈ ਕੁਲ ਇਸ਼ੂ ਬਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸਬੈ ਪੜ ਬੇਦ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰਨ ਪੂਤ ਕ
ਰੇ ਹੈਂ ।ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਅਭਿਖੇਖ ਕੇ ਕਾਜ ਸੁ ਜੱਗ ਕੇ ਮੰਡਲ ਆਨ
ਧਰੇ ਹੈਂ ।੧੧। ਸਵੈਯਾ ।ਪੀਤ ਦੁਕੂਲ ਧਰੇ ਰਘੁਨੰਦਨ ਰਾਜ
ਕੇ ਕਾਜ ਖੁਸੀ ਮਨ ਆਂਗੀ ।ਤਿਲ ਸੁ ਗੰਧ ਮਿਲੇ ਗਠਦੀ ਬਟੋ ਨਿਜ
ਮਾਤ ਲਗਾਵਤ ਬਾਂਗੀ ।ਜਾਨਕੀ ਫੂਲਸੀ ਫੂਲਤ ਦੇਖਤ ਰਾਮ ਸੋਂ
ਨੈਨ ਮਿਲੇ ਮੁਸਕਾਂਗੀ ।ਆਗ ਭੀਤਰ ਕੌਨ ਕੀ ਤਾ ਜੈਸਾਂ ਸੁਖ ਕੀ
ਪਲਿਆਂ ਕਿਧ ਨਾਗੀ ।੧੨। ਸਵੈਯਾ ।ਆਨ ਬਠੇ ਰਤੁ ਮਾਨਨ
ਸੇ ਸਿਦ ਸੋ ਅਪਾਰ ਸੁਰ ਲੋਕ ਬਤਾਵੈ ।ਕਿੰਨਰ ਕੇ ਮਨ ਕੇ ਰਚ ਬਾ
ਸੁ ਬਿਦਾਨ ਲੋਕਨ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵੈਂ ।ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਨ ਕੇ ਸੁਖ ਸੋ ਕਿਨ
ਕ ਭੂਪ ਨੇ ਕੂਨ ਦੇਖਨ ਪਾਵੈਂ ।ਕਾਹੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੇ ਪੂਤ ਕੋ ਕਾਵਿਗ
ਮਨੁ ਰਾਜ ਰਮਾਵੈ ।੧੩। ਸਵੈਯਾ ।ਆਨ ਦਏ ਕ ਬਧੋ ਪੁਰ

ਸੈਂ ਘਰਨੀ ਘਰ ਨੇਤ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ॥ ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਦਿਵਾਵਤ
ਦੇਤ ਚਲੀ ਸਭ ਆਵਤ ਨਾਗਰ ਨਾਰੀ॥ ਜਾਨਕੀ ਭੂਪ ਲਿਆਵਤ
ਦੇਤ ਅਸੀਸ ਸਭੈ ਫਲੀਓ ਰਘੁਬਾਰੀ॥ ਰਾਮ ਕੋ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਤਬ ਲੌ
ਜਬ ਲੌ ਜਗ ਗੰਗ ਬਹੈ ਜਮੁਨਾ ਰੀ॥ ੧੪॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥
ਫੂਲੇ ਅੰਗ ਨ ਮਾਤ ਇਹ ਬਿਧਿ ਪੁਰਬਾਸੀ ਸਬੈ॥ ਲੋਚਨ ਸਕਲ
ਸਿਰਾਤ ਦੇਖ ਭੂਪ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੋ॥ ੧੫॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਸੁਨੀ ਕੇਕ
ਈ ਬਾਤ ਰਾਮ ਹਿ ਰਾਜ ਬਿਦੇਸ ਸੁਤ॥ ਲੈਕੁ ਨ ਨੈਨ ਸਿਰਾਤ ਰੋਵੇਂ ਦੂ
ਨ ਦੂੰ ਬਰ ਨ ਸੇਂ॥ ੧੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮ ਹਿ ਰਾਜ ਬਿਦੇਸ ਬ
ਸੈ ਸੁਤ ਸੋਚ ਕਿਯੇ ਯਹ ਬਾਤ ਨ ਰੰਗੀ॥ ਏਕ ਉਪਾਇ ਕਰੋ ਜੋ ਹਿ
ਰੈ ਮਤ ਦ੍ਵੈ ਬਰ ਦੈ ਲੇਉਂ ਮਾਂਗ ਸੁਰੰਗੀ॥ ਭੂਖਨ ਭਾਰਨ ਆਂਚਰ ਲੇ
ਤਹਿ ਜਾਤ ਸੁਸਾਤ ਸੁਪਾਇਨ ਨੰਗੀ॥ ਦੌਰ ਚਲੀ ਪਿਯ ਪੈ ਬਰ ਮਾ
ਗਨ ਮਾਨਹੁ ਕਾਲ ਕਰਾਲ ਭੁਜੰਗੀ॥ ੧੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜਾਇ
ਜੁਹਾਰ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਤਿਨ ਦ੍ਵੈ ਬਰ ਦੈ ਤੁਮ ਤੇ ਅਬ ਪਾਊਂ॥ ਕੈਨਸ
ਮੈ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਰਾਜ ਦੈ ਮਾਲਹਿ ਨੈਨ ਸਿਰਾਊਂ॥ ਭੂਰਨ
ਗੀ ਮਨ ਮੈ ਕਹਯੋ ਭੂਪਤਿ ਆਨੰਦ ਆਜ ਨ ਜਾਂਹਿ ਭੁਰਾਊਂ॥ ਮਾਂਗ
ਕਹਯੋ ਬਨ ਬਾਸ ਦੈ ਰਾਮਹਿ ਤੌ ਅਪਨੇ ਸੁਤ ਰਾਜ ਸਮਾਊਂ॥ ੧੮॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਭੂਪਤਿ ਰਾਜ ਪਤਿ ਸੋ ਤਬ ਬੋਲੇ ਜਬ ਕੇਕਈ ਮਾਂ
ਗ ਦੋਊ ਬਰ ਲੀਨੇ॥ ਦੈਨ ਕਹੇ ਜੁ ਹੁਤੇ ਅਜ ਨੰਦਨ ਪਾਹਨ ਸੇ ਗ
ਤੇ ਹੀ ਅਬ ਕੀਨੇ॥ ਏਕ ਸੀ ਬੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜੁਗ ਸਾਪਾਨੇ ਕਰ ਮਨੇ ਕ੍ਰਿ
ਪਕੇ ਸੁਖ ਛੀਨੇ॥ ਬੋਲ ਕਿ ਬੋਲ ਕੁ ਬੋਲ ਕੁਨਾਰ ਪਯੂਖ ਕੇ ਕੁੰਭ
ਹਲਾਹਲ ਕੀਨੇ॥ ੧੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਹੇ ਸੁਨਿ ਕੇਕਈ
ਤੇ ਸੁਨਿ ਪਾਪਨਿ ਹੇ ਸੁਨਿ ਰੰਡ ਭਸੇ ਸੁਖ ਭਾਰੇ॥ ਬੋਲਤ ਬੋਲ ਨ
ਬੋਲ ਬਕੇ ਮੁਖਿ ਫਾਟ ਹਿ ਏ ਨਾਹਿ ਜਾਤ ਤਿਹਾਰੋ॥ ਖਾਇ ਤਵੇ
ਪਰੇ ਧਾਰਿ ਨਾ ਗਿਰਿਹਿ ਨਾ ਸਬਿ ਨਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮੁੰਖ ਚਾਰੋ॥ ਹੋ ਰਸੋ ਕਹੇ

੩੦ ਕੋਪਾਨ ਨਿਕਾਰਤ ਸੂਪੇ ਤੀ ਜੀ ਬਿਨ ਲੋਤ ਹਮਾਰੋ ॥੨੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ਜਿਨ ਕੇ ਤਨ ਕੋ ਰਨ ਮੈਂ ਭੁਟ ਘਾਇਲ ਜਿਉਂ ਕਰ ਸਾਇਲ ਸ੍ਰਿ
ਘ ਭਖਯੋ ॥ ਜਿਨ ਬਿਨੁ ਹੀਨ ਭਈ ਮੀਨ ਦਸਾ ਅਰੁ ਕਾਲ ਕਰਾਲ
ਭੁਜੰਗਨ ਖਾਯੋ ॥ ਜਿਨ ਸੀਸ ਕਿਰਾਟ ਗਸ੍ਯੋ ਨ ਤਜਯੋ ਪੁਨ ਜੋਨ ਅਧ
ਕਾਸ ਨਰੇ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਯੌਨ ਚਲੇ ਰਘਿ ਜਾਨ ਜਲ ਮੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਕਈ
ਕੇ ਬਰ ਯੌਂ ਤੁਰਗਾਯੋ ॥੨੧॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਲੀਜੀਏ ਸਮਾਜ
ਸਭ ਦੇਸ ਨਰ ਕੇ ਰਾਜ ਆਜ ਤੈਂ ਬਿਆਹੀ ਭਯੋ ਅਬ ਰਾਮ ਭੀਖ ਦੈਲ
ਹੈਂ ॥ ਜੀ ਕੋ ਗਤਿ ਹਾਰੇ ਗਾਉ ਭੀਖ ਮਾਂਗ ਮਾਂਗ ਖਾਉਂ ਜੈ ਪੈ ਰਾਮ ਸੀਰ
ਤੇ ਅਨੇਕ ਦੁਖ ਮੈਂ ਸਹੌਂ ॥ ਜੌ ਨ ਹੋਤੋਂ ਸਭਾਉ ਸੰਗ ਰਾਮ ਲੈ ਬਿਦੇਸ ਜਾਂ
ਉ ਪਾਨ ਜਾਤਿ ਜਾਰਿ ਸੁਨ ਬਾਤ ਏਕ ਤੋਹਿ ਕੌਹੌਂ ॥ ਰਾਜ ਤੇਰੇ ਪੂਤ ਕੋਨ
ਕੀਜੀਏ ਕਸੂਤ ਪੂਤ ਰਾਮ ਕੇ ਕਹਾਂ ਪਰਾਧ ਰਾਮ ਘਰ ਹੀ ਰਹੌ ॥੨੨
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਕੌਨ ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਹੇ ਬਰ ਦੇਤ ਸੁ ਮੋਹਿ ਕਹੇ
ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਅਬ ਦੇਈ ॥ ਰਾਜਨ ਜੋ ਜਿਸ ਮਾਂਹਿ ਹੁਤੇ ਬਰ ਮਾਂਗ ਲੀਏ
ਤੁਮ ਤੇ ਅਬ ਤੇਈ ॥ ਜੋ ਹਿਰ ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਤ ਹੈਂ ਜਿਹ ਮਾਨ ਪਰੀਘ
ਕੀ ਸੋਭਾ ਹਿ ਥੇਈ ॥ ਕੈ ਅਬ ਫੇਰ ਕਹੋ ਮੁਖ ਕੇ ਕਈ ਮੈਂ ਬਰ ਤੇ ਧਿ ਨ ਦੇ
ਨ ਕਹੇਈ ॥੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਜਾਨਤ ਤੋਂ ਜਿਯ ਮੈਂ ਸੁਨ ਕੇ
ਕਈ ਭੂਖਨ ਛੋਰ ਪਟੀ ਬਰ ਲੈ ਹੈਂ ॥ ਜਾਂ ਮੁਖ ਕੈ ਬਰ ਮਾਂਗਤ ਹੌਂ ਸੁਮ
ਤੇਂ ਮੁਖ ਲੋਚਨ ਭੂਨ ਜਿਠੈ ਹੈਂ ॥ ਜਾਂ ਦਿਨ ਰਾਮ ਗਏ ਬਨ ਤਾਂ ਦਿਨ
ਮੋਹਿ ਕਹੂੰ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਪੈਹੈਂ ॥ ਛੋਰ ਈ ਪੂਤ ਸੁਨੈ ਜਾਹਿ ਬਾਤ ਪਿਸਾਰ
ਨਿ ਰਾਉ ਮੈਂ ਪਾਉਂ ਨ ਦੈ ਹੈਂ ॥੨੪॥ ਕੇਕਈ ਬਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ਬੋਲ ਨਿਬਾਹਨ ਕੇ ਹਰਿਚੰਦ ਨਿਹਾਰ ਹੁਤੇ ਨਰ ਤੀ ਸੁਖ ਛੀਜੈ ॥ ਸੀ
ਰ ਦਧੀਚ ਸਰੀਰ ਬਲੀ ਬਲ ਬਾਵਨ ਪਾਵਨ ਜੋਨ ਜਸ ਲੀਜੈ ॥
ਰਾਜਨ ਪੂਤ ਸਮਾਨ ਦੋਊ ਪੁਨ ਏਕ ਕਸੈ ਨੇਹੁ ਨ ਏਕ ਕਸੈਂ ਕੀਜੈ ॥ ਕੈ ਨਸੀ
ਹਿ ਭਈ ਤੁਮ ਕੇ ਚਿੰਤ ਏਕ ਹਿ ਦੈ ਬਨ ਏਕ ਹਿ ਦੀਜੈ ॥੨੫॥

ਕਬਿਤ॥ ।ਪਾਨ ਗਹੈਂ ਪਾਨ ਲੈ ਲਿਦਾਨ ਜਿਨ ਕਰੈਂ ਬਰ ਦੇਨ ਕ
ਰੇ ਸਾਰ ਪੈ ਤੂੰ ਬੈਠਤ ਸਮਾਜ ਕੋ ਵਿਖ ਨਿਖ ਰਾਜ ਕੁਲ ਪੂਜ ਬ
ਲਮੀਕ ਆਜ ਬੋਲਨ ਗਏ ਹੈਂ ਨਅਰਵਿੰਦ ਜੂ ਕੇ ਰਾਜ ਕੋ ਕੁਲੇਪ
ਗਧੋਰੇਂ ਪਾਇ ਆਇਸ ਸਿਧਾਰੇ ਬਨ ਭੂਗਖ ਬੁਲਾਈਏ ਸੀ ਰਾਜਾਰ
ਜਸਾਜ ਕੋ ਭਇਓ ਬਿਕਰਾਲ ਕਾਲ ਬਿਆਲ ਖਾਯੋ ਲੈ ਟੈ ਧਰ ਦੇਖੇ ਵ
ਵਿਨਾਅਰੈ ਬਤਾਂਊ ਐਸੀ ਲਾਜ ਕੋ॥ ੨੬॥ ਦੋਹਰਾ॥ ।ਵਾਤਿ
ਸਾਧਨ ਜਗ ਸਾਧੁ ਨ੍ਰਿਪ ਪਠਏ ਅਟਪਟੇ ਕਾਮ ਵਿਧਿ ਕਾਟੈ ਯਾਹਿ
ਮਰਜੀਏ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਮਲੈ ਨਾਮ॥ ੨੭॥ ਸੋਰਠਾ॥ ।ਜਾਇਕ
ਤ੍ਰਿਯ ਉਨ ਅਨੁਚਰ ਸਬਗੀ ਜੁਗਕਾਢਿ ਰਾਮਕਹਿਆ ਪਾਤ੍ਰਿ ਗਤਿ ਪ੍ਰਤ
ਲਿਕਾਰ ਆਨੰਦ ਕਰ ਜਿਯ ਜਲਧਿ ਪਿਯੋ॥ ੨੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।
ਸੋਚ ਭਯੋ ਮਨ ਮੈਂ ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਕੇਕਈ ਏ ਬਠ ਕਾਹੇ ਤੇ ਮਾਂਗੋ ਬੋਨ
ਸਮੇਂ ਜੁਗ ਬਨ ਪਠੇ ਮਾਨ ਹੈ ਨ ਭਲੀ ਸੁਬਿਚਾਰ ਨ ਲਾਗੋ ਆਇ
ਗਈ ਫਿਰਕੈ ਮਨ ਮੈਂ ਸਿੱਧੀ ਆਪ ਦਿਯੋ ਸੋਈ ਆਵਤ ਆਗੇ ਆਯ
ਆਧਾਰਿਸੀ
ਹੀਤੇ ਰਾਮ ਬਿਉਗ ਛੁਟੈ ਤਨ ਜਾਨ ਤਬੈ ਧਰਤੇ ਸੁਖ ਭਾਗੇ॥ ੨੯॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਤਿਲਕ ਸਿੰਗ ਕੀਏ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਆਪ ਬਸਿਸ੍ਟ
ਪਠੇ ਕਰ ਸਾਂਤੀ ਅਬੇਦ ਸਪੂੰਜ ਪਚੈਂ ਦਿਜ ਮੰਡਲ ਰਾਮ ਹਿ ਫੂਲਤ
ਈ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ਮਚੰਦ੍ਰ ਮੁਖੀ ਬਨਿਤਾ ਰਚਿ ਬੈਠਨ ਦੇਖ ਸਰੂਪ ਸਬੈ
ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ
ਬਲ ਜਾਂਹੀ ਬਾਜਤ ਢੋਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਘਨੀ ਧੁਨਿ ਭੀਤਰ ਕੀ ਪੁਨਿ
ਕੀ ਸੁਧਿ ਨਾਹੀਂ॥ ੩੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਦ੍ਵਾਰ ਕੁਲਾਹਲ ਭੌਨ ਸੁ
ਨੋਤ ਤਬ ਕੇਕਈ ਰਾਜ ਹਿਯੈ ਸਮ ਸੂਲ ਲਹੋ ਆਯੋ ਹੈ ਰਾਜ ਕੇ ਕਾਜ ਬ
ਡੇ ਸੁਤ ਜਾਇ ਬਸੈ ਬਨ ਆਇਸ ਪਾਵੈ ਦੈਵੈ ਊ ਹਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨਿਮਾ
ਮੁਖ
ਰਤ ਭੂਪਨ ਸੋਂ ਕਹਯੋ ਸੋ ਤੁ ਪਠਾਵੈ ਜੋ ਮੁਖ ਰਾਮਹਿ ਰਾਜ ਕੇ ਬੋਲ
ਬ ਸੋ ਮੁਖ ਕੋ ਨੈਂ ਬਨ ਬਾਸ ਪਠਾਵੈਂ ਸ॥ ੩੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।
ਯੋਂ ਕਹਿ ਮੌਨ ਭਜੀ ਅਨਨੰਦਨ ਕੈਕਈ ਰਾਜਨ ਭੂਮਿ ਸੀ ਪਾਈ॥

੩੨ ਹੈਨ ਤਕਾਲ ਤੁਰੰਗਨ ਪਾਤੈ ਲੋਟਤ ਆਨੰਦ ਆਜ ਹੀਯੇ ਨ ਸਮਾਈ
।ਦੇਵਨ ਕੈ ਪੌਰਨ ਮੈ ਬੋਲ ਥਾਸਿ ਮ੍ਰਾਤ ਭਾਮ ਹਿਤੈ ਯਹ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ
।ਜੋਰ ਦੀਏ ਕਰ ਦ੍ਵੈ ਇਨ ਕੇ ਬਨ ਮੇ ਸੁਤ ਕੇ ਅਪੁਨੀ ਠਕੁਰਾਈ।
੨੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਕੁਲ ਪੂਜ ਰਜੋ ਚਕਿ ਕੈ ਸ੍ਰ
ਸ ਤੁਰੰਗ ਮੁਖ ਰਾਮ ਨਿਹਾਰੀ।ਆਈ ਸ ਹੋਇ ਕਹੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇ ਚਲ ਸੇ
ਠਹਤੀ ਅਬ ਸੋਠ ਬਿਚਾਰੀ।ਬੋਲ ਉਠੀ ਮੁਖ ਸੇਂ ਤਬ ਕੇਕਈ ਸਾਚ
ਕਹੈਂ ਮ੍ਰਤਿ ਸੌਹਿ ਤਿਹਾਰੀ।ਭੂਪ ਕਰੀ ਜਿਨ ਮੋਹਿ ਅਸੇ ਬਨ ਜਾਇ
ਬਸੈ ਕਹੁ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੀ।੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਐਸੇ ਰਿਸਿ ਕੈ
ਰਾਣੀ ਭੀਤ ਰਹਿ ਭੀਤਨ ਸੁਤ ਬਨ ਭੂਪਤਿ ਸੈਨ ਮਿਲਾਇ ਬਨੈ ਨ ਪ੍ਰਨਾਮ
ਕੀਓ ਤਿਹ ਠਾਂ ਤਿਨ ਤਾਤ ਕੇ ਬੋਲ ਲੈ ਮਾਥ ਚੜਾਇ ਪਸੇਕ ਭਰੇ ਰਿ
ਖਿ ਲੋਗਨ ਸੇਂ ਕਹਿ ਭਾਜ ਰਜੇ ਬਨ ਧਾਮ ਪਠਾਇ ਰਾਜ ਸਮਾਜ
ਵਿਯੋਗ ਲਘ ਥੀ ਗਹਿ ਧੌਂ ਰਘੁਬੀਰ ਫਿਰੇ ਘਰ ਆਇ।੨੪॥
ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਆਇ ਕੈ ਧਾਮ ਬੁਲਾਇ ਸਭੈ ਦਿਜ ਦਾਨ ਦੀਓ
ਜ ਹੁਤੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।ਸੀਅ ਸੇਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸਬ ਰਾਮ ਸੁਨੇ ਦੁਖ ਸੇਂ
ਦੋਊ ਨੈਨ ਬਹਾਂਹੀ।ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੋਵਤ ਹੈਂ ਸੁਨ ਮਾਨਨਿ ਜੋ ਕਛੁ ਅੰਕ
ਲਿਖੇ ਨ ਮਿਟਾਹੀ।ਸਾਸ ਕੀ ਸੇਵ ਭਲੇ ਕਰੀਓ ਅਰ ਹੌਂ ਤੂ ਚਲੋ
ਤਾਂ ਬਿਦਾ ਕੇ ਤੁਹਾਂਹੀ।੨੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਐਂਰ ਕਹੈਂ ਨ
ਰਹੈਂ ਮਨੁ ਤੋਹਿ ਤੇ ਜਾਹਿ ਪਿਤਾ ਘਰ ਆਜ ਪਠਾਊਂ।ਜੋ ਸੁਖ ਤੋਹਿ
ਕਰੈ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰਿ ਸੋ ਸੁਖ ਆਇਸ ਦੇਹ ਬਨਾਊਂ।ਹੌ ਬਾਸਿ ਕੈ ਬਨ
ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਸੁਨ ਕੇਕਈ ਕੇ ਰਿਨ ਤੇ ਛੁਟ ਜਾਊਂ।ਕਾਲਹੀ ਰਾਜ ਕੋ
ਅਲੋ ਤੇ ਸੰਗ ਤਾਤ ਕੇ ਬੋਲ ਕੀਏ ਫਿਰ ਆਊਂ।੨੬॥ ਦੋਹ
ਰਾ। ।ਬਿਦਾ ਭਏ ਬਨ ਕੇ ਜਗਲ ਪੁਤ ਕੇਕਈ ਹੇਤ।ਸ੍ਰੀ ਰ
ਘੁਪਤਿ ਭੁਜ ਜੋਰ ਕਰ ਬਿਦਾ ਇਨੋ ਕੇ ਦੇਤ।੨੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ।
ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਕੇ ਰਿਪ ਕੇ ਸੁਖ ਕੇ ਅਰ ਬਾਲੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਗੀ ਕੇ ਹਰ

ਫਨਕੇ ਦਸ ਸੀਸਨ ਕੇ ਅਰ ਈਸ ਕੇ ਬੋਲਹਿ ਬੋਲ ਕਛੈ ਨਹਿ ਕੋ॥ਮੀਚ
ਮਰੀਚ ਮੁਨੀ ਮ੍ਰਿਗ ਕੇ ਜਸ ਬੋਲ॥ਬਿਭੀਖਨ ਲੰਕ ਪਤੀ ਕਿਓ॥ਤਾਤ
ਬਿਦਾ ਦਈ ਰਾਮ ਮਾਹਿ ਜੋ ਸੰਗ ਰਾਮ ਦਈ ਤਬ ਹੀ ਸਬ ਹੀ ਕੋ॥੩੮॥
ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਕਟਿ ਨਿਖੰਗ ਕਰਿ ਧਨੁਖ ਕਰ ਲਛਮਨ ਅ
ਤਿ ਰਨਧੀਰ॥ਅਰੁ ਸੁਤੀ ਔਰਹਿ ਭੁਈ ਅਬ ਚਲੀਏ ਰਘੁਬੀਰ
॥੩੯॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਕਹੀ ਬੀਰ ਸੋ ਬਾਤ ਨਿਕਟਿ ਬੋਲ ਰਘੁਬੀ
ਸੁਮਾਹਿ॥ਤੁਮਹਿ ਕਹੈ ਨਹਿ ਤਾਤ ਰਾਜ ਕਰੋ ਘਰ ਹੀ ਰਹੋ॥੪੦
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਦਾਸ ਕਹੈ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਨਾਥ ਹੈ ਸਾਥ ਤਜੋ ਨ
ਹਿ ਪਾਂਇ ਗਹੋ ਹੋਂ॥ਤੁਮ ਰਾਜ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੀ ਸੁ ਸਹੀ ਅਬ ਛੋਰ ਕਹੋ
ਤਬ ਦੇਰ ਨ ਹੋਂ॥ਅਬ ਮੋਹਿ ਬਡੋ ਦੁਖ ਹੈ ਸਭ ਅੰਗਨ ਜੀਵਤ ਲੋ
ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੋਂ॥ਬਨ ਮੈ ਚਲਤੇ ਬਨ ਭੀਲ ਕੀ ਛਾਹ ਰਹੋਂ ਤੁ ਰਹੋਂ
ਘਰ ਤੋ ਨ ਰਹੋਂ॥੪੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸਾਰ ਸਬੈ ਭਈ ਹੈ ਬਨ
ਕੇ ਦੁਖ ਬੀਰ ਸਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਦੇਹੀ॥ਪਾਇਨ ਕੇ ਚਲਬੇ ਛਿਤ
ਕਾਂਕਰ ਪਾਂਅ ਰਤੇ ਪਿਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੇਹੀ॥ਤਾਲ ਤਮਾਲ ਪਖਾਨ ਨ
ਦੀਆਹਿ ਸਿੰਘ ਪਰੋਧਰ ਰੋਹਿ ਸਨੇਹੀ॥ਤੂੰ ਸੁਕੁਮਾਰ ਸਬੈ ਅੰ
ਗ ਤੇ ਮੁਖ ਦੇਖ ਸੁ ਮੋਹਿ ਬਡੋ ਦੁਖ ਏਹੀ॥੪੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥
ਜਾਨ ਤਹਾਂ ਸਬ ਕੇ ਜੀਯ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗ ਤਜੇ ਮੁਹਿ ਕੋ ਬਨ ਐਹੋ॥
ਜੋ ਗਹਿ ਕੈ ਤਜਿ ਹੋ ਮੁਹਿ ਰਾਘਵ ਸੋ ਗਹਿ ਕੈ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨ ਪਠੈ ਹੋ॥ਜੇ
ਦੁਖ ਨਾਥ ਕਹੇ ਤੁਮ ਹੈ ਸਿਹ ਤੇ ਸੁਖ ਮੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਬੈ ਹੈ॥ਰਾਮਹਿ
ਛਾਡ ਕਹੋ ਕਬਹੂੰ ਅਬ ਲੌ ਅਰ ਆਗੇ ਹੂੰ ਕੋ ਸੁਖ ਪੈਹੋਂ॥੪੩॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਲੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਸੁਨਿ ਬੀਰ
ਕਹੀ ਕਰਨਾਈ॥ਤੇ ਸੰਗ ਮੋਹਿ ਨ ਹੈ ਬਨ ਕੇ ਦੁਖ ਹੈ ਹਿਯ ਮੈ ਸਿਯ
ਕੀ ਦੁਚਿਤਾਈ॥ਰੋਵਤ ਨੈਨਨ ਤੇ ਜਲ ਡਾਰਿ ਅਜੈ ਘਰ ਹੈ ਨ ਰ
ਲੇ ਬਨ ਧਾਈ॥ਸੌਪ ਚਲੋ ਜਿਹ ਮਾਤ ਕੈ ਹਾਥ ਸੁਰਾਮ ਬਿਚਾਰ ਇਹੈ

੩੪ ਗਾਇਗਾਈ॥੪੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਨ ਸੀਤਾ ਬਿਲਖੀ ਬ
ਦਨ ਸਿੰਗ ਛੂਡਿ ਫੇਤ ਮੋਹਿ ॥ ਸੇਖ ਅਸੇਖ ਧਰਾਧਰੀ ਕੈਸੇ ਛਾਡਤ ਤੇ
ਤੋਹਿ॥੪੫॥ ਸੀਤਾ ਵਾਚ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਗਰਿ ਪਾਵਕ
ਸਿੰਧੁ ਨ੍ਹਾਇ ਤਪੈ ਤਪਨ ਜੋ ਨੇ ਰਿਤੁ ਮਾ ॥ ਸਿਧ ਸੁਕਾਠਿ ਸੁ ਖਾਹਿ ਤੈ
ਨ ਸਿੰਗ ਤਜਿ ਸੀਅ ਨਰਹੋ॥੪੬॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਦੇਖੈ ਮੁਖ
ਸੀਅ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਨੈਨ ਸੀਅ ਦੇਉ ਪਾਨੀ ਉਨ ਪੀਏ ਤਾਤ ਮਾਤ ਧਾਮ ਕੇ
ਰਹੈ ॥ ਐਸੀ ਬਿਧ ਰੀਤਿ ਬਾਤ ਔਰ ਹੂੰ ਸੋਂ ਕਹੇ ਨਾਥ ਸਾਥ ਜੈ ਨ ਗ
ਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਆਨ ਜਮ ਮੇ ਗਹੈ ॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਆਜ ਪੂਰਨ ਤਕੇ ਸਮਾਜ
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪੂਰਨਾਂਹੀ ਸੋਈ ਰਾਜ ਨਾਗ ਜੋਨੇ ਦਹੈ ॥ ਜੋਗਵੀ ਜੁਗ
ਤਿ ਮੈਂ ਤੋ ਆਸ ਹੂੰ ਤੇ ਜਾਨੀ ਰਾਨੀ ਕੌਸਲਿਆ ਕੇ ਪਾਸ ਪਟਰਾਨੀ ਹੋਇ
ਸੋਰਹੈ॥੪੭॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰੋਵਾਚ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਭੂਖ ਸਹੈ
ਨਿਸ ਕੂਖ ਬਸੈਂ ਨ ਸੁਖ ਲਗੈ ਰਵਿ ਕੀ ਦੁਖ ਪਾਵੈ ॥ ਪਾਂਇ ਚ
ਲੈਂ ਸਰਤਾ ਗਿਰ ਕਾਨਨ ਮੇਂ ਹਤੁ ਸਾਰੂ ਪਰੈ ਨਜ਼ ਨਾਵੈ ॥ ਸਾਸ ਕੇ
ਧਾਂਮ ਲੈ ਜਾਤ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਹਾਰ ਪਰੈ ਤੂ ਹਿ ਕੌਨ ਉਠਾਵੈ ॥ ਮੈ ਬਨ ਕੇ
ਬਸਏ ਦੁਖ ਕੇ ਸੁਨਿ ਤੋਹਿ ਰਸੇ ਕਹਿ ਕੈਸੇ ਬਨਿ ਆਵੈ॥੪੮॥
ਸੀਤਉਵਾਚ ਕਬਿਤ॥ ॥ਪਾਤ੍ਰ ਫਲ ਖਾਉਂ ਸ੍ਰਿਯ ਸਾਪਤੇ
ਡਰਾਉਂ ਨਾਹੀ ਪਾਛੇ ਨਿਜ ਕਾਉਂ ਕਰਨਾਈ ਸਭੁ ਸੀਸ ਹੈ॥ ਬਾਕੇ ਚ
ਪੇ ਪਾਉਂ ਧੂਪ ਲਾਗੇ ਹਾਰੈਂ ਬਾਉ ਨਾਥ ਸੰਗ ਪਰੈ ਆਪਦਾ ਅਨੇਕ
ਦੁਖ ਤੇ ਸਹੈਂ ॥ ਜੋ ਨ ਮੈਂ ਸੁਹਾਉਂ ਮੁਖ ਦੇਖੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਜਾਉਂ ਬਸੇ ਏ
ਕ ਗਾਉਂ ਰਲੇ ਚਲੈ ਰਹੇ ਹੈ ਰਹੈਂ ॥ ਜੂਠਨ ਰਖਾਉਂ ਜੌਨ ਦੇਹ ਮ
ਰ ਜਾਉਂ ਰਾਮ ਸਾਥ ਪੈ ਨ ਤਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਬਾਤ ਹੋ ਕਹੈਂ॥੪੯॥
ਲਛਮਨੋਵਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਤਾਤ ਕਹੇ ਬਨ ਯਾ
ਸਤੁ ਮੈਂ ਤੁਮ ਮੋਹ ਕਹੇ ਬਨ ਹੈ ਫਿਰ ਆਉਂ ॥ ਕੇਤਕ ਧਾਤ ਸੁਨੋ ਮੇ
ਰੇ ਨਾਥ ਹੈ ਫੈਹ ਨਕੇ ਨੈਕ ਆਇਸ ਪਾਉਂ ॥ ਸੀਯ ਸੋ ਰਾਜ ਕਰੈ ਜੁ

ਗਲੋ ਪਬਤ ਤੇ ਭੁਰਤੈ ਅਿਲ ਹੈ ਉਲਟਾਂਉਂ ॥ ਜੁਤ੍ਰ ਅੰਡਕਿ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ੩੫
ਬਾਰਜ ਤੇ ਆਪਨੇ ਮੁਖ ਆਨ ਦਿਖਾਂਉਂ ॥੫੦॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਵਾਚ ॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਇਕ ਪਰੈ ਦੁਖ ਮੈਂ ਸਿਰ ਲੈ ਸਗਰੋ ਦੁਖ ਜਾਨਤ
ਆਦਿ ਛੁਟੀ ਹੈ ॥ ਜਾਇਕੈ ਬ੍ਯਾਹੁ ਜੋ ਜਾਲਕ ਕੀ ਉਹਾਈ ਭੁਲਾਲਕੇ
ਅੰਕਨ ਬਾਨ ਲੁਟੀ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੈ ਦੁਖ ਕੀ ਉਹ ਮੈਂ ਚਹੂੰ
ਉਠਲ ਤੇਜ ਭੁਠੀ ਹੈ ॥ ਤਾਤ ਕੀ ਸੋਗਤਿ ਮਾਤ ਕੀ ਸੋ ਅਤਿ ਛ੍ਰਾਰ
ਲਨੇ ਅਬ ਨਾਰ ਰਟੀ ਹੈ ॥੫੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਬੀਰ ਰਹੋ ਜੋ ਕਹੋ
ਤੂੰ ਘਰ ਹੀ ਰਹੁ ਜੋ ਮੁਹਿ ਸੰਕ ਹਿਕੈ ਸਮਸ੍ਰਾਵੈਂ ਹੋ ਬਨ ਜਾਉ ਕਹੋ
ਤ ਮਹੀ ਘਰ ਤਾਂਤਨ ਦੇਖ ਬਨੇ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ ॥ ਜੋ ਸਿਯ ਸੋ ਫਿਰ ਬਾਤ
ਕਹੋ ਘਰ ਆਪ ਰਹੈ ਸੰਗ ਪ੍ਰਾਨ ਪਠਾਵੈਂ ਹੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਕ ਸੂਤ ਸ
ਬੈ ਪੁਨ ਤਾ ਪਰ ਰਾਮ ਸਪੂਤ ਕਹਾਵੈ ॥੫੨॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਲਛਮਨ ਸਿਯ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸੁਨ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਰਨ ਧੀਰ ॥ ਦੁਖ ਅੰ
ਧੇਰ ਕੋ ਛੈ ਸਕੈ ਬਰ ਦੀਪਕ ਰਘੁਬੀਰ ॥੫੩॥ ਸੋਰਠਾ ॥
॥ਦੇਖੀ ਫਟਕ ਪਿਛੇਰ ਸੰਗ ਨਛਾਡਤ ਬੀਰ ਤਿਯਾ ॥ ਟੋਕ ਨ ਸੋਂ
ਕਰ ਜੋਰ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੫੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਸੀਸ
ਛਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੀਤਲਤਾ ਭੁਜ ਰਾਹੁ ਸਖੇ ਲਘੁਤਾ ਕਛੁ ਪਾਂਉਂ ॥ ਬੀਰ
ਸਮੀਰ ਹਰੋ ਤਨ ਪੀਰ ਅਧੀਰਨ ਹੇਤੁ ਕਹੋਂ ਨ ਕਹਾਂਉਂ ॥ ਹੇ ਬਨ ਤੂੰ
ਨਿਜ ਕਾਹਿ ਕਹੂੰ ॥ ਗਿਰ ਰੇਤ ਜੁ ਆਰਨ ਜਾਂਤ੍ਰ ਅਗਾਉਂ ॥ ਜਾਨਕੀ
ਸਿਗ ਕਹੈ ਚਲ ਹੈ ਅਬ ਕੋਮਲ ਹੇਤੁ ਪਰਾਤੁ ਰਤਾਉਂ ॥੫੫॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਰਾਜ ਹਿ ਜੈ ਕੁ ਭੁਈ ਸਾਪ ਤੈ ਲਗ ਬੋਲ ਉਠੋ ਜਲ
ਬੂੰਦ ਮਰੋਂ ਅਬ ਕੈ ਤਨ ਛਾਡਿ ਚਲੋਂ ॥ ਦਿਵ ਕੋ ਦੁਖ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕਿ
ਹ ਭਾਂਤ ਕੁਰੋਂ ॥ ਸਬ ਜੇ ਘਰ ਬੈ ਹਨੂੰ ਨੈ ਰਬ ਸਿਧਾਨ ਲੈ ਬਨ ਮੈ ਬਸ
ਰਾਜ ਕਰੋਂ ॥ ਭ੍ਰਾਈ ਕੈ ਕੈਉ ਆਨ ਕਹੈ ਰਹੇ ਰਾਘਵ ਰਾਜ ਸਿਧਾਸ
ਨ ਫੇਰ ਧਰੋਂ ॥੫੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਤਾਤ ਦਿਯੋ ਰਬ ਤਾ ਚਢ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ

੩੬ ਬੀਰ ਸੁ ਮਾਤ ਕੇ ਮੰਦਰ ਆਇਓ ਅਸੰਗ ਅਲੀਏ ਲਖੁ ਬੀਰ ਸੀਆ ਨਰੇ
ਘਰ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮਝਾਇਓ ਧਾਇਕੇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਕਹੇ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਤਿਨ
ਰੋਇਕੈ ਕੰਠ ਲਗਾਇਓ ਦੇਖਹੁ ਕਾਲ ਭੁਜੰਗ ਡਸੇ ਜਗ ਮਾਨਸ
ਕੋ ਜਗਦੀਸ ਭੁਵਾਇਓ ॥੫੭॥ ਕੌਸਲਿਆ ਵਾਚ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥
ਪੂਤ ਹਉ ਬਲਿਜਾਉ ਪ੍ਰਿਉ ਜਲ ਬਾਤ ਸਬੈ ਸਮੁਝਾਇ ਕਹੋ ॥ ਸੁਨ ਮਾਤ
ਬੁਲਾਇਕੈ ਰਾਜ ਕੇ ਮੋਹ ਕਹੇ ਬਹੁਤੇ ਬਨਬਾਸ ਗਹੇ ॥ ਧਰ ਸੀਸ
ਲਈ ਸੁ ਕਹੀ ਅੰਬ ਜੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾ ਨਾਬਿਲੰਬ ਰਹੇ ॥ ਸੁਭ ਰੰਦ
ਨ ਅੰਕਤ ਲਾਲ ਲਗਾਇਕੈ ਦੇਹੁ ਅਸੀਸ ਖਵਾਇ ਦਹੇ ॥੫੮॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ਐਸੋ ਬਲਿਜਾਉ ਮਾਤ ਕੋਰ ਨਾਸਿ ਰਾਤ ਗਾਤ ਲੌਂ
ਛਮਨ ਸੀਤਾ ਸੰਗ ਰਾਘਵ ਸੁਹਾਏ ਹੈਂ ॥ ਕ੍ਰੁਧੇ ਸੇ ਬਦਨ ਤੁਮ ਤੀਨੋ ਕੁ
ਮਲਾਨੇ ਫੂਲ ਕਹੇ ਬਾਟ ਤਾਤੀ ਤੁਮੈਂ ਕੈਨੇ ਬਿਲਖਾਏ ਹੋ ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਬ
ਚਨ ਬਨਬਾਸ ਆਜ ਤਜਾਗ ਰਾਜ ਬੋਲ ਸੁਨ ਬੁਝਨ ਕੇ ਭਲੇ ਉਠ
ਧਾਏ ਹੋ ॥ ਖੇਲ ਰਸ ਮਾਤੇ ਤਬ ਬੋਲੇ ਹੂੰ ਨ ਆਵਤ ਤੇ ਵਾਰ ਫੇਰ ਤਾਗੀ
ਆਜ ਆਪ ਹੀ ਤੇ ਆਏ ਹੋ ॥੫੯॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਤਬ ਤੇ ਨ ਦੇਖੇ
ਜਬ ਰਾਜਾ ਸਿਧ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲੱਛਮਨ ਹੂੰ ਕੋ ਲੈ ਸਿਧਾਰੇ ਆਨਿ ਨਾ
ਸਕੋ ॥ ਬਹੁਰੋ ਪਰਸਰਾਮ ਸੰਗ ਬਕਬਾਦ ਭਯੋ ਤਨ ਸਤ ਰਹੇ ਨੈਨ
ਕੀਨੋ ॥ ਬਾਂਧ ਰਾਜ ਕੋ ॥ ਨਿਦਤ ਪੁਕਾਰ ਰਾਮ ਕੰਠ ਲਪਟਾਇ ਆਬੇ ਚੂੰ
ਮ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਲੋੜ ਉਰਧ ਉਸਾਸ ਕੋ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਪੂਤ ਮੇਰੇ ਬਨੇ ਸੂ
ਤ ਮੈਨ ਦੇਖੇ ਛਕ ਭੁਰ ਨੈਨ ਜਾਤ ਚਲੇ ਬਨ ਬਾਸ ਕੋ ॥੬੦॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਕੈਕਈ ਕੇ ਬਸ ਹ੍ਵੈ ਬਿਖ ਕੇ ਘਟ ਪੀ ਨਿ ਬਚੇ ਨ ਕਿਧੋ
ਪੀਵਤ ਹੈ ॥ ਕੀਧੋਂ ਤਾਂਗੀ ਕੇ ਬੋਲ ਲਗੇ ਉਰ ਨਾਗ ਸੇ ਕਾਟ ਗਯੇ ਅ
ਬ ਜੀਵਤ ਹੈ ॥ ਜੀ ਅਜਾਨ ਤਹੇ ਕਛੁ ਐਸੀ ਭਈ ਗਤਿ ਜੋ ਕਿ ਬਿਕਤ ਤੇ ਲ
ਹੇ ਦੀਪਤ ਹੈ ॥ ਸਖੀ ਕੈ ਸੇ ਕੈ ਰਾਮ ਹੀ ਜਾਨ ਕਹੇ ਬਨ ਦੇਹ ਛੁਰੀ ਕਿਧੋ
ਸੀਵਤ ਹੈ ॥੬੧॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਛਮ ਮਾਲ ਗਾਂਊ ਗਾਤ ਰੰਦਨ ਉ

ਭੋਰੇ ਮਾਤ ਕੁੰਡਲ ਉਤਾਰੇ ਮੁੰਦ੍ਰੀ ਕਾਨ ਪਹਰਾਇ ਦੀਨੋ ਜਟਾਨੁ ਸਵਾਰਿ ਕੈ
ਸ ਗੋਰਖ ਕੇ ਕਰੇ ਭੇਸ ਜਾਨਕੀ ਲਛਮਨ ਕੇ ਹਾਥ ਕੀਬਾਉ ਮਿਵਾਇ ਦ
ਯੋ ਖਪਰ ਲੈ ਹਾਥ ਭੀਖ ਹੇਤੁ ਮਾਂਗ ਆਨ ਦੇਉ ਦੇਖੋ ਮੁਖ ਜੀਓ ਨਹੀ
ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਬਚਾਇ ਦੀਨੋ ਗਇ ਤੋ ਸਭ ਕਰੈ ਪੁੰਨ ਨੈਨਨ ਤੇ ਟਰੇ ਰਾਮਚ
ਰੇ ਤਾਂਹੀ ਬਾਗ ਮੈਂ ਜੋ ਛਾਰੇ ਈ ਬਨਾਇ ਦੀਨੋ ॥੬੨॥ ਕਬਿੱਤ ॥
ਜਾਨਕੀ ਤਿਹਾਰੇ ਸੰਗ ਜਾਨਤ ਨ ਏਕੋ ਦੁਖ ਪਾਂਵ ਕੈ ਸਬ ਲਾਡ ਬੇਟਾ
ਬਨਹੀ ਮੈਂ ਸਹੀਓ ਪਾਇਨ ਕੇ ਚਲਬੇ ਜਹਾਂ ਛੈ ਪਾਂਪੈ ਚਲੇ ਨਾ
ਇ ਆਨੇ ਜਿਨ ਜਾਯੋ ਯਾਂਕੇ ਸੰਗ ਨਿਰਬਹੀਓ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੇ ਮੁ
ਖ ਭੂਖੇ ਨਾਂ ਰਹਨ ਦੀਜੇ ਆਛੇ ਕੈਉ ਇਤੇ ਤੈ ਸੰਦੇਸਨ ਕੇ ਕਹੀਓ ॥
ਉਤਰਤ ਜੱਯੋ ਕਾਹੂ ਗਾਂਉ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਮੇਰੇ ਪੂਤ ਬਨਬਾਸੀ ਮੋਰੀ ਸੁ
ਧਿ ਲੇਤੇ ਰਹੀਓ ॥੬੩॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ॥ਕੈਸੇ ਦੁਖ ਸਹੇ ਜਾਇ
ਕੌਨ ਸੋ ਪੁਕਾਰ ਕਰੇ ਕੈਸੀ ਉਰ ਲਾਗੀ ਆਗ ਸੁਨਤ ਅਚਾਨਕੀ ਯ
ਹੀ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਭੂਲੇ ਰਾਜ ਲੈ ਬਿਠਾਇ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰੇ ਰਾਜਨੀਤ
ਬੁਧਿ ਭੂਲ ਛਾਨਕੀ ਰਾਨੀ ਪਛੁਤਾਇ ਮਰ ਜਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਦੇ
ਖ ਕੇਕਈ ਕੇ ਦੇਤ ਬਰ ਨੈਕ ਭੂਪ ਹਨ ਕੀ ਕੈਸੇ ਰਾਰੀ ਦੇਹ ਜਰ
ਖੇਰ ਨਾ ਉਤਾਨੀ ਰਾਂਖ ਬਿਦਾ ਹੋਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਲਛਮਨ ਜਾਨਕੀ ॥
॥੬੩॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ॥ਏਕ ਕਾਂਮ ਕਰੋ ਮੇਰੇ ਦੁਖ ਕੇ ਜੋ ਹਰੇ ਰਾਂ
ਮ ਤਾਤ ਮਾਤ ਆਇਸ ਮੈਂ ਛੇਦਹੂ ਨ ਕਹੋ ਹੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਸੀਯ ਸੰਗ ਬੀ
ਰ ਲਛਮਨ ਲੈਕੇ ਪੂਤ ਮੇਰੇ ਧਾਮ ਰਹੋ ਯਾਂ ਮੈਂ ਮੀਤ ਧਨ ਰਹੋ ਹੈ ॥
ਹੇਹੂ ਸੁਖ ਪਾਊ ਤੁਮਹਿ ਕਾਹੂ ਨ ਦਿਖਾਊ ਦਸਰਥ ਜੂ ਕੇ ਜਾਨੇ ਰਾਮ
ਗਏ ਬਨ ਗਹਨੇ ਹੈ ॥ ਭੂਪ ਨੈ ਸੁਨਾਊ ਨ ਬੁਲਾਊ ਹੈ ਭਰਥ ਜੂ ਕੇ ਦੇ
ਖੇ ਮੁਖ ਲੋਚਨ ਸਿਰਾਨੇ ਮਗ ਰਹੇ ਹੈ ॥੬੪॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਉਵਾ
ਚ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ਐਂ ਧਰਕੈ ਸਬ ਸੀਸ ਛਈ ਬਤੀਆਂ ਤੁਮਰੀਅ
ਪਨੇ ਮਨ ਮੈ ਅਬ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾ ਤੁਮ ਹੂੰ ਤਜ ਮੋਹ ਧਰੋ ਪਗ ਸੀਸ ਚ

੪੨ ਜੁਕੇ ਕੀਕੇ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੇਤ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰੈਨ ਗਯੋ॥੯੫
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਆਇ ਤਵਾਰ ਪਰੇ ਧਰ ਭੂਪਤਿ ਬੋਲ ਬਕੇ
ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪੁਕਾਰੋ॥ ਐਰਨ ਰਾਮ ਕੇ ਸਾਮਲਿੰਗ ਤਥ ਬਾਰ ਵੁਤੀ ਨਕ
ਨੈਨ ਉਘਾਰੋ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਛੁਟੇ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਮ ਛੁਟੇ ਨ ਅਠਸੀਨ ਸਕੇ ਘਟਤੇ
ਕਰ ਨ੍ਯਾਰੋ॥ ਜੋਨਨ ਭੂਤੇ ਗਹਿ ਦੂਰ ਪਰੈ ਛਿਤ ਜੇਤ ਕਛੂ ਕਰਹੈ
ਭੂਲ ਮੁਰੋ॥੯੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਦੇ ਮੁਹਿ ਪੀਠ ਚਲੇ ਰਘੁਨਾਥ ਉ
[ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ]
ਸਾਮ ਭਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਤਾਂ ਹੀ ਛਿਨਾ॥ ਬਾਧਿ ਕਰੋਂ ਅਜ ਨੰਦਨ ਆਜ ਜਿ
ਸੈ ਪਲ ਬੀਤਤ ਤੈ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ॥ ਤਬ ਰਾਮ ਹਿ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰ ਪੁ
ਕਾਰ ਏ ਰਾਮ ਏ ਰਾਮ ਤੂੰ ਆਵਸ ਨਾ॥ ਜੀਨ ਕੇ ਸੁਤ ਰਾਮ ਸੇ ਬੇਖ ਪ
ਰੈ ਭਾਈ ਨਆਇ ਗੀਤੇ ਮਰ ਜਾਹਿ ਕਿਨਾ॥੯੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥
ਆਉ ਬਨੀ ਤੋ ਕਹਾਂ ਬਿਨ ਰਾਮ ਹਿ ਲੋਮ ਸਭੇ ਬਰਨੇ ਆਧਿ ਕਾਈ॥ ਰ
ਮ ਕੇ ਕਾਜ ਤਪੋ ਤਪ ਤੀਛਨ ਆਪਨੇ ਕਾਜਨ ਛਾਨ ਛਵਾਈ॥ ਤਾ
ਤ ਸੋਈ ਪੁਨ ਮਾਤ ਸੋਈ ਸੋਈ ਪੂਤ ਸਗੀ ਸੁਨ ਹੈ ਸੋਈ ਭਾਈ॥ ਰਾਮ
ਬਿਯੋਗ॥ ਬਿਸੂਰ ਬਿਸੂਰ ਬਿਦੈ ਛਤੀਆਂ ਜਿਨ ਦੇਹ ਗਵਾਈ॥੯੮

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਿਯੋਗ ਵ੍ਰਿਤੀਅ
ਅੰਕ॥੨॥੨੦੨॥

ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਇਹ ਬਿਧਿ ਭੂਪਤ
ਦੇਹ ਤਜਿ ਸੁਰਪਾਤਿ ਭਵਨ ਪਯਾਨ॥ ਲੋਗ ਨਿਬਾਹ ਨੇਕੇ ਪੁਰਖ ਦਸ
ਰਥ ਤੇ ਨਹਿ ਆਨ॥੧॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਐਸੀ ਸਭ ਬਿਲ ਖਾਂਹਿ ਛੁ
ਟਯੋ ਰਾਜ ਰਘੁਬੰਸ ਤੋ॥ ਤਅਰਬਿੰਦ ਘਰ ਨਾਹਿ ਭਰਤ ਬਿਦੇਸੀ ਮਿਤ
ਕਨ੍ਹਿਪਾ॥੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਬੇਦ ਬਿਚਾਰ ਬਸਿਸਟ ਕੀਓ ਉਤਨੈ
ਨ ਵੈਹੈ ਇਤ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੈ॥ ਲਿਖ ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਹਿ ਬੋਲਤ ਹੈ ਸੁਨ ਰਾ
ਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਾਇ ਧਰੈ॥ ਅਬ ਜੋ ਇਹ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸਬੈ ਭਰਥੈ
ਲਿਖ ਹੈ ਸੋਈ ਬੀਰ ਮਰੈ॥ ਕਹੁ ਕੌਨ ਉਪਾਉ ਕਰੋਂ ਜਿਹ ਤੇ ਘਰ ਰਾਜ
ਰਹੈ ਦੁਖ ਰਾਮ ਹਰੈ॥੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਆਇ ਰਾਣੀ ਸਬ ਕੇ ਜਨ

ਸੈ ਭ੍ਰਤਬੈ ਲਿਖਕੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਪਠਾਵੈ ਪਾਸ ਰਘੁਬੀਰ ਭੁਜਾ ਧਰ
ਰਾਜ ਬਿਚਾਰਤ ਭੂਪਤਿ ਨੈਨ ਸ੍ਰਿ ਰਾਵੈ ॥ ਤਾਂਹੀਤੇ ਬੇਗ ਬਿਸਾਰ ਸਬੈ
ਸੁਖ ਆਵਹੁ ਪੂਤ ਬਿਲਿੰਬ ਨ ਲਾਵੈ ॥ ਤੋਹਿ ਕੋ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਂਇ ਨਮੈ ਪ
ਬੋਸ ਬਸਨ ਸੈਤੁ ਅਹੁ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਰਾਜਾ ਬਿਨ
ਭੁਏ ਰੰਕ ਸੁਨੇ ਦੂਤ ਚਾਰ ਬਾਂਕ ਇਹਾਂ ਕੋਕ ਸੁਤ ਵਾਂਕੋ ਏਕ ਨਾ ਸੁਨਾਏ
ਬੋਜ੍ਸੈ ਤੈ ਤੋਹਿ ਆਪਨ ਤੇ ਸੂਸੈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਜੀ ਕੇ ਸਬ ਹੀ ਕੇ ਭੂਸ
ਲ ਸਮਾਜ ਰਾਜ ਗਾਇ ਬੋ ॥ ਔਰ ਕੋਊ ਕਬਹੂੰ ਕਦਾਚ ਚਢਿ ਗਏ ਬੋਲ
ਉਠੇ ਨਾਹੀ ਦੂਖ ਪਾਛੇ ਨੈਨ ਸੈਨ ਸਮਝਾਇ ਬੋ ॥ ਸ੍ਰੁਤ ਨਿਤ ਰਾਜ ਜੋ ਕੁ
ਸਾਜ ਦੈ ਗਏ ਜੋ ਨਿ ਆਜ ਲਾਖ ਛੋਰ ਘੋਰ ਸੋ ਭਰਬ ਧਾਰ ਕੈ ਆਇ ਬੋ
॥ ੫ ॥ ਛਪੈ ॥ ॥ ਸ੍ਰੂ ਸਾਤਿ ਸੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੈਨ ਮੁਕਟਾ ਮਣਿ ਉਦ
ਭਟਾ ॥ ਆਠੋ ਗੀਜਨ ਸੀ ਭਰਬ ਦਾਨ ਛਿੱਛ ਕਨ ਕਲਪ ਘਟਾ ॥ ਤੇ
ਜ ਪੁੰਜ ਰਣ ਧੀਰ ਬਿਪਤਿ ਖੰਡਨ ਸੁਤ ਬਲ ਭੁਟਾ ॥ ਧਰਮ ਕਰਮ
ਮੈ ਜਰਸ ਭੁਯੋ ਕਬਹੂੰ ਨ ਪਾਪ ਨਿਕਟਾ ॥ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਦਸਰ
ਥ ਬਚਨ ਲਿਖ ਬਾਜਿ ਖੂਤ੍ਰ ਅਸੈ ਕਰਹੁ ॥ ਸੁਨ ਨਾਤ ਮਾਤ ਜੋ ਵਤ
ਉਠਤ ਪਾਤੀ ਲੈ ਮਗ ਪਗ ਧਰਹੁ ॥ ੬ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ ਔਰ ਸੁਨ
ਇ ਲਿਖੀ ਪਤੀਆਂ ਬਾਤੀਆਂ ਰਿਖ ਜੋ ਸਬ ਪਾਛੇ ਈ ਭਾਖੀ ॥ ਸਾਖ
ਵਈ ਸੁਰਲੋ ਧਰ ਬੀਸ ਗਨਿਸ ਮਨਾਇ ਕੁਜੋ ਆਕੇ ਭਾਖੀ ॥ ਕੁ
ਪਤਿ ਕੋ ਨਾਦ ਹੁ ਇਯੋ ਬਿਨ ਪੂਤ ਕੀਯੋ ਸਜੀ ਸੁਠ ਸਾਖੀ ॥ ਐਸ
ਸੋ ਭਾਕੁਟੀ ਲਿਪਟੋ ਸੁ ਪਾਛੇ ਹੂੰ ਮੇਲ ਸਨੇਹ ਮੈ ਰਾਖੀ ॥ ੭ ॥ ਕਬਿ
ਤ ॥ ॥ ਬਾਲੀ ਜਬ ਪਾਤੀ ਕੰਪੀ ਕੁਹੁਨ ਕੀ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ
ਜਲਾਏ ਰਾਮ ਕੁਰਬ ਕੁਮਾਰ ਕੋ ॥ ਕਹਨ ਭਰਬ ਲਾਗੇ ਬੋਲ ਨੇਤ
ਅੰਤ੍ਰਨ ਸੋਂ ਪਾਹਿਸੋ ਸੈਆਵੈ ਕੋਊ ਤਾਤ ਸਮਾਚਾਰ ਕੋ ॥ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪ
ਨ ਘੋਰ ਉਠੈ ਚਹੂੰ ਓਰ ਜੈ ਬਕ ਪਕਾਰਤ ਹੈ ਆਜ ਭੂਨ ਮਾਰਕੋ ॥ ਜੇਤ ਕੀ
ਕਾਤ ਰਾਜਾਦ ਸਰਬ ਲੀਕੇ ਹੂਜੇ ਨੀਕੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸੁਖ ਹੂਜੇ ਪਰਵਾਰ ਕੋ ॥

੪੦ ਛਬੀਅਵਧਿਸਾਤੇਸਮੁੰਦ੍ਰਬਖਾਨੀਏ॥ਪਾਨਕੀਪਰੂਖਪਾਨਤੇਜਕੀਅ
ਵਧਿਭ੍ਰਮੁਦੇਵਮਹਾਂਦੇਵਫਕ੍ਰਿਤਾਈਹਨੇਫਨੀਏ॥ਰਾਮਕੋਬਿਛੋਹੇਦੂ
ਖਤ੍ਰਾਤਮਾਤਪੋਤੇਜੈਸੇਤਾਂਦੁਖਕੀਅਵਧਿਨਆਜਕਛੁਜਾਨੀਏ॥੭੫॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਆਜਾਹਿਤੇਸੁਖਭੂਖਕੇਕਾਟਮਹਾਂਦੁਖਬੇਲਧਰਾ
ਪਰਬੋਈ॥ਕਾਹੂਕੇਦੋਸਨਹੀਕਵਿਰਾਮਲਿਖੀਬਿਧਿਅੰਕਬਚੈਅਬ
ਸੋਈ॥ਸੂਰਫਿਰੈਸਿਵਖਾਇਹਲਾਹਲਜੋਬਿਧਨਾਬਲਵਾਂਨਨਹੋ
ਈ॥ਤੇਕਹਾਕੋਕਈਕੇਬਸਿਹ੍ਵੈਕਬਰਾਮਸੇਪੂਤਨਿਕਾਰਤਕੋਈ॥
੭੬॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਏਬਨਬਾਸਚਲੇਦੋਊਮੰਦਰਕੌਤਕਕੋਸੀਯ
ਸੰਗਜੁਟੀਹੈ॥ਪਾਇਨਪਾਇਨਕੋਮਚਲੀਅਜਹੂੰਨਹਿਗਾਂਵਕੀਸੀ
ਵਛੁਟੀਹੈ॥ਹਾਥਧਰੇਕਟਿਬ੍ਰਿਸ੍ਰਤਰਾਮਹਿਨਾਥਕੋਕਾਹਿਕੈਜਕਟੀ
ਹੈ॥ਰੌਵਤਰਾਘਵਜੋਵਤਸੀਮੁਖਮਾਨਹੁਮੋਤਿਨਮਾਲਟੂਟੀਹੈ॥
੭੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਗਾਂਉਤਜੇਸੁਚਲੇਰਘੁਬੀਰਸੁਏਪੁਰਕੇ
ਜਨਸੰਗਸਬੈਹੈਂ॥ਏਕਕਹੈਂਬਿਪਰੀਤਿਭਈਦੋਊਬੀਰਕਹਾਂ
ਘਰਆਜਨਐਹੈਂ॥ਏਕਕਹੈਂਜਹਰਾਮਤਹੀਹਮਕੇਰੇਹੂੰਤੇਫਿਰ
ਧਾਮਨਜੈਹੈਂ॥ਗਾਤਸਹੇਦੁਖਬਾਤਇਹੈਬਨਭ੍ਰਾਤਨਕੇਸੰਗਧਾਤ
ਰਬੈਹੈਂ॥੭੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮਕਹਿਓਫਿਰਜਾਹੁਸਬੈਮਿ
ਲਿਰਾਜਹਿਦੇਹੁਸੰਦੇਸਹਮਾਰੋ॥ਧੀਰਧਰੋਨਭਰੋਜਲਨੈਨਨਹੈ
ਸਬਸਾਰਸਨੇਹੁਤਿਹਾਰੋ॥ਕੌਨਸੁਨੈਮਹਿਬਾਤਬੁਰਾਤਚਲੇਅਸੂ
ਆਂਮਨੋਹਰਤਵਾਰੋ॥ਗਾਂਵਉਜਾਰਭਯੋਹਟਤਾਰਚਲੇਰਘੁਰਾਮ
ਭਯੋਅੰਧਿਆਰੋ॥੭੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰੈਨਬਸੇਤਿਹਠਾਂਜਿਯ
ਜਾਨਏਆਵਤਜਾਤਸਬੈਪੁਰਲੋਈ॥ਆਯਕਰਾਤਉਠੇਰਘੁਬੀ
ਰਕਹਿਓਸੁਨਬੀਰਪਜਾਸਭਸੋਈ॥ਸਾਰਥੀਸੋਂਸਮਝਾਇਕਹਿਓ
ਰਥਲੈਘਰਜਾਹੁਜੋਮੋਰਨਹੋਈ॥ਜੋਂਕਹਿਕੈਸੀਯਸੰਗਲਈਦੋ
ਊਬੀਰਚਲੇਨਹਿਜਾਨਤਕੋਈ॥੮੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਭੋਰਭਏ

ਸਬਲੋਕ ਕਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਾਂ ਮੁਖ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੈਂ ।ਦੇਖਿ ਫਿਰੇ-
ਰਹੂੰ ਉਠਨ ਦੇਤ ਗਿਰੈ ਧਰਨੀ ਮਨੋ ਗਾਇ ਬਿਚਾਰੈਂ ।ਗੈਲ ਗਹੀ ਰਥ
ਕੀ ਸੁ ਚਲੇ ਸਬ ਲੀਕ ਫਿਰੀ ਘਰ ਜਾਇ ਸੰਭਾਰੈਂ ।ਦੇਖਿ ਹੈ ਨੌ ਫਿਰ
ਗਾਉਂ ਮੈਂ ਆਈ ਤੇ ਯਾਂ ਸਬ ਰੋਵਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰੈਂ ।।੧।। ਸਵੈਯਾ।।
।।ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਉਤਾਰ ਸਬੈ ਰਘੁਰਾਜ ਕਹੀ ਅਬ ਹੈ ਸਬ ਫੀਕੋ।।
ਲੈ ਬਟ ਦੂਧ ਬਨਾਇ ਜਟਾ ਸਿਰ ਬੀਰ ਦਿ ਭ੍ਰਾਤ ਬਨਾਵਤ ਨੀਕੋ ।ਦੇ
ਖਤ ਕਾਲ ਬਲੀ ਕਹਿ ਰਾਮ ਤ੍ਰਸਾਇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੇਜ ਪਤੀ ਕੋ ।ਆ
ਨਸ ਕਿਨੇ ਮਨ ਮੈ ਪਛੁਤਾਇ ਸੁ ਰਾਮ ਹਿ ਭੇਖ ਕੀਓ ਤਪਸੀ ਕੋ ।।੨।।
ਕਬਿੱਤ ।। ।।ਰੋਵਤ ਪੁਰਖ ਨਾਰੀ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਰੋ
ਵੈਂ ਗਿਰ ਰੂਖ ਅਰ ਜੇ ਹੇ ਟੇਵਾ ਹਾਟ ਕੋ ।ਰੋਵੈਂ ਖਗ ਰੋਵੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਰੋਵ
ਤ ਮਰਾਲ ਭ੍ਰਿੰਗ ਕੋਇ ਭੂਤ ਪਛੁਤ ਕਬਿੱਤ ਬੇਟ ਭ੍ਰਾਟ ਕੋ ।ਰਾਮ ਕੇ
ਬਿਛੋਰੇ ਰੂਖ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਪੇਰੇ ਸੋਤੇ ਟਾਰੇ ਨਾਟਰਤ ਪਰੇ ਪੰਚਸੇਕ
ਪਾਟ ਕੋ ।ਬੀਰ ਤੀਅ ਸੰਗ ਲੈ ਬ੍ਰਿਯੋਗੀ ਜੋਗੀ ਭਏ ਜਾਹ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਰੋ
ਵਤ ਬਟੋਰਵਾ ਸਬ ਬਾਟ ਕੋ ।।੩।। ਮਾਤ ਬਾਚ ਕਬਿੱਤ ।। ।।
ਭੌਰ ਹੂੰ ਕੇ ਭੂਖੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਪਿਆਸ ਮੁਖ ਸੂਕੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਪਾਯ ਕੰਜ ਦੂਖੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ
ਚਾਲੇ ਮਗ ਗਾਤ ਕੇ ।ਸੂਰ ਕੀ ਕਿਰਨ ਲਾਗੇ ਲਾਲ ਕੁਮਲਾਨੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ
ਕੰਟਕ ਲਪਟਾਨੇ ਸ੍ਰਿਗਾਫਟੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਗਾਤ ਕੇ ।ਏਰੀ ਆਲੀ ਹ੍ਵੈ ਗੀ ਸਾਂਝ
ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਕਹੂੰ ਬਨ ਮਾਂਝ ਹੂਈ ਤੇ ਨੇ ਬਾਂਝ ਗੀਯੋ ਕੌਨੇਂ ਨਿਹਾਰੇ ਤਾਤ ਕੇ ।ਤ
ਜ ਕੇ ਘਰੇਨ ਕਾਹੂ ਰੂਖਨ ਕੀ ਛਾਯਾ ਤਰੇ ਸੋਏ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ ਛੈਨ ਪੈ ਬਿਛੌ
ਨਾ ਕਰ ਪਾਤ ਕੇ ।।।। ੪।। ਕਬਿੱਤ ।। ।।ਰੋਵੈ ਸਬ ਗਾਉਂ ਬਾਮ
ਨਾਰੀ ਨਰ ਬਾਸ ਦਾਸੀ ਦੇਹ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਮਾਨੋ ਕਰੇ ਨਾਗ ਢੈ ਗਏ ।
ਛੂਟੇ ਕੇਸ਼ ਬਿਕਰਾਲ ਆਪ ਆਪ ਕੇ ਇਹਾਲ ਕਹੇ ਕੇ ਪ੍ਰਬੋਧੈ ਸਭ
ਹੂੰ ਕੇ ਰੰਜ ਹ੍ਵੈ ਗਏ ।ਸ਼ਬਰੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰ ਤਾਪਸੀ ਕੇ ਭੇਖ ਕਰ ਜਾ
ਨਕੀ ਸਮੇਤ ਰਾਮ ਜੈ ਲੈ ਕੌਸਦ੍ਹੈ ਗਏ ਮਾਤੇ ਲੀਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦਸਰਥ

੩੮ ਲੈਂ ਛਨ ਮੈਂ ਘਰ ਬੈਠ ਰਹੇਂ ਸੁਖ ਲੋਕ ਕਹੈਂ ਅਜ ਹੂੰ ਮਨ ਰਾਜ ਸਿ
ਘਾਸਨ ਮੈਂ ਸੁਨ ਸਾਰ ਕਹੋਂ ਤੁਮ ਸੋਂ ਬਨ ਨੀਤ ਨਤੋ ਤੋ ਡਿਗ ਹੈ ਮਨ ਹੈ
ਬਨ ਮੈਂ ॥੬੬॥ ਕੌਸੱਲਿਆ ਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਆਜ
ਕਹੋ ਮੇਰੇ ਨੈਨਨ ਸਿਰਾਹਿ ਕਹੋ ਕਾਹਿ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਸੁਖ ਸ੍ਰਾਂਉ ॥ ਕੇਕਈ
ਕੈ ਇਹ ਭਾਂਤ ਦੀਏ ਬਰ ਰਾਮ ਰਹੈ ਘਰ ਤੇ ਬਰ ਧਾਂਉ ॥ ਜੋ ਹਿਗ
ਏ ਬਨ ਹੀ ਬਨ ਹੈ ਤੁਮ ਖੇਦ ਤਜੋ ਇਕ ਬਾਤ ਸੁਨਾਉਂ ॥ ਜੋ ਘਰ ਪ
ਨ ਰਹੈਂ ਸੁਨ ਮਾਤ ਤੋ ਕਾਲਹ ਹੀ ਪਾਇਨ ਸੀਸ ਛੁਆਉਂ ॥੬੭॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ਰਾਮ ਜਹੇ ਸੁ ਚਲੇ ਸੰਗ ਲਛਮਨ ਚਲੇ ਸੀਤਾ ਚ
ਲੀ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਬੈਠ ਕਹੋ ਨਾ ਪਰਾਤ ਹੈਂ ॥ ਸ੍ਯਾਮਨ ਅਧੇਰੇ ਬਨ ਕੈਸੇ ਸੇ
ਕੈ ਖਿਵੈਹੋ ਰਾਖ ਤੁਮ ਤੋ ਨਗਰ ਹੂੰਦੀ ਸ੍ਰੀ ਥਨ ਭੁਲਾਤ ਹੋ ॥ ਕਬਹੂ
ਨ ਮਾਰਗ ਚਲੇ ਹੋ ਸੁਕੁਮਾਰ ਦੋਊ ਨੈ ਕਹੂੰ ਕੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ਗਾਤ ਤੁਮ
ਲਾਤ ਹੋ ॥ ਖਾਏ ਕੈ ਤਫਰ ਰਾਨੀ ਬੂਡੀ ਦੁਖ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ ਧਾਰ ਕੈ
ਲਗਾਵੈ ਪੂਤ ਐਸੇ ਕੀਏ ਜਾਤ ਹੋ ॥੬੮॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਸੂਰ ਜੈਸੇ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਨਛੱਤ੍ਰ ਧ੍ਰੂ ਫੇਰ ਕੇ ਜੈਸੇ ਪਾਂਡਵ ਪਰੇ ਕੇ
ਜੈਸੇ ਮਘਵਾ ਮਯੂਰ ਕੇਕਰੈ ॥ ਜੈਸੇ ਗਾਹਿ ਰਾਜ ਕੇ ਭੁਮਰ ਕਲੀ ਕੰਜ ਬਾਸ
ਕੇ ਬਿਯੋਗੀ ਤੀਯ ਪਾਸ ਕੇ ਜੈਸੇ ਬਾਂਲੀ ਦੌਰੈ ਰੈਕਰੈ ॥ ਚਾਂਪ ਸਰ
ਲੈ ਛਕੇ ਸੁਮੰਤ੍ਰੀ ਦਿਪ ਪਛੈ ਕੇ ਜੈਸੇ ਬੀਰ ਭਦ੍ਰ ਸੰਛਕੇ ਉਨੀਦੇ
ਪਰ ਜੈਕ ਕਾ ਕੋਟ ਸਮਾਏ ਮਾਨੋ ਛੂਟੇ ਬਿਯਾਧਾਏ ਤੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕੇ
ਪਰਾਏ ਬਨ ਧਾਏ ਤਜ ਸੰਕਰੈ ॥੬੯॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਛੂਟੇ ਪਾ
ਏ ਤੇਰੀ ਘਰੀ ਚਲੇ ਬਿਯੋਗ ਰੈ ਖਰੀ ਰਾਨੀ ਦਾਸੀ ਜਨ ਮੋਹ ਰਿਤ ਅ
ਭਿਲਾਖੀ ਯੋ ॥ ਭੁਵ ਤੀ ਜੋ ਗੁਣੀਆ ਲੈ ਚਲੀ ਹੁਤੀ ਕਾਂਪ ਚਾਂਪ ਤੇਊ
ਸੌਂਪੀ ਕਹੈ ਏਨੈ ਲੀਕੇ ਕਰ ਰਾਖੀ ਯੋ ॥ ਤਾਂ ਕੇ ਪਾਛੇ ਸਾਰੰਗਨ ਬ੍ਰਿੰ
ਸੁਕ ਹੰਸ ਬੁਝੇ ਮੋਰ ਤੇ ਚਕੋਰ ਮੋਹਿ ਤੋਰ ਜਿਨ ਰਾਖੀ ਯੋ ॥ ਤੁਮ ਹੋਤ
ਮਾਰੇ ਅਬ ਹੈ ਚਲੀ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮ ਮੇਰੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਪੀਛੇ ਰਾਮ ਰਾਮ

ਭੁਖੀਯੋ॥ ੭੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਯੀਠ ਚਲਨੇ ਸੰਗ ਹੈ ਸੁਕੁਮਾਰ
ਸੁ ਸੋਕ ਭੁਨਸੇ ਘਨ ਮਾਂਹਿ ਧਿਤਾ ਹੈ॥ ਆਤਾਈ ਤੈ ਬਿਲਲਾਤ ਪਹੀਨ
ਸੁਗਾਤ ਕਛੂ ਬਿਧਿ ਸੈਨ ਬਸਾਹੈ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਔਰ ਚਲੀ ਸਿੰਗਿਨਾਰ ਸੁ
ਕੈ ਬਨ ਨੈ ਕਵਿਆ ਦੂਖ ਦਾ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੁਣ ਸਮੀ ਸਿਵ ਸਕਾਤਿ ਬਿਨਾ ਯਾ
ਸਾਥ ਭੁਲੇ ਰਘੁਨਾਥ ਨਿਬਾਹੈ॥ ੭੧॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਬਿਵੇਤਾ
ਤ ਤੇਰੀ ਨੈਨ ਸੇਵੈ ਮਾਤ ਨਾਂਹੀ ਪੈਰ ਰੋਵਤ ਚਲੇ ਹੈਂ ਦੋਊ ਰਾਜ ਤਾਗੀ
ਲਾਨ ਕੀ॥ ਆਏ ਅਬ ਮਿਲਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਂ ਜੂ ਕੇ ਧਾਮ ਚਿਦ ਸੋਈ ਰੋਇ
ਉਠੀ ਬਾਤ ਸੁਨਤ ਅਚਾਨਕੀ॥ ਪਾਂਇ ਪਰ ਕਹੇ ਤੁਮ ਖੇਦ ਜਿਨ
ਕਰੋ ਮਾਤ ਤਾਤ ਕੇ ਨਾ ਦੋਸ ਬਾਤ ਬਿਧਿ ਕੇ ਬਿਧਾਨ ਕੀ॥ ਤਾਂ ਹੀ ਛਿਨ
ਸੀਸ ਨਾਇ ਨਾਂਹੇ ਭਯੇ ਲਛਮਨ ਰੋਇ ਕੈ ਸੁ ਧਾਇ ਪਾਇ ਆਇ
ਜਰੇ ਜਾਨਕੀ॥ ੭੨॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਬੋਲਨੇ ਲਛਮਨ ਤੇਹੂ
ਜਾਤ ਮਾਤ ਜਾਨਿ ਪੂਤ ਨੀਕੇ ਕਰ ਸੇਵਾ ਕੀਜੇ ਰਘੁਕੁਲ ਭਾਨ ਕੀ॥
ਇਨੈ ਨ ਖਿਝੱਯੋ ਦਲ ਸੇਜ ਕੇ ਬਿਛੱਯੋ ਪਾਛੇ ਸੂਨ ਕੇ ਖੱਯੋ ਬਾ
ਤਾਇ ਨੈ ਨੈ ਸਮਾਨ ਕੀ॥ ਯਾਂ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਸੀਯ ਛਿਮਾਂ ਹੂ ਕਹੇ
ਰਘੁਬੀਰ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੇਤ ਕਰੇਂ ਕਾਨ ਕੀ॥ ਫੇਰੀ ਬਨ ਕੋਟ ਖੇਰੇ
ਪਿਤਾ ਸੇਠਾ ਰਾਮ ਨੇਰੇ ਰਖੈ ਹੈਂ ਨ ਦੂਖੀ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਤੇਰੀ ਜਾਨਕੀ॥
੭੩॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਛੂਟ ਜਾਂਹਿ ਨੈਨਾ ਬਿਨਾ ਦੇਖੇ ਰਘੁਬੀਰ ਮੁ
ਖ ਜਾਨਕੀ ਨ ਦੇਖੇ ਪੈਨੇ ਛੁੱਟ ਨਾ ਲਛਮਨ ਕੋ॥ ਨਾਜਾ ਕੈਕ ਬਚਨ
ਬਾਂਹੂ ਨਾਏ ਯਾਂਊ ਮੁਖ ਚਲੇ ਸੰਗ ਚਲੇਂ ਭੀਖ ਮਾਂਗੇ ਕਨ ਕਨ ਕੇ
॥ਰਾਜ ਲਾਨੇ ਤਨ ਕੇ ਪਟ ਬਰਨ ਫਰਮੋਲ ਕੀਯਾ ਹੇਊ ਜੋਗਾਨ ਬਿ
ਯੋਗੀ ਕਰੇਂ ਮਨ ਕੋ॥ ਕਹਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਹੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰ ਦੋਊ ਤਾਮੈ ਕੈਸੇ
ਜਾਨ ਕਹੈ ਰਾਖ ਤੁਮੈ ਆਜ ਬਨ ਕੋ॥ ੭੪॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥
ਗਰੁੜ ਅਵੱਧਿ ਪਛੈ ਤੈ ਮੇਰੀ ਸੁਹਾਗ ਲੱਛ ਸੱਤ ਕੀ ਅਵਧਿ ਪ੍ਰਗਟੀ
ਚੰਦ ਉਰਆਨੀ ਏ ਮਧਰਮ ਅਵਧਿ ਰਾਜ ਪੰਥ ਸੁਤ ਸੁਨੇ ਕਾਨਜ
ਜਾਪਸਰ

॥੮॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਤਬ ਲਉ ਗਏ ਆਏ ਦੂਤ ਲੈ ਪਾਤੀ ਪਹ੍ਰਿ ਰੋਵਤ
ਤਾਂ॥ ਦੇਖਯੋ ਭਰਥ ਸਪੂਤ ਪੂਛੈ ਬਾਤੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਂ॥੯॥ ਸਵੈਯਾ॥
॥ਰਾਮ ਕਹੋ ਸੁਖ ਸੋਂ ਘਰ ਹੈਂ ਸੋਈ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜਤ ਭੂਤਲ ਮੈਂ॥ ਸਬ ਦੇਸ ਸਬ
ਸੈ ਬਰਖਾ ਬਰਖੈ ਅਤਿ ਭੂਪਤਿ ਹੈ ਅਪਨੇ ਬਲ ਮੈਂ॥ ਤਬ ਦੂਤ ਬਨਾਇ ਕ
ਹੀ ਬਾਤ ਜਯਾਂ ਮਨ ਧੀਰਜ ਦੂਟ ਗਯੋ ਪਲ ਮੈਂ॥ ਛਬਿ ਛੀਨ ਭਈ ਛਿਨ ਮੈਂ
ਮੁਖ ਕੀ ਜਨੁ ਤੋਰ ਸਰੋਜ ਧਰੇ ਜਲ ਮੈਂ॥੧੦॥ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਧਾਇ
ਚਲਯੋ ਉਤ ਸੋ ਬਢਯੋ ਮਨ ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਜ ਸੁਨੇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਜਾਇ ਸੁਨੇ
ਸਬ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ ਚਢ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਛਤ੍ਰ ਤਨਾਯੋ॥ ਆਇ ਕੈ ਗਾਉ
ਮੈਂ ਪਾਉ ਦਯੋ ਮਨ ਸੋਕ ਬਢਯੋ ਸੁਤ ਸੋਂ ਨ ਸਮਾਯੋ॥ ਕੈ ਰਘੁਬੀਰ ਨਹੀ
ਘਰ ਮੈਂ ਪਿਤ ਕੈ ਮਰਕੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ਸਿਧਾਯੋ॥੧੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥
ਲੋਗ ਬੈਠੇ ਮੋਨ ਮੁਨਿ ਕਾਹੂ ਨ ਅਨੰਦ ਧੁਨਿ ਦੇਖੀਏ ਨ ਕਹੂੰ ਰਾਜ ਧਾਮ
ਨ ਧੁਜਾ ਲਸੈਂ॥ ਤਾਬੀ ਗਬਿਆਤ ਨਹੀ ਬਾਜੀ ਹਿਨਨਾਤ ਨਾਰੀ ਨਾਚਨ
ਨਗਾਤ ਨਾਰੀ ਸੁ ਮਨੋ ਬਿਨ ਜੀ ਬਸੈਂ॥ ਦੂਤ ਕਹੀ ਸੂਨੀ ਬਾਤ ਹੀਰਾਂ ਉਤ
ਪਾਤ ਕਛੂ ਬੀਰ ਬਿਨ ਮੇਰੇ ਕੌਨ ਕਹੋ ਜਲ ਕੌਨ ਧਸੈ॥ ਪੀਐ ਨ ਬਛੇ
ਭੂ ਦੂਧ ਗੋਰੂ ਰੋਗ ਤੇ ਲੈ ਸਬ ਗਾਮ ਰਾਜ ਹੋਇ ਤੇ ਪਖੇਰੂ ਬਨ ਕੇ ਹਸੈਂ॥
੧੨॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਦੇਖ ਕੈ ਭਰਥ ਸਤ ਨਾਇਕ ਰਹੇ ਸੀਸ ਕਾਹੂ ਪਾਇ
ਭੂ ਨਛ੍ਰਏ ਕੋਊ ਦੇਤ ਨ ਅਸੀਸ ਕੋ॥ ਹਾਟ ਹਟਤਾਰ ਕਹੀ ਸੂਨੀ ਚਟਸਾਰ
ਪਰੀ ਦ੍ਵਾਰ ਦੀ ਕਿਵਾਰ ਸਬ ਜਪੈਂ ਜਗਦੀਸ ਕੋ॥ ਏਕ ਮਨ ਕਹੈ ਘਰਾਂ
ਉਡਗੀ ਪਾਂਉ ਭਈ ਭੂਸਤ ਲਜਾਂਉ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਦੇਸ ਈਸ ਕੋ॥ ਆਇ ਕੈ
ਨਅਤ ਬੂਝੈ ਸਮਾਚਾਰ ਤਾਤ ਕੇ ਕਹੋ ਨ ਬੋਲ ਪਾਪਨੀ ਹੈਂ ਜਾਨਿ ਵਾਊ ਸੀ
ਸੋਂ ਕੋ॥੧੩॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਅਤ ਤਾਤ ਕਹਾਂ ਪੂਤ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਜਹਾਂ ਤ
ਹਾਂ ਕੌਨ ਕਾਜ ਗਯੋ ਦੇਹ ਛੂਟੀ ਪਰ ਪੀਰ ਤੇ॥ ਕੈ ਨਾਸੇ ਸਪੂਤ ਤੁਮ ਸਬਹੀ
ਤੇ ਬਡੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਤੈ ਸੁਕਹਾਂ ਬਨ ਗਏ ਨ੍ਰਿਪ ਤੀਰ ਤੇ॥ ਭੂਪਤਿ ਪਠਾਏ
ਨਹੀ ਮਾਂਗੇ ਬਰ ਪਾਏ ਮੈਂ ਤੇ ਰਾਜ ਤੁਮੈ ਰਾਖਯੋ ਛੀਨ ਲੀਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਤੇ

॥ ਕਹਾ ਭਇਓ ਸੋਤੇ ਅਬ ਤੇਹੂੰ ਗਯੋ ਤੋਤੇ ਤੂੰ ਜੋ ਪੇਟ ਆਸ ਦੈਂਗੀ ਪਾਛੇ ਪੂਤ ੪੫
ਭਾਗ ਸੋ ਛੀਰ ਤੋ ॥੧੪॥ ਕ:॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਰਾਜ ਸੁਨ ਪਾਪਨੀ ਅਰੁ
ਜ ਕੀਨੋ ਲਾਜ ਬਿਨ ਜੀਵਤ ਨ ਧਰਮ ਨ ਸੰਕਤੋ ਐਸੋ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਤੂੰ
ਤੇ ਰਾਮੈ ਬਨ ਬਾਸ ਦੀਨੋ ਮਾਰਯੋ ਪਤਿ ਪਲ ਮੈਂ ਨ ਡਰਤ ਕਲੰਕ ਤੇ ਰਾਮ
ਸੇ ਸੁਤਾਊ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੋ ਬਾਂਟਕੇ ਬਟਾਊ ਪਟ ਫਾਰੇ ਹੋਊਂ ਜੋਗੀ ਭੀਖ ਮਾਂਗੇ ਰਾ
ਇ ਰੰਕ ਤੇ ਐਸੀ ਰਿਸਿ ਆਵਤ ਹੈ ਮਾਰ ਡਾਰ ਕਰੋ ਤੋਹੇ ਮਾਤ ਜਾਨ ਛਾ
ਡੇ ਤੋਹੇ ਸੁਨ ਰਾਜਨੀਤ ਅੰਕ ਤੇ ॥੧੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਰਾਮ ਕੇ ਰਾਜ ਸੁ
ਨੇ ਸੁਗਮ ਠਨਿ ਭੂਮਿ ਕੋ ਭਾਰ ਬਿਸਾਰ ਦਯੋ ਹੈ ॥ ਜਾਨ ਸਪੂਤ ਭਯੋ ਕੁਲ ਮੈਂ
ਰਵਿ ਕੇ ਜਸ ਦੇਵਨ ਮਾਂਹਿ ਛਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਤੇ ਅਮਰਾਂ ਪਤਿ ਢੋ
ਲ ਬਜਾਇ ਨਿਚੀਤ ਭਯੋ ਹੈ ॥ ਪਾਪਨਿ ਕੇ ਛਲ ਤੇ ਛਿਨ ਮੈਂ ਬਨ ਮੈਂ ਸੋਇ
ਤ ਰਘੁਬੀਰ ਗਯੋ ਹੈ ॥੧੬॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਤਉ ਲਗ ਆਨ ਬਸਿਸਟ ਕਹੀ
ਭਮ ਤਾਤ ਕੇ ਦਾਹ ਕਰੋ ਸੁਤ ਮੇਰੋ ॥ ਬੇਦ ਬਿਚਾਰ ਕੀਓ ਬਿਧਿ ਸੋ ਪੁਨ ਕੋਈ
ਕਯੋ ਕਹੂੰ ਰਾਮ ਨਹੀਂ ਨੇਰੋ ॥ ਲੈ ਕਰ ਬਾਰਨ ਬਾਜ ਪਦਾਤ ਚਲਯੋ ਤਜਿ ਦੇ
ਸ ਛਿਓ ਨਹਿ ਫੇਰੋ ॥ ਪਾਨ ਤਜੋ ਕਿ ਭਜੋ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਨੀਰ ਪੀਓ ਨਹਿ ਬਿ
ਨ ਮੁਖ ਹੇਰੋ ॥੧੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਤਉ ਲਗ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਪਖਾਨ ਸਿ
ਲਾ ਕਉ ਤਾਰ ਧਸੇ ਬਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਆਨ ਬਸੇ ਗੁਰੁ ਕੇ ਦਿਨ ਦ੍ਵੈ ਪਿਤ ਕੀ ਗਤਿ
ਕੈਨ ਭਈ ਪਛਤਾਂਹੀ ॥ ਰਾਮ ਕਹੀ ਸੁਧਿ ਲੇਹੁ ਸਬੈ ਆਹਿ ਕੇ ਬਹੀ ਨੰਦਨ
ਜਾਹਿ ਕਿਨਾਹੀ ॥ ਛਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਸਿਗ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਸੁ ਪਾਇ ਨਿਆਵਤ ਪਾਠ
ਬਿਨਾਹੀ ॥੧੮॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਆਇਸ ਜਬ ਰਘੁਪਤਿ ਦਈ ਦੋਰੇ
ਸਬ ਸਿਰ ਨਾਇ ॥ ਭਟਨ ਬਸ੍ਰ ਧਸਿ ਕਟਕ ਮੈਂ ਭਰਥ ਲਿਯਾਏ ਜਾਇ ॥
੧੯॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਅਤਿ ਦੁਰਬਲ ਸਬ ਗਾਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਰਾਮ ਕਹਿ
ਲੋਚਨ ਸਲਿਲ ਚੁਚਾਤ ਬੀਰ ਬਿਰਹਿ ਪੁਨ ਤਾਤ ਦੁਖ ॥੨੦॥ ਸ੍ਵੈ: ॥
ਦੂਤ ਕਹੈ ਫਿਰ ਲੈ ਬਾਤੇਆਂ ਸਬ ਲੋਗਨ ਰਾਮ ਸੁਨੇ ਸਮਝਾਏ ॥ ਰਾਜ ਕਿ
ਬਾਤ ਖਰੀ ਬਿਪਰੀਤ ਭਲੇ ਮਨਿ ਕੇਕਈ ਨੰਦਨ ਆਏ ॥ ਆਵਨ ਦੇਹੁ ਕ

੪੬ ਮਨੇ ਬਹੁਰੋ ਜਿਨ ਸੇ ਜਸ ਰਾਮ ਕਰੋ ਕਬ ਪਾਵੈ ॥ ਆਤ ਕੇ ਬੋਲਨ ਅੰਕ ਤਜੈ
ਨਿਜ ਬੀਰ ਲਏ ਸੁਰਲੋਗ ਬਸਾਵੈ ॥੨੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਜੋ ਰਨ ਤੇ
ਭੀਰ ਪਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਪਠਾਏ ਧਰ ਤਾਂਹਿ ਰਹੀ ਸੁਧਿ ਨਾਹੀ ॥ ਜਿਸੋ ਸ੍ਰਿਕੁਤ
ਰੇਤ
ਜੈਰਤ ਪਰਸੀਨ ਜਰੇ ਨ ਪਰੈ ਪਲ ਪ੍ਰਾਨ ਉਠਾਂਹੀ ॥ ਚੇਤ ਉਠੇ ਸਮੁਹੈ ਤੁ
ਜਲਤਾ
ਟ ਜਿਨੈ ਮੁਖ ਰਾਮ ਕਹੈਂ ਦੋਊ ਨੈਨ ਚੁਚਾਂਹੀ ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਰੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰੇ
ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਗਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਛਾਂਹੀ ॥੨੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਦੇਖ ਕੈ
ਭੂਪ ਕਸੇ ਨ ਪਰੈ ਅੰਬ ਫਟਤ ਹੈ ਦੁਖ ਸੋ ਛਾਤੀਆਂ ॥ ਤਬ ਦੌਰ ਕੈ ਰਾਮ
ਉਠਾਇ ਭੁਜਾ ਭਰ ਲੈ ਉਰ ਲਾਇ ਕਹੀ ਬਤੀਆਂ ॥ ਸੁਤ ਕਪੇ ਕੋ ਬੇਖ ਕੀ
ਓ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੁਜੀਵਤ ਹੀ ਰਘੁ ਕੇ ਨਤੀਆਂ ॥ ਪਿਤੁ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੇ ਹਮ ਹੂੰ ਤ
ਜ ਹੈ ਨਾਹਿ ਧਾਮ ਚਲੋ ਸੰਗ ਬੀਰ ਤੀਆਂ ॥੨੩॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਜਸ
ਗ ਕੀਓ ਸੁਧਿ ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਗਤਿ ਸੀਯ ਸਮੇਤ ਸਬੈ ਬਿਲਖਾਂਹੀ ॥ ਕੈਨ ਬ
ਤੇ ਅਪ੍ਰਾਧ ਕੀਏ ਹਮ ਜਾਂ ਦੁਖ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਸੁਖ ਨਾਹੀ ॥ ਤਾਤ ਕੇ ਕਾਲ ਭਏ
ਹਮਰੇ ਦੁਖ ਸੋ ਹਮ ਹੂ ਬਨ ਮੈਂ ਬਿਲਲਾਂਹੀ ॥ ਆਨ ਕਟੈ ਬਗਾਹੀ ਬਿਪਦ
ਅਬ ਜਾਇ ਕਹੋ ਕਿਸ ਕੀ ਪਰਛਾਂਹੀ ॥੨੪॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਨ੍ਹਾਇ ਚਲੇ ਪਿ
ਆਸਨ
ਤ ਕੋ ਜਲ ਦੇਨ ਦਿਯੋ ਬਿਧਿ ਸੋ ਪੁਨ ਸੋ ਰਕਰੈਂ ॥ ਭੂਰਬੀਰਨ ਜਾਇ ਕੈ ਪ
ਇ ਗਹੇ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀਏ ਮਨ ਸੋਕ ਹਰੈਂ ॥ ਚਲੀਏ ਘਰ ਲੈ ਸਿਯ ਸੰਗ
ਅਬੈ ਹਮ ਕੋ ਟਕ ਬਾਰਨ ਪਾਇ ਪਰੈਂ ॥ ਬਨ ਭੂਪ ਕਸੇ ਸੁ ਕੀਓ ਤੁਮ ਹੂੰ
ਪ੍ਰਭੁ ਧਾਮ ਚਲੋ ਬਿਨੁ ਦਾਸ ਮਰੈਂ ॥੨੫॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਅਰ ਸੈ ਮੰਨ ਸੈ ਬਨ ਸੈ
ਰਹੀਏ ਤਉ ਛਤ੍ਰ ਪ੍ਰਜਾ ਸਿਰ ਚੌਰ ਢਰੈਂ ॥ ਰਬ ਬੈਠ ਸਭੈ ਭਟ ਸੰਗ ਫਿ
ਰੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਹੁਰਿ ਜੋ ਸੋਈ ਦਾਸ ਕਰੈਂ ॥ ਪਠਾਵੀ ਰਜ ਕੇ ਹਮਰੈਂ ਸਬ ਸੇਵ
ਕ ਰਾਜ ਤੁਮੈ ਸੁਧਿ ਦੇਹੁ ਮਰੈਂ ॥ ਤਿਨ ਪਾਇਨ ਕਾਟ ਕਰੈਂ ਸਤ ਖੰਡ ਜੁ ਰਾਜ
ਸਿੰਘਾਸਨ ਜਾਇ ਧਰੈਂ ॥੨੬॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਲੀਨੋ ਲਛਮਨ ਸੰ
ਗ ਹੈ ਬਿਮੁਖ ਕੀਨੋ ਕਹੋ ਕਿਧੋ ਹੈਂ ਨੰਦਾਸ ਸਨਨਾਬ ਮੇਰੀ ਗਾਤ ਕੋ ॥
ਕਹਾਂ ਭਏ ਜੋ ਹੈਂ ਦੇਨ ਰਾਠਵ ਬਿਦੇਸ ਗਏ ਮੋਹਿ ਛਾਡ ਦੀਓ ਤੁਮ ਜਾ

ਐਸੇ ਤੀਨ ਮਾਤਿ ਕੋ ॥ ਤਾਂ ਪਰਤੇ ਐਰ ਉਤਪਾਤ ਕੀਨੇ ਬਾਤ ਮਾਤ ਰਾਜ ਮੈ ੪੭
ਨਿ ਰਾਖਨੇ ਪਤਿ ਕੀਨੋ ਨਨ੍ਹ ਗਾਤਿ ਕੋ ॥ ਤੇਰੀ ਭੂਲੇ ਜੀਉ ਰਾਮ ਦੇਖੇ ਪਾਲੀ
ਪੀਉ ਮੋਂਹਿ ਦੀਜੈ ਭੀਖ ਸੰਗ ਹੋਂਹਿ ਤ੍ਰਿਪਾਰੀ ਰਘੁ ਪਾਤਿ ਕੋ ॥ ੨੭ ॥ ਸੁੰ
॥ ਪਾਤਿ ਕੋ ਹਤ ਕੇਕਈ ਰਾਜ ਲਿਓ ਸੁਤ ਕੇ ਪਾਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬ ਹੀ ॥ ਤ
ਬ ਭੂ ਪਾਤਿ ਦੇਹ ਤਜੀ ਛਿਨ ਮੈ ਰਘੁਬੀਰ ਗਏ ਬਨ ਕੇ ਜਬ ਹੀ ॥ ਅਬ
ਜੈ ਸੁਰ ਰਾਜ ਕੇ ਰਾਜ ਮਿਲੈ ਜੋਈ ਕਾਮਨ ਆਵਤ ਹੈ ਕਬ ਹੀ ॥ ਅਨਲ ੦
ਜ ਮੋਰੇ ਰਘੁ ਰਾਜ ਸੁਨੋ ਸੋਈ ਰਾਜ ਜੋਰੇ ਜਾਹ ਰੰਮ ਲਹੀ ॥ ੨੮ ॥ ਦੋਹ
ਰਾ ॥ ॥ ਗਏ ਜਬੇ ਪਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਭਰਥ ਰਹੇ ਚਰਨ ਲਪਟਾਇ ॥
ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਘਰ ਫਿਰ ਚਲਹੁ ਲਿਯ ਛਛਮਨ ਰਘੁਰਾਇ ॥ ੨੯ ॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਜੈ ਨ ਚਲਹੁ ਘਰ ਆਜ ਸੁਨਹੁ ਬਾਤ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾਨ ਦੇ ॥
ਜਾਤ ਬੀਸ ਤੇ ਰਾਜ ਤੁਮ ਬਨ ਮੈਂ ਹਮ ਪਿਤਾ ਛਿਰਾ ॥ ੩੦ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥
॥ ਬੋਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਮਨ ਧੀਰ ਧਰ ਪੀਰ ਸਹੀ ਸਗੀ ਕਾਹਿ ਆਗੇ
ਕੋ ਉਪਾਇ ਕੋ ॥ ਜੀਵਤ ਹੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਾਜ ਕੇ ਬੁਲਾਇ ਪਾਛੇ ਕਹ੍ਯੋ
ਜਾਇ ਬੈਸੇ ਬਨ ਸੁਨ੍ਯੋ ਬੋਲ ਮਾਇ ਕੇ ॥ ਰਾਜ ਕੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਰੋ ਦੀਨੋ ਹੈ
ਭਰਥ ਜੂ ਕੇ ਸੁਨ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਬੋਲ ਕਹ੍ਯੋ ਸਤ ਭਾਇ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਕਾਹਿ
ਗਏ ਤਾਤ ਤੈਸੀ ਕੀਨੀ ਬਨੈ ਬਾਤ ਆਇਸ ਕੇ ਮੇਟ ਸੁਤ ਆਠੌ ਧਰੇ ਪਾਇ
ਕੋ ॥ ੩੧ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਾਨੀ ਤੈਨ ਪੀਉ ਘਰ ਪਾਨੀ ਅਨ
ਮੋ ਬਿਨ ਬਿਹਾਨੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੀ ॥ ਆਇ ਨੇ ਕੇ ਪਾਂਇ ਲਾਗੇ
ਤਾਤ ਕਾਜ ਕੀਏ ਭਾਗੇ ਛਾਤ ਦੀਨੀ ਬਾਤ ਸੁਖ ਲਾਲਚ ਕਲੇਸ ਕੀ ॥
ਦੇਖੋ ਲੱਛਮਨ ਜਾ ਭਰਥ ਜੂ ਕੇ ਨੇਹੁ ਅਬ ਰਾਜ ਕੇ ਨ ਛਾਡੈ ਬਿਨ ਮੀਤ
ਤ ਦਿਨੇਸ ਕੀ ॥ ਸੁਨੋ ਰਘੁਰਾਈ ਜਗ ਹੈ ਭਮਨ ਸਹਾਈ ਤਾਹਾਂ ਕੋ ਨੇ ਨਜ
ਰਾਈ ਰਕੂ ਰਾਈ ਅਖਰੇ ਸਕੀ ॥ ੩੨ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਜਾਇ ਲੱਛ
ਮਨ ਜੂ ਕੇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਤੇ ਹੀ ਛਿਨ ਬੀਰ ਸਮਝਾਇ ਲੈ ਲਵਾਇ ਚਲ ਧਾਮ
ਕੋ ॥ ਤਾਤ ਬੋਲ ਕੀਨੋ ਤੁਮ ਧੋਰੇ ਜਮ ਲੀਨੋ ਬਨ ਆਏ ਫਲ ਖਾਏ ਦੂਖ

੪੮ ਦੀਓ ਸੀਸ ਫੂੰਅਕੋ । ਜੈਕਰੇ ਤੇ ਜਾਇ ਘਰ ਕੇ ਕਈ ਨਿਕਾਰੇ ਕਰੇ ਮਾਰੇ
ਅ ਜਕਰੇ ਹੈਂ ਪਰਸਰਾਮ ਕਾਂ ਅਕੋ । ਮੋਹਿ ਬਨ ਛਾਡੇ ਭ੍ਰਾਤ ਸੰਗ ਲੈ ਸਿ
ਧਾਰੇ ਪਾਨ ਪਲਮੈਂ ਨਿਕਾਰੇ ਜੈ ਨ ਸੁਨੇ ਰਾਜ ਰਾਮ ਕੋ ॥੩੩॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ਐਰੀ ਕਹੀ ਮਾਨ ਭੂਲੋ ਜਾਹਿ ਮਾਹਿ ਜਾਨ ਬੀਰ ਰਾਜੇ ਤੇ ਲੈ ਕਰੇ ਜੋ
ਲੋ ਮੇਰੇ ਬਨੈ ਆਇਬੋ ॥ ਮੇਰੋ ਰਾਖ ਬਾਂਤੀ ਰਾਜਾ ਅਜ ਜੂਕੇ ਨਾੜੀ ਕਹੂ
ਐਸੋ ਦੀ ਕੁਪੇਰ ਜਾਂਤੇ ਮੋਹਿ ਬਨ ਜਾਇਬੋ ॥ ਸੁਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੇ ਕਰੇ ਪਾਇ
ਛੂਟੇ ਤੇਰੇ ਮੇਤੇ ਰਾਜਕ ਜਰਾਂ ਅਬਿਨ ਕਠਨ ਚਲਾਇਬੋ ॥ ਤਾਤ ਦੂਖ ਮਾ
ਤ ਦੂਖ ਬਡੋ ਰਘੁਨਾਥ ਦੂਖ ਏਕਲੋ ਭਰਥ ਘੋਰ ਘੋਰ ਘੋਰ ਖਾਇਬੋ ॥
੩੪॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਜਾਨਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਬੀਰ ਕੋ ਲੈ ਮੁਖ ਨੀਰ
ਪਖਾਰੋ ॥ ਧਾਰ ਬਿਧਾਇ ਸਿਬੋਧ ਕ੍ਰੀਓ ਏਈ ਪਾਵਰੀ ਲੈ ਕਰ ਰਾਜ ਹਮਾਰੋ
॥ ਕੈਕਈ ਨੰਦਨ ਸਾਚ ਕਹੋਂ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮਾਨ ਕਰੋਂ ਅਬ ਨਾ ਓਰੇ ਬਿਰੇ ਈਦੇ
ਯੋਸਨ ਆਨ ਮਿਲੋਂ ਸਭੁ ਸੋ ਜਸੋ ਸੇਰ ਹੀਓ ਉਜਿਆਰੋ ॥੩੫॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ
ਕੋ ਸੰਦੇਸ ਮਾਤਨ ਕੋ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਸਭਨੀ ਕੋ ਕਹੀਓ ਸਭ ਮਾਇਨਕੇ
ਪਾਇ ਲਾਗ ਕਹੀਓ ਸੰਦੇਸ ਸਭਨੀ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ॥ ਛਾਂਹ ਮੇਂ ਚਲਤ
ਕਿਤ ਗਾਂਉਕੇ ਰਹਤ ਜਾਤ ਵੈਸੀ ਏਈ ਗਾਤ ਜੈਸੀ ਪੇਖੀ ਮਾਤ ਹਾਥ ਕੀ ॥
ਕਹੀਓ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਜੂ ਕੇ ਛੰਡ ਮਨ ਨੀਕੇ ਅਹੈ ਸਮਾਂਚਾਰ ਸੀਕੇ ਪਰਛਾਂ
ਕਰੀ ਸਾਥ ਕੀ ॥ ਜੈ ਕਦਾਂਚ ਬੂਝੈ ਕੈਸੀ ਰੈਂਸ ਸੋਂ ਰਹਤ ਬੀਰ ਦੂਖ ਪੈ ਹੈ ਸੁ
ਨੈ ਜਟਾ ਕਰੇ ਜਿਨ ਸਾਥ ਕੀ ॥੩੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਸੁਨਹੁ ਭਰਥ
ਸਿਖ ਆਨ ਤੁਮ ਤੋਂ ਹਿ ਕਹੋਂ ਸਮਝਾਇ ॥ ਜਾਂਤੇ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਬਢੈ ਸੋ ਹੋਂ ਦੇ
ਉ ਬਤਾਇ ॥੩੭॥ ਰਾਮ ਉਪਦੇਸ ਭਰਥ ਸਿਉਂ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਦੀਸੁ
ਖ ਚਾਂਹੈ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਪਰਲੋਕ ਗਤਿ ॥ ਤੌ ਬਾਂਤੈ ਕਰ ਆਜ ਸੁਨਹੁ ਭ
ਰਥ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ॥੩੮॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਤਾਤ ਮਾਤ ਸੇਵ ਬਡੇ ਭ੍ਰਾਤ
ਕੀ ਭਗਤਿ ਭਰ ਭ੍ਰਾਤ ਉਠ ਕੀਜੀਓ ਭਰੋਸੇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਦਾਨ
ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਸੁਨ ਬੇਦ ਕੈ ਪੁਰਾਨ ਨਾਉਂ ਕੀਜੈ ਨਰ ਬਾਂਕੋ ॥ ਰਾਜ

ਅੰਸਲੀਜੈ ਦੁਖੀ ਜਲ ਕਛੂ ਔਰ ਦੀਜੈ ਸੁਖੀ ਦੇਖ ਤ੍ਰਾਨੇ ਜਿਨ ਕਰੈ ਏਕ ਦਾਂ
ਮਕੋ। ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਜੀਜੈ ਸਯਾਨੀ ਕੇ ਸੁਖ ਦੀਜੈ ਬੀਰ ਮੇਰੇ ਆਗੇ ਪਾਛੇ ਬੋ
ਲ ਬਾਂਧਿ ਗਾਂਠਿ ਰਾਮ ਕੋ ॥੩੯॥ ਕਬਿੱਤ॥ ॥ਲੀਰ ਸੌਂ ਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀਜੈ ਕੁਲ
ਕੋ ਨ ਛਾਡ ਦੀਜੈ ਬੀਰ ਸੁਨ ਲੋਭ ਜਿਨ ਕਰੈ ਪਰ ਨੀਰ ਕੋ। ਆਨ ਤੀਅ ਮਾ
ਤ ਸਮ ਭ੍ਰਾਤ ਪਰ ਭ੍ਰਾਤ ਸਮ ਧਨ ਤੌਸੇ ਤੌਸੇ ਨੀਤਿ ਹੂਜੈ ਐਂ ਕਰੱਯਾ ਪਰ ਪੀਰ ਕੇ
॥ਬੈਠਨ ਕੇ ਸੂਰ ਕੂਰ ਮੀਤ੍ਰਿਨ ਨਿਕਾਰ ਦੀਜੈ ਪੀਜੈ ਨ ਅਧੈ ਦੁਖ ਪਰੇ ਹੂਜੈ ਧੀ
ਰ ਕੋ। ਦਾਨ ਪੁਰ ਹੂਤ ਸੈਨ ਦੂਤ ਬਸ ਹੂਜੈ ਭਾਈ ਭਰੰਬ ਸਪੂਤ ਕਮੋ ਕੀਜੈ
ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ ॥੪੦॥ ਕਬਿੱਤ॥ ॥ਜੈਸੇ ਜਤੀ ਸੰਗਤੇ ਕੁਮੰਤ੍ਰੀ ਜੈਸੇ ਅ
ਨਿਗਤੇ ਜੈਸੇ ਪਾਪ ਨੀਰ ਭੀਗਤੇ ਧਨ ਬਰਜੇ ਜੂਪ ਧਾਰਤੇ। ਜੈਸੇ ਕੁਲ ਕ
ਪੂਤ ਤੇ ਜੈਸੇ ਦਾਰਦ ਸਪੂਤ ਤੇ ਜੈਸੇ ਬਾਮਨ ਕੇ ਪੂਤ ਬਿਨਾ ਪਛੇ ਰਟ ਸਾਰਤੇ।
ਦੇਖੇ ਬਿਨਾ ਖੇਤੀ ਔਰ ਸਾਵਣ ਮੈਂ ਰੇਤੀ ਔਰ ਬਾਤੈਂ ਕਹੇ ਕੇਤੀ ਜੈਸੇ ਤੁਰ ਰਨ
ਲੋਭ ਧਾਰਤੇ। ਸਾਫ ਧਨ ਹੂਜੈ ਤਾਂਤਿ ਦੇਸ ਤੇ ਨਿਕਾਰ ਦੀਜੈ ਬੂਡ ਜੈਹੈ ਰਾਜ
ਐਸੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਦੁਰਾਚਾਰ ਤੇ ॥੪੧॥ ਸੋ: ॥ਪਾਂਇ ਛੁਏ ਸੁਨ ਸੀਖ ਸਬੈ
ਪ੍ਰਭੁ ਏ ਨ ਬਿਸਾਰ ਚਲੇ ਕਰ ਬਗੀ। ਧਰ ਪਾਵਰੀ ਮੂੰਡ ਸੁ ਸਾਵਰੀ ਮੂਰਤਿ ਦੇਖ
ਕਮੋ ਬਿਛੁਰੇ ਅਬ ਹੀ। ਅਬ ਜਾਹੁ ਧਮੋ ਸਿਰਹਾਬ ਤਬੈ ਧਰ ਆਇਸ
ਸੀਸ ਚਲੇ ਜਬ ਹੀ। ਗਲਿ ਏ ਬੀਰ ਸਿਯਾ ਸੰਗ ਬੀਰ ਬਿਦਾ ਕਰ ਰਾਮ ਧ
ਸੇ ਬਨ ਮੈ ਤਬ ਹੀ ॥੪੨॥ ਸੋ: ॥ਬੀਰ ਗਨਿ ਛਾਡ ਚਲੇ ਘਰ ਕੇ ਧ
ਰ ਆਇਸ ਸੀਸ ਨ ਜਾਇ ਮਿਟਾਯੋ। ਗਾਂਉ ਮੈ ਜਾਇ ਨ ਪਾਂਉ ਦਯੋ ਨ੍ਰਿਗ
ਦੇਨਿਦ ਗਾਂਉ ਸੁ ਜਾਇ ਬਸਾਯੋ। ਮੂੰਡ ਜਟਾ ਧਰ ਭੇਸ ਤਪੇ ਧਨ ਨੇ ਸੁਖ ਤ੍ਰ
ਤ ਸੁ ਮੂੰਡ ਬਗਾਯੋ। ਰਾਮ ਸਨੇਹ ਧਰੇ ਮਨ ਮੈਂ ਤਨ ਕੇ ਤਨ ਕੇ ਨ ਸਨੇਹ ਜ
ਤੇਰ
ਨਾਯੋ ॥੪੩॥ ਸੋ: ॥ਫਰੈ ਜੁ ਸਿਯਾ ਸਨ ਤੇ ਆਪਦਾ ਬਿਨਾਸ ਨ ਕੇ ਤਾਂਹੀ
ਪਰ ਪਾਂਵਰੀ ਲੈ ਰਾਖੀ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ। ਰਾਜ ਛਯੋ ਅਟਲ ਸੁ ਕਹੇ ਤੇ ਰੇ ਕਦ
ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੁਖ ਦੀਨੀ ਹੀ ਸਕੀਨੀ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ। ਤਾਤੀ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਭੋਗ
ਛਾਡੇ ਨ ਸਿੰਗਾਰੇ ਨੈਕ ਜੈਸੇ ਤਾਰ ਕਾਂਚਰੀ ਨ ਤੋਰੀ ਫਿਰ ਆਯੋ ਹੈ। ਜੇਤੀ

੫੦ ਦੈਨਤਸੈਨ ਸੁਰਲੋਕ ਕਜਾਸੁ ਬਸੈਨ ਪਾਰ ਆਪਨੇ ਨਾ ਧਸੈਂ ਮੈਦੇਸਮੈ ਭੁਨੇਸ਼
ਸਾਂਯੋਤੋ ॥ ੪੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਛਤਗਤਿ ਭੁਵਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਰ
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਕਾਠਾ ॥ ਤੁਰਕ ਤਕਾਰਨ ਸੁਖ ਲਵੀਸ਼ੀ ਪਾਂਤੇ ਭੁਰਤ ਕੁ
ਆਰਾ ॥ ੪੫ ॥ ਦੋ: ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਭੁਰਤ ਸਦਾਰ ਹੈ ਤਜੈ ਮੈ ਤੀਸੋਰਕਾਂ
ਮਾਪ੍ਰਾਤ ਸੰਭੁਰੈ ਰਾਜਕੇ ਰਾਤ ਸੰਭੁਰੈ ਰਾਆ ॥ ੪੬ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਛ
ਰਤ ਸਦਾ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਲਹੁ ਦਾਸ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ॥ ਜੈਹਾਜੈਹ ਬਸੰਮੈਜ
ਤ ਸੋਈ ਬਤਾਵਤ ਰਾਮ ਕਵਿ ॥ ੪੭ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਉਚੇ ਬਟ ਤਾਲ
ਜਤਾਲਟ ਨਤਮਾਲ ਸਾਲ ਸਰੱਲ ਬਿਸਾਲ ਗਤਿ ਹੈਨ ਕਾਲ ਮੰਦਰਕੀ ॥
ਕਹੂੰ ਲਾਲ ਲਾਲ ਕਹੂੰ ਘੀਘਰੀ ਪਵਾਲ ਕਦ ਨਾਲ ਨਿਬੂ ਚੰਦਨ ਸੌਂਆ
ਨੇਬਾਸ ਬੰਦਕੀ ॥ ਚੰਪਕ ਰਸਾਲ ਨਾਲਕੇਲ ਸੇਕਨੇਲਗੀ ਸੁਭਾਗੀਤਮ
ਕੈਨਗਨੈ ਜਾਂਤੈਂ ਮੂਲਕੰਦਕੀ ॥ ਐਨੇ ਆਨੇ ਦੇਸ ਬਿਧੋਂ ਕਹੂੰ ਕਾਰੇ ਭੇਸ ਕੇ
ਲੈ ਸੁਰਕੀਨੇ ਜੋਤ ਤਹਾਂ ਚਾਂਦਨੀ ਨ ਚੰਦਕੀ ॥ ੪੮ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਐ
ਸੇ ਬਨ ਕਰੈਂ ਗੌਨ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਬਿਨਾ ਕੌਨ ਚਲੇ ਜਾਤ ਪੌਨ ਉਚੇ ਪਾਤ ਖਰਕੰ
ਤਹੈ ॥ ਸੇਮੂਰ ਖਜੂਰ ਜਾਈ ਪੂਰ ਰਹੀ ਸੂਰ ਮਗ ਤਾਂਗੀਕੇ ਤੁਰੰਗ ਤਹਾਂ
ਦੇਖੇ ਬਕਤਹੈਂ ॥ ਫੂਲ ਫਲ ਰਾਤੇ ਮੌਨੇ ਰਾਤੀ ਜੋਤ ਫਾਰੇ ਕੋਊ ਤੋਰੇ ਕੋਊ
ਛਾਏ ਤਾਂਤੇ ਐਸੇ ਬ੍ਰਲ ਖੰਤ ਹੈਂ ॥ ਤੂਲ ਹੈ ਨ ਜਾਨੇ ਕਵਿ ਰਾਮ ਗਾਵੇ ਧੋਰੇ ਸਾ
ਨੇ ਭਰਤ ਹੈ ਛਾਰ ਕੀ ਫੁਹਾਰ ਝਿਲਕਤ ਹੈਂ ॥ ੫੦ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਉਬ
ਟ ਨੇ ਗੈਲ ਸੁਦਾਸੰਘਨ ਕੀ ਸੈਲ ਬਨ ਜਾਰੇ ਕੈਸੇ ਬੈਲ ਮਾਨੋ ਬੋਲੇ ਤ
ਕਰਾਂਤ ਸੋ ॥ ਔਰ ਸੇ ਕਰੀ ਕਹੂੰਗ ਆਬੇ ਐਗ ਪਰੇ ਕਹੂੰ ਹੈ ਸੁਰੰਗ ਭੂਮਿ
ਕਹੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਲਲਾਤ ਸੋ ॥ ਸੈਰ ਨਕੇ ਸੋਰ ਸੁਨ ਫਨੇ ਮਨ ਭਾਰ ਮੂੰਦੀ
ਆਸੇ ਬਨਾਈ ਬਰੇ ਦ੍ਵੈ ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ ਸੋ ॥ ਗੋਪਨ ਕੀ ਮਾਲ ਕਹੂੰ ਜੰਬ
ਕ ਰਾਲ ਕਹੂੰ ਨਾਰਤ ਬਿਤਾਲ ਲੈ ਕਪਾਲ ਜਲ ਜਾਤ ਸੋ ॥ ੫੦ ॥ ਕ
ਬਿਤਾ ॥ ॥ਕਹੂੰ ਬਨ ਕੋਲ ਕਹੂੰ ਰੋਸੂਨ ਕੇ ਟੋਲ ਕਹੂੰ ਭੀਲਨ ਕੇ ਬੋ
ਲ ਤਹਾਂ ਬਾਤ ਨੇ ਅਨੰਦਕੀ ॥ ਆਨ ਸੰਕੇ ਨਾਤੇ ਬਨ ਮਾਨਸ ਹਜੂਰ ਕਹੂੰ

ਬਾਂਦਰ ਲੀਨੇ ਭੂਖਨ ਉਦਾਸੀ ਗੀਰ ਮੰਦਰੀ ॥ ਕਹੂੰ ਚਕ੍ਰੰ ਵਾਕ ਕਹੂੰ ਭ੍ਰਾਤ
ਨਦੀ ਹਾਕ ਕਹੂੰ ਕਾਰੇ ਕਾਕ ਮਾਨੋ ਸੂਰ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤ ਬੰਦਕੀ ॥ ਜਾਨਕੀ ਰੰਗ
ਤ ਬੀਚ ਬੀਰ ਚਲੀ ਜਾਤ ਤਊ ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਲੀਏ ਕਹਿ ਗਹੀ ਰਾਮਚੰਦ
ਕੀ ॥ ੫੧ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਐਸੀ ਭਾਂਤ ਚਲੇ ਜਾਤ ਕੋਹੇ ਜਾਸੋ ਕਹੇ ਬਾਤ
ਗਾਤ ਕੁਮਲਾਨੇ ਜੈਸੇ ਪੋਖੇ ਪਰਭਾਤ ਕੋ ॥ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਭੁਠ ਸ੍ਵਾਸ
ਮਨੋ ਕ੍ਰੋਧ ਮਾਰ ਕੈਸੀ ਕੁਸਰਾਤ ਨੈਂ ਲਾਗੇ ਦੁਖ ਤਾਤ ਕੋ ॥ ਤੀਨੋ ਬੈਠ ਜਾ
ਤ ਜਹਾਂ ਰੋਖੜੂ ਗਤਾਤ ਮੁਸਕਾਤ ਨ ਜਨਾਤ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨੇ ਪਾਤ ਕੋ ॥
ਸੀਰੇ ਜਲ ਨਾਤ ਫੂਟੇ ਫੂਲ ਫਲ ਖਾਤ ਰਾਮ ਰਾਤ ਪਰ ਸੋਵਤ ਬਿਛੋਨਾ
ਬਨ ਪਾਤ ਕੋ ॥ ੫੨ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਐਸੇ ਬਨ ਫਿਰਤ ਦੇਖੇ
ਰਨੋ ਠੌਰ ॥ ਆਸਨ ਸੁਨੇ ਅਗਸਤ ਕੇ ਚਲੇ ਭੁਲਾਸਨ ਦੌਰ ॥ ੫੩ ॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਸਿਯ ਜਾਹਿ ਕਰਾਹਿ ਸਮੁਝਾਇ ਲੋਪਾਮੁੰਦ੍ਰਾ ਤਾਸ ਤ੍ਰਿਯਾ ॥
ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਧਰ ਪਾਇ ਆਇਸ ਲੈ ਫਿਰ ਬੈਠੀਓ ॥ ੫੪ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ ਰਾਮ ਮਿਲੇ ਮੁਨਿ ਸੋਂ ਪਰ ਪਾਂਇਨ ਲਾਇ ਰਹੇ ਛਤੀਆਂ ਦੁਖ ਖੋਯੋ ॥ ਹੇਸੁ
ਤ ਕੋਨੇਂ ਜਾਹਿ ਬੇਖ ਕੀਓ ਨ੍ਰਿਪ ਜੀਵਤ ਹੈ ਕਿ ਬਨੈ ਮਠ ਸੋਯੋ ॥ ਬਾਤ ਕਹੀ
ਸਮਝਾਇ ਸਬੈ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨੋ ਤਨ ਤੀਰ ਗਡੇ ਯੋ ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਲੋਇਨ ਨੀਰ
ਸਬੈ ਮਿਲ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰੇ ਮਨ ਤੇ ਆਤੁਰ ਰੋਯੋ ॥ ੫੫ ॥ ਪੰਚਬਟੀ ਕੋ ਬਰ
ਨਨੰ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਇਕ ਘਾਟੀ ਨ ਘਾਟੀ ਸਿਯ ਕੇ ਦੁਖ ਰਾਮ ਰਹੇ
ਮੁਨਿ ਕੇ ਨਿਕਟੀ ॥ ਘਟ ਕੋ ਸਤ ਸੋ ਤਹਿ ਨਾਰਿ ਜੁਟੀ ਮਨੋ ਪੂਰ ਜਟੀ ਨਾਹਿ ਕਾਂ
ਮ ਛਟੀ ॥ ਦੁਪਟੀ ਫਰ ਜਾਤ ਜਹਾਂ ਤਮ ਕੀ ਪਗਟੀ ਘਟ ਮੈਂ ਗੁਰ ਗਿਆ
ਨ ਗਟੀ ॥ ਕਰ ਬੇਕਹੁ ਮਾਗਿ ਹਟੀ ਬਰਟੀ ਤਹ ਪੰਚ ਕੁਟੀ ਰਘੁਨਾਥ ਨ
ਟੀ ॥ ੫੬ ॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਜਾਹਿ ਸਿਯ ਕੁਟੀ ਗਨ ਬੈਰਗਟੀ ਮਿਗ ਬੀਤਤ ਸੀ
ਘਨਿ ਦੂਧ ਜਟੀ ॥ ਜੋਊ ਨੈਕੁ ਨ ਦੇਖਤ ਜਾਤ ਲਟੀ ਆਹਿ ਪੈਹਤ ਮੋਰਨ ਪੁ
ਛ ਤਟੀ ॥ ਰਛ ਕੇਹਰ ਕੇਧ ਮਜਾ ਲਪਟੀ ਨਾਹਿ ਭੁਖ ਲਗੇ ਕਬਹੂੰ ਸ੍ਰਪਟੀ
॥ ਜਿਨਕੀ ਦੁਖ ਰਾਮ ਕਹੂੰ ਨ ਕਟੀ ਤਿਨ ਕੋ ਸਿਰ ਹੈ ਸੁਖ ਸਾਂਤ ਸਟੀ ॥ ੫੭

੫੩ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜਿਨਕੀ ਧੁਨਿ ਨੈਨਨ ਜੋਤ ਧਰੀ ਤਿਨਕੇ ਸੰਗ ਮੁਕਤਿ ਰਹੈ
ਲਪਟੀ ॥ ਜਿਨਕੇ ਰਿਦ ਰੀਝ ਮਹਾਂ ਰਿਕਟੀ ਕਰ ਮੂੰਛ ਚਲੇ ਮਨੋ ਦੂਧ ਘਟੀ
॥ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਂ ਜਾਹਿ ਬੇਦ ਪਟੀ ਸੁਕ ਸਾਰਸ ਹੰਸ ਚਕੋਰ ਰਟੀ ॥ ਨਹਿ
ਸਬਾ ਸੁਠ ਕਾਮ ਕਮਾਨ ਟੁਟੀ ਸੀਯ ਤੇ ਗਤਿ ਸੀ ਛਾਇ ਜਾਤ ਲਟੀ ॥ ੫੮
ਸ੍ਵੈ: ॥ ਸਬਕੇ ਮੁਖ ਲ੍ਰਿਤ ਤ ਬਾਕ ਨਟੀ ਸੁ ਅਗਾਸਤ ਪਛਾਵਤ ਨਾ
ਬਛੁਟੀ ॥ ਤਪ ਤੇਜਨ ਤੇ ਰਵਿ ਜੋਤਿ ਹਟੀ ਕਪਟੀ ਨਾ ਰਹੈ ਤਹਿ ਏਕ ਘਟੀ ॥
ਹਰਿ ਪੂਜਨ ਕੀ ਮਹਿ ਆਰੁ ਭੁਟੀ ਭੁਰ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰ ਰਮਾਂ ਲਪਟੀ ॥ ਜਹਿ
ਈਧੂਨ ਚੰਦਨ ਕੀ ਖਪੂਟੀ ਕਢਿ ਰਾਮ ਕਰੈ ਸੋਈ ਪੰਚਬਟੀ ॥ ੫੯ ॥ ਸ੍ਵੈ:
॥ ਕਾਲ ਬਲੀ ਕਢਿ ਰਾਮ ਸੁਨੇ ਦੁਖ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਬਾਤਨ ਕੋ ॥ ਜਬ ਤਾ
ਤ ਕਹ੍ਯੋ ਚਲਨੀ ਨਿਕਸੇ ਨ ਰਹੇ ਬਿਲਲਾਤ ਸੁ ਮਾਤਨ ਕੋ ॥ ਅਬ ਔਰ ਕੀ
ਕੌਨ ਕਹੈ ਸੁਰ ਭੂਪਤਿ ਹੈ ਤਕੀਆ ਜਮ ਲਾਤਨ ਕੋ ॥ ਮਨ ਕੈ ਚਰਨ ਧਾਂਮ ਤ
ਜੇ ਬਨ ਮੈਂ ਜਬ ਰਾਮ ਕੀਏ ਘਰ ਪਾਂਤਨ ਕੋ ॥ ੬੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਐਸੀ
ਭਾਂਤਿ ਰਹੈ ਦੇਸ ਰਹ੍ਯੋ ਦੂਰ ਕਰੈ ਸੁਖ ਦੁਖ ਨਿਰਬਹ੍ਯੋ ਸਹ੍ਯੋ ਮੋਹ ਛਾਹ
ਧਾਂਮ ਕੋ ॥ ਦੁਖੀ ਜਾਨ ਕਾਮਧੇਨ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਸੈਨ ਜਾਂਕੋ ਹੰਸ ਰੀਨ ਸਕੂੰ
ਸਿਵ ਸੇਵੈਂ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਲਛਮਨ ਗਹੇ ਪਾਂਇ ਸੁਨੋ ਰਘੁਰਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾ
ਨਤ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਬਨ ਆਏ ਜਾਂਹੀ ਕਾਮ ਕੋ ॥ ਐਸੀ ਕੌਨ ਨਾ ਕਰੈ ਦੁਖ ਦੇਵਨ ਕੇ
ਹਰੇ ਰਾਮ ਬੀਛ ਰਹ੍ਯੋ ਕੁਬੇਲ ਸੇਈ ਸੌਂਪੇ ਦੇਵ ਬਾਂਮ ਕੋ ॥ ੬੧ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ ਜਬ ਬੋਲੈ ਕੁਚਿਰੀ ਤਬ ਬੋਲੈ ਰਘੁਬੀਰ ਰਹੇ ਲਿਖਿ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਸ
॥ ਬਾਤ ਕਹੀ ਬਨ ਆਨ ਚਲੇ ਸੁਨਿ ਪਾਂਇ ਛੁਵੇ ਮਾਤ ਮੋਹਿ ਬਢਾਯੋ ॥ ਜਾਨਕੀ
ਜਾਇ ਕੇ ਪਾਇ ਛੁਏ ਸਿਯ ਕੇ ਬਿਛਰੇ ਲਿਖਤੀ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਅੰਗ ਸਦਾ
ਸ ਦਈ ਕੰਚੁਈ ਪਟ ਓਤਿਨ ਹਾਰ ਗਰੇ ਪਹਿਰਾਯੋ ॥ ੬੨ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ ਰਾਮਹਿ ਏਕ ਸੁਮੰਤ੍ਰ ਦੀਓ ਲਿਖਿ ਜਾਂ ਰਿਪੁ ਕੋ ਸਿਰ ਭਾਇਨ ਪਠੈ ਗੋ ਕਾਟੇ
ਹੂੰਤ ਉਪਜੈ ਪਲ ਮੇਂ ਕਹੁ ਸੋ ਤੁਮ ਤੇ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਰਹੈ ਗੋ ॥ ਤਾਂ ਰਿਪੁ ਕੇ ਸਿਰ ਕੇ
ਮਹਿਪਾਲ ਸੁਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੂ ਇਹ ਭਾਂਤ ਪਰੈ ਗੋ ॥ ਜਾਨੇ ਸ੍ਰਿਗ ਸੂੰਠਨ ਸੋਂ ਮਿਗਰਾਜ

ਭੁਜੰਗਨ ਸੋਂ ਖਗਰਾਜ ਛਡੈਯੋ ॥੬੩॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਜਾਇ ਬਸੇ ਅਤ
ਬਨ ਮੈਂ ਮਨੋ ਸਾਵਨ ਮੇਘਨ ਕੀ ਅਨੁਹਾਰੀ ॥ ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਬਨਾਇ ਕੁਟੀ ਸੀਅ
ਸੋ ਮਿਲ ਬੀਰ ਤਹਾਂ ਸੋਂ ਰਸਵਾਰੀ ॥ ਲੈਕ ਨਿਸਾਚਰ ਰਾਵਨ ਕੋ ਦਿਨ ਰੈਨ ਹੁਤੇ ਤ੍ਰਿ
ਹਤਾਂ ਰਖਵਾਰੀ ॥ ਕੈਸੇ ਕੈ ਭਾਂਤਿ ਜਾਇ ਕਹੋਂ ਸੁਨ ਸੂਪਨਖਾ ਇਕ ਬਾਤ ਹਮਾ
ਰੀ ॥੬੪॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਜਾਂ ਬਨ ਕੇ ਰਮਤੇਂ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲਕ ਤਾਂ ਬਨ ਮੈਂ ਤਪ
ਸੀ ਫਿਰ ਆਂਏ ॥ ਰਾਜ ਤਜੇ ਅਬ ਜੋ ਗੁਨੀ ਓਟ ਲਘੁ ਮੁਨਿ ਜਟਾ ਨਖ ਹੈ ਨਖ ਫ
ਏ ॥ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਮਹੈ ਦੋਊ ਬੀਰ ਨਨੈਨਕ ਰੈਨੈਂ ਬਹੁਤੇ ਨ ਰਪਾਏ ॥ ਜੋ ਪਾਹਿ
ਲੈਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਇਕ ਭੂਜ ਗਏ ਇਕ ਦੂਰ ਪਰਾਏ ॥੬੫॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ ਬਾਤ ਸੁਨ ਜਰੀ ਸਿਗ ਚਲੀ ਖੀਸ ਕਲਗੀ ਆਂਖੈ ਰਾਤੀ ਕੋਹੂ ਭੁਰੀ ਰੇਖ ਚ
ਢੇਲੇ ਨਖ ਸੂਪ ਕੋ ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਬਲੀ ਮੋਲੋ ਲਿਖੀ ਚਿੰਤ੍ਰ ਧਨੀ ਗਈ ਮਨ ਕੀ
ਮੈਂ ਗਲੀ ਆਜ ਬੌਰੰ ਕਾਮ ਭੂਪ ਕੋ ॥ ਬੈਰੀ ਸਿਵੰ ਜਾਗਸੋਂ ਤਾਂ ਕੇ ਤੈਸੇ ਪਛਿਲਾ
ਗਸੋ ਜੈਸੇ ਧੋਰੇ ਜਾਇ ਭੂਨਸੋ ਦੇਖ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਕੋ ॥ ਲਾਂਬੀ ਠਗ ਭਰੀ ਨੈ
ਨੈਨ ਗਿਰ ਪਰੀ ਤਅ ਦੇਖੇ ਜਿਹ ਘਰੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਮੁਖ ਰੂਪ ਕੋ ॥੬੬॥
ਕ: ॥ ॥ ਪਰੀ ਕਾਂਮ ਬਸ ਤਾਂ ਕੀ ਸੁਧ ਜਾਕੀ ਮੂਤਿ ਦਸ ਕੀਨੇ ਹਾਉ ਭਾਉ ਤ੍ਰਿ
ਤ ਚਾਉ ਏਕ ਬਿੰਦ ਸੋਂ ॥ ਦੀ ਪ੍ਰਸੂਤ ਨੈਨ ਦੈ ਸੁ ਸੈਨ ਨਚਲਾਇ ਰਹੀ ਜਾਨਕੀ ਨਿ
ਹਾਰ ਮਨ ਰਹੀ ਨ ਅਨਿੰਦ ਸੋਂ ॥ ਐਸੇ ਦੇਵ ਬਧੂ ਐਸੀ ਸੁਨੀ ਨਾਹਿ ਕਬੂ ਪ੍ਰਭੂ ਧਨ
ਨੇ ਤੇਜ ਨਾਇ ਗਹਿ ਪਾਂਇ ਬੈਨ ਸੰਦ ਸੋ ॥ ਪਾਨ ਖਾਇ ਖਾਇ ਮੁਸਕਾਇ ਮੁਸਕ
ਇ ਧਾਇ ਪਰ ਕੈਨ ਨਿਸਾਚਰੀ ਸੁ ਬੋਲੀ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋਂ ॥੬੭॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਕੌਨ ਦੇਸ ਰਾਜ ਤਜ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਤ੍ਰੈ ਖਸਨ ਰੂਪ ਵੰਤ ਤੁਮ ਸੇ ਨ ਦੇਖੇ ਜੁਗ ਚਾਰ
ਮੈਂ ॥ ਨੈ ਸੁਸਾਨ ਸਿੰਗ ਸੇਊ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕੁਮਾਰ ਕੌਨ ਘਰੀ ਤੇ ਬਨਾਏ ਹੋ ਬ੍ਰਿਪ
ਈ ਹੈ ਉਜਾਰ ਮੈਂ ॥ ਤੋਹਿ ਕਹੰ ਪਰੀ ਅਬ ਜਾਹੁ ਭਲੀ ਕਰੀ ਹਮ ਰਾਜ ਧੋਂ ਕਿਰੈਂਕ
ਹੈਂ ਕਹੂੰ ਤੇ ਪਾਈ ਨਾਰਿ ਮੈਂ ॥ ਕਹੋ ਕਹਾਂ ਜਾਉ ਮੋਹਿ ਤੈਨ ਕਹੂੰ ਠਾਉ ਸਾਥ ਤੁਮੈਂ ਆ
ਜ ਬਰੋਂ ਆਈ ਘਰ ਤੇ ਬਿਚਾਰ ਮੈਂ ॥੬੮॥ ਕ: ॥ ॥ ਬੋਲੇ ਤਾਰ ਕਾਰ ਕੌ
ਜਹੰ ਮਛ ਕੇਤੁ ਨਾਰਿ ਕਿਧੋਂ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਲੋਕ ਛਾਡਿ ਕਿ ਤਪਾਈ ਹੋ ॥ ਕਿਧੋਂ

੫੪ ਭਉਰ ਬਸੀ ਮੈਨਕਾ ਸੁਕੇਸੀ ਕੋਊ ਤਿਨ ਮੇ ਸੁ ਕਿ ਮੰਘਿਵਾ ਪਠਾਈ ਮੋਪੈ ਆਈ
ਹੈ ਸਿੰਗਲਤ ਅਕੇਲੀ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਹੇਲੀ ਸਮ ਸੁਾਇ ਕਹਕੈ ਨ ਤੇਰੋ ਤਾ
ਤ ਮਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਹੈ ਸੀਤਾ ਤਬ ਬੋਲੀ ਤੁਮ ਰਾਮਨ ਪੇਥੀ ਖੋਲੀ ਆਨਿਕੈ
ਊ ਬਨ ਆਪ ਦਾਭ ਲੀਲੈ ਮੁਹਿ ਲਾਈ ਹੈ ॥੬੯॥ ਕਬਿਤ ॥ ਨਭ ਤੇ
ਨ ਆਈ ਹੌ ਸੁਰੇਸ ਨ ਪਠਾਈ ਹੌ ਹੂ ਪਦੇਖ ਕਾਮ ਕੀ ਚਲਾਈ ਜਾਨ ਲੀਜੈ
ਦੇਸ ਦਖਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਨਾਉ ਰਾਵਨ ਸੁ ਭ੍ਰਾਈ ਮੇਰੋ ਤੁਮੇ ਸਮੁਨਾਏ ਕਾਹੂ ਜਾ
ਕੇ ਨ ਆਏ ਲੀਨੀ ਹੈ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੀ ਸੁਨਾਈ ਤੇ ਦੁਹਾਈ ਜਾਂ ਕੀ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮੈ ਫਿਰੀ
ਬਸੈ ਜਾਂਹਿ ਫਿਰ ਦੇਸ ਥਾਪ ਦੀਜੀਏ ਸਰੋਵ ਬਾਂਤ ਜਾਹਿ ਸੇਵ ਚਾਪੇ ਪਗ
ਛਾਡਿ ਜੈਸੇ ਸੀਤਾ ਘਰ ਮਾਹਿ ਤੈਸੇ ਦੂਜੀ ਮੋਹਿ ਕੀਜੀਏ ॥੭੦॥ ਦੋ: ॥
ਸਮਾਚਾਰ ਜਾਨੇ ਮੁਸਕਾਨ ਕਹ੍ਯੋ ਬਾਤ ਸੁਨ ਤੈ ਨ ਪਹਿਚਾਨੇ ਰਾਮ ਬੈਠੇ ਜੇਠ
ਭ੍ਰਾਤ ਸਮੈ ਤਿਨ ਸੁਨੀ ਬਾਤ ਰਘੁਬੰਸ ਮੈ ਜੋ ਹੋਤ ਜਾਤ ਆਨ ਤੀਅ ਸੋਂ ਨ ਬੋਲੈ
ਘਰ ਨਾ ਬਿਦੇਸ ਮੈ ਤਾਂ ਮੈ ਏਕ ਰਾਮ ਮੇਰੋ ਨਾਉ ਹੈ ਲਜਾਂਉ ਭ੍ਰਾਰੀ ਤਾ ਮੈ ਤੀ
ਅ ਸੰਗ ਜਾਹਿ ਛਾਡ ਆਜ ਕੇ ਸਮੈ ਭੂਲੀ ਸੁਧਿ ਆਈ ਲਛਮਨ ਮੇਰੋ ਭ੍ਰਾ
ਈ ਦੇਰ ਤਾਂਹਿ ਬਰ ਜਾਈ ਫਾਜੈਂ ਪਰੇ ਕਲੇਸ ਮੈ ॥੭੧॥ ਕਬਿਤੁ ॥
ਚਲੀ ਤਬ ਧਾਇ ਲਛਮਨ ਪਾਂਇ ਛੂਏ ਜਾਇ ਬੋਲੀ ਮੁਸਕਾਇ ਏਕ ਬਾਤ
ਕੋਹੰ ਭਾਵਤੀ ਬਰ ਬੈਕੇ ਕਾਜ ਰਾਮ ਤੁਮ ਪੈ ਪਠਾਈ ਹੈ ਗਜਾਂਨਨ ਮਨ
ਇ ਆਈ ਤਾਂ ਤੇ ਉਤ ਲਾਵਤੀ ਕਹ੍ਯੋ ਸੋਈ ਕੀਜੈ ਨ ਪਰਮਾਹੁ ਜਾਹੁ ਬੂਝ
ਲੀਜੈ ਭੂਪ ਬਾਮ ਭਈ ਨ ਧੀ ਤੁਮੈ ਨ ਸਤਾਵਤੀ ਰਾਵਨ ਸੋ ਭਾਈ ਕਿ ਕਹੇ
ਮ ਕੀ ਬਨਾਈ ਜਿਨ ਬਨ ਹੀ ਮੈਂ ਆਈ ਫਿਰਿ ਫੇਰੋ ਜਿਨ ਆਵਤੀ ॥੭੨॥
ਸ੍ਵੈ: ॥ ਲਛਮਨ ਕੋ ਸੁਨ ਬਾਤ ਨਿਸਾਚਰਿ ਤੂੰ ਜਨਨੀ ਮੇਰੀ ਹੋ ਤਬ ਹੀ
ਤੇ ਕਾਮ ਕੋ ਭਾਉ ਧਰੇ ਮਨ ਮੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਤੀਰ ਗਈ ਜਬ ਹੀ ਤੋ ਕੈ ਅ
ਬ ਜਾਂਹਿ ਤਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਚਲ ਆਸ ਤਜੋ ਹਮ ਰੀ ਅਬ ਹੀ ਤੋ ਜਿ ਚਲੀ ਪੁਰ
ਬੋਕੇ ਤਦ (ਨਰੀ) ਹੀ ਨਰ ਨੀ ਉਲਟੀ ਨ ਬਗੀ ਕੁਬਗੀ ਤੋ ॥੭੩॥ ਸ੍ਵੈ: ॥
ਧਾਇ ਚਲੀ ਨ ਚਲੇ ਬਹੁਰੋ ਬਸ ਦੇਖ ਗਏ ਸਿਯ ਮੋਂ ਰਘੁਰਾਈ ਆਹਿ

ਕਹੋ ਨ ਸ੍ਰੈ ਬਾਲਿ ਜਾਂਉ ਸੁ ਆਗੇ ਤੂੰ ਕੀਤਿਨ ਆਸ ਚੁਕਾਈ॥ ਜਾਹਿ ਤਰੀ
ਅਬ ਕੇ ਬਰਸੈ ਤੁਮਹਿ ਦੇਉ ਪਤਿ ਕਹਿਓ ਸਮੁਝਾਈ॥ ਸੰਗ ਰਿਖੀਸਰ ਕੇ ਬ
ਨਮੈ ਤੁਮ ਤਰਕਾ ਮਾਰ ਪਤਾਲ ਪਠਾਈ॥੭੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਆਇ ਕਹੀ
ਸਈ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਭ ਸੋਨ ਬਰੈ ਤਿਨ ਔਰ ਬਤਾਈ॥ ਜਾਇ ਕਹੇ ਸੀਤ ਪ੍ਰ
ਨ ਨਬੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹੂ ਮੋਹਿ ਔਰ ਜਨਾਈ॥ ਬਾਰ ਛਿ ਮਾਤ ਫਿਰੀ ਫਿਤ ਤੇ ਉ
ਤ ਰਾਮ ਭੁਲੀਉ ਪਮਾਂ ਜਿਸ ਆਈ॥ ਮਾਨਹੁ ਬੀਰ ਨਕੂ ਲਛ ਦੇਉ ਤੁਰੈ ਰੇਖ ਬ
ਤੇ ਨਦ ਨਾਉ ਬਨਾਈ॥੭੫॥ ਕਬਿਤੁ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਬਿਰਾਗੀ ਏਨ ਦੇਉ ਬਿ
ਭੁਰਾਗੀ ਪਤਿ ਰਹੀਨ ਰਮਾਗੀ ਤਬ ਆਪ ਰੂਪ ਹ੍ਵੈ ਗਈ॥ ਪਾਇ ਤੇ ਪਤਲ ਧਰ
ਸੀਸ ਤੇ ਅਕਾਸ ਕਰ ਏਕ ਏਕ ਬਾਂਹ ਕੇਸ ਤੇਛ ਤੇ ਛੋਲੀ ਗਈ॥ ਬਾਵਰੀ
ਦਿਵਾਲੀ ਕਹੂ ਐਸੀ ਬੋਲੀ ਬਾਲੀ ਜਾਂਤੇ ਜਾਨਕੀ ਡਰਾਲੀ ਮਾਨੋ ਕਾਂਪੈ ਜੂਰੀ
ਹ੍ਵੈ ਗਈ॥ ਨਾਮੈਂ ਲਪਟਾਨੀ ਜੈਸੇ ਸੰਕਰ ਭਵਾਨੀ ਕਹੇ ਨਾਥ ਜਾਂਕੇ ਹਾਥ ਤੇ
ਸੁਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਹ੍ਵੈ ਗਈ॥੭੬॥ ਸ੍ਵੈ:॥ ਨਾਥ ਕਹੋ ਸੇ ਨਰ ਭੂਕਿ ਨ ਢੇਰਸੁ
ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਡਰ ਪਾਂਵਨ ਲਾਗੀ॥ ਐਸੋ ਕੀਓ ਚਕ ਤੇ ਰਤਬੈ ਅਜਹੂੰ ਦੁਖ ਸੋਂ
ਛਿਨ ਏਕ ਨ ਦਾਗੀ॥ ਰਾਮ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ ਰਹੂ ਏ ਸਿਯ ਮਾਂਹਿ ਬਸੇ ਅਜਹੂੰ
ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਸ਼ੀਤ ਜਾਨੋ ਸਿਰ ਪਾਂਉ ਗਹੇ ਅਰੀ ਤੂੰ ਮਾਹਿ ਰੂਪ ਤਜੈ ਨ ਅਭਾਗੀ
੭੭॥ ਸ੍ਵੈ:॥ ਰਾਮ ਹਸੇ ਸਿਯ ਕੇ ਮੁਖ ਦੇਖ ਹਸੈਂ ਨ ਕਹੂ ਯਹਿ ਬਾਤ ਨ
ਹੈ ਤੂੰ ਨ ਹੁਤੀ ਰਿਖਿ ਕੇ ਸੰਗ ਮੈ ਬਨ ਮੈਂ ਇਕ ਐਸੀਏ ਮਾਰਲ ਥੀ ਹੈ॥ ਜਾਂਹਿ
ਬੋਪੇ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਸੈਨ ਬਨੈ ਕੋਊ ਹੌਨ ਗਈ ਹੈ॥ ਸਕਰਿ ਨਾਇਕ
ਲੀਕ ਚਢਾਇ ਸੁ ਲੀਕ ਲਿਖਿ ਚਲਾਇ ਦਈ ਹੈ॥੭੮॥ ਸ੍ਵੈ:॥ ਕਾਟ
ਜੇਹਿ ਨਾਕ ਸੋ ਕਾਨ ਬਨਾਇ ਸਗੀ ਰਘੁਰਾਇ ਵੈ ਬਾਤ ਤੁਸਾਕੀ॥ ਛੋਹੂ ਤੁਰਤ
ਗਈ ਫਿਰ ਰਾਵਨ ਜਾਇ ਪਰੀ ਜੈਸੇ ਭੀਤਿ ਤੁਸਾਕੀ॥ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਤਨ ਆਗ
ਉਠੀ॥ ਫਿਰ ਗਾਲਿ ਕਹੈ ਤਜ ਬਾਤ ਤੁਸਾਕੀ॥ ਰਾਮ ਸੋ ਕੋਪ ਕੀਏ ਬਕਰਾਂ ਤਸ
ਜੋਰਤ ਕੋਨ ਨਹਿ ਨਾਕ ਸੁਸਾ ਕੀ॥੭੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਏਕ ਪਿਸਾਚਰ
ਰਾਜ ਪੂਰੇ ਭੁਲੀ ਕਹੀ ਰਘੁਰਾਇ॥ ਸਾਕ ਕਾਢ ਦੈ ਗੀ ਹੁਤੀ ਆਇ ਨਾਕਕਾ॥

੫੬ ਇਆ।੮੦॥ਦੋਹ: ॥ਏਕ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਕੌਨ ਜਿਨ ਕਹੋ ਬਾਤ ਸਮਝਾਇ॥ਬੁ
ਝੀਆ ਮੂਏ ਨ ਰੋਵਈ ਐ ਪੈ ਜਮ ਬਾਂਧੇ ਜਾਇ॥੮੧॥ ਸੋਰਠਾ॥
ਨੈਕੁ ਨ ਨੈਨ ਸਿਰਾਂਹਿ ਧੌਤ ਰਹੈ ਲਿਕ ਪਤੀਆ ਜਨੋਂ ਘੋਰੇ ਜਲ ਆਹਿ ਜੇਠ
ਮਾਨ ਦਾਦਰ ਬਸੈ॥੮੨॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਕਹਾਂ ਜਾਂਉ ਕਹਾਂ ਕਰੋਂ ਆਗੇ ਜੈ
ਜਰਾਵੈ ਜੋਰੇਂ ਛਿਪ੍ਰ ਮਤ ਬਾਹ ਕੈਸੇ ਬੂਡ ਮਰੋਂ ਜਾਇ ਕੈ॥ਬੂਡੀ ਅਬ ਧਾਤ ਕੁ
ਸਰਾਤ ਹੈ ਨ ਦੇਖੋਂ ਜਗ ਮਾਨਸ ਜਨਾਵੈ ਜੋਰ ਜੋਗੀ ਬਨ ਆਇ ਕੈ॥ਕਾਲ ਤੇ
ਪਛਾਰੇਂ ਸੇਖ ਨਾਗ ਸਿਰ ਮਾਰੇਂ ਛਿਤ ਲੈ ਪਤਾਲ ਤੋਰੋਂ ਕਹੋਂ ਮਰੋਂ ਬਿਖ ਖਾਇ
ਕੈ॥ਕੈਸੇ ਜੀਉ ਆਜ ਮੋਹਿ ਕੈਸੇ ਭਾਵੈ ਰਾਜ ਜੈਸੇ ਤਾਪਸੀ ਬਿਛੁਰ ਮੀਤ
ਲਿਆਂਉ ਨ ਚੁਰਾਇ ਕੈ॥੮੩॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਐਸੇ ਸੋਚ ਕਹੈ ਕੁੰਭ ਮਨ ਹੀ
ਮੈਂ ਅਰ ਤਬ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹੈ ਉਪਾਇ ਕੀ॥ਬੋਲੇ ਖਰ ਦੂਖਰ
ਤ੍ਰਿਮੂੰਡ ਸਿਗਦੀਨ ਸ੍ਰਿੰਗ ਕੌਨ ਜਾਇ ਮਾਰੇ ਸੋਈ ਬਾਤ ਤਿਨ ਜਾਇ ਕੀ॥ਪਾਛੇ
ਨਾਕ ਜੋ ਬਬੇਕੇ ਕਾਜ ਪਛਤਾਰੇ ਸਬ ਕੈਸੇ ਜੂਠੇ ਰਾਮ ਬਾਤ ਕਹੋ ਸਤ ਭਾਇ
ਕੀ॥ਆਵੈ ਜੈ ਸਿਪ੍ਰ ਨਾਥੀ ਤਊ ਜਾਨਿ ਹੈ ਨ ਤਾਂਕੀ ਦਸਮੂੰਡ ਤੇ ਨ ਗਾਇ ਜਾਹਿ ਕਾ
ਹੀ ਰਖਿਰਾਇ ਕੀ॥੮੪॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਆਨ ਦ੍ਵਿਗ ਗਾਜੇ ਕਈ ਭਾਂਤ ਨ
ਬਜਾਇ ਬਾਜੇ ਖਰਦੂਖ ਮਾਦਿ ਰਾਮਚੰਦ ਦੇਖ ਕੈ ਗਸੇ॥ਇਹ ਨਗਿਸੇਂ ਲਗਏ
ਕੇ ਕਾਜ ਰਾਮ ਆਇ ਭਲੇ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਤੁਮ ਠਾਵਨ ਭਏ ਭਸੇ॥ਬ੍ਰਜ
ਰਬ ਬਾਰਨ ਪਦਾਤ ਕੇ ਉਸਾਹੀ ਏਊ ਬੈਠੇ ਜੋਗ ਭੇਸ ਮੁਖ ਕਾਇ ਬਨ ਮੈ
ਧਸੇ॥ਇਕ ਬਾਨ ਕਸੇ ਰਘਲੋਕ ਏਕ ਬਸੇ ਏਕ ਜੋ/ਲਿਸਿਕ ਨਸੇ ਲਿਕ ਬਸੇ
ਤੇਨ ਮਨ ਬਸੇ॥੮੫॥ਸ੍ਵੈ: ।ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬ ਬੋਲ ਸਕੇ ਭਟ ਔਰ ਉ
ਪਾਇ ਕਹੋ ਸਕਹੈ॥ਉ ਲਾਖਨ ਮੈਂ ਨਾਹਿ ਏਕ ਫਿਰੇ ਦੁਖ ਹੈ ਛਤੀਆਂ ਕ
ਹ ਭਾਂਤਿ ਫੂਟੇ ਜੁਗੀਆ ਇਹ ਲਿਕ ਮਰੀਰ ਬਸੈ ਸੋਈ ਰੈ ਮਿਗ ਸੇ ਬਨ
ਜਾਇ ਰਹੋ॥ਕਠ ਭੇਸ ਤਪੇ ਧਨ ਰੇ ਕਨ੍ਹ ਆਂਗ ਹੈ ਸੀਆ ਨਿ ਕੋ ਇਹ ਭਾਂਤ
ਹਰੋ॥੮੬॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਭਲੀ ਭਲੀ ਕਹਿ ਬਾਹਿ ਉਠੇ ਮਨ ਮੈ ਸਬ ਪਛੁ
ਤਾਇ॥ਰਾਜ ਛਾਡ ਜੋਗੀ ਬਨੇ ਤਾਂ ਘਰ ਭੂਪ ਕਨਾਇ॥੮੭॥ਸੋਰਠਾ॥

॥ਸੁਨਿ ਬਿਰਧ ਮੰਦੋਦਰੀ ਬੋਲੀ ਬਚਨ ਰਿਸਾਤ॥ ਅਰਧ ਖੰਡ ਪਲ ਮੈਂ ਹੋਤੇ ੫੭
ਤਉ ਨ ਨਾਹਿ ਕਹੋਂ ਜਾਤ॥੮੯॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਏਕ ਕਪਟੀ ਦਸ ਕੰਧ ਗਟੀਕ
ਘਟੀ ਘਟਕੀ ਸਭ ਆਢ ਘਟੀ ਪਤਿ ਰਿਪੁ ਸੂਰਜਟੀ ਕਮਠੀ ਖਪਟੀ ਸਮੇਤੇ
ਠਟੀ ਜਲ ਬਾਰ ਕਟੀ ਨਠਟੀ ਗਤਿ ਸਾਥ ਛਟੀ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਨਿਤ ਨਾਰਤ
ਮੂਕ ਲਟੀ ਮੁਹਟੀ ॥ਸੁਨ ਕੰਤ ਕਠੀ ਭੁਗਲੀ ਨਕਟੀ ਸੋਈ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜ
ਤਪੰਚ ਬਟੀ॥੯੦॥ ॥ਹਾਥ ਨੇ ਜੋਰ ਨਿਵਾਇ ਸਿਰ ਧਰ ਲਾਥ ਸੋ
ਤ੍ਰਿਕਹੈ ਇਕ ਬਾਤ ॥ਰਾਜਨ ਕੇ ਮੁਕਟਾ ਮਨਿ ਰਾਘਵ ਪਾਵਨ ਰਾਮ ਸੋ ਬੋਲ
ਸੋਂ ਨਾਤੋ ॥ਦੇਖਹੁ ਕੋਨ ਨਾਥ ਚਾਰ ਭੁਜਾ ਬਲ ਕੇ ਦਾਨਿ ਲੋਕ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਰਾਤੋ
ਬਾਤ ਪੁਰਾਤਨ ਏ ਸੁਨੀਏ ਘਟ ਕੇ ਹਰ ਸੇ ਨ ਲਰੈ ਗਜ ਮਾਤੋ॥੯੧॥ ਸ੍ਵੈ:
॥ਮੂਰਖ ਨਾਹਿ ਦੋਸ ਜਿਰ ਸੋ ਸਖੀ ਜਾਨਤ ਤੋ ਦਿਨ ਆਢ ਘਟੇ ਹੈਂ ॥ਲੰਚਲ
ਬੀਸਨ ਸੂਰਤ ਨਾਹਿਨ ਤਾਬਨ ਬੀਸ ਹਥਿਆਰ ਸੁਹੈਂ ਹੈਂ ॥ਪੂਤ ਸਪੂਤ ਕ
ਜੋ ਅਘ ਵਾਰਿਤ ਸੀਭੁ ਸੋ ਕੌਨ ਸੋ ਦਾਨ ਬਟੇ ਹੈਂ ॥ਮੰਦਰ ਦੈ ਭੁਲ ਨੈ ਸਤ ਸੇ
ਪੂਰ ਪਾਂਬੀਤ ਜਾਨਤ ਰਾਮ ਲਟੇ ਹੈਂ॥੯੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਰੂਪ ਅਪਾਰ
ਰਾਂਵਨ ਨੀਚ ਮਰੀਚ ਸੋ ਬਾਤ ਕਰੀ ਸਮਝਾਈ ॥ਹੈ ਦੇਊ ਬੀਰ ਸੇਰ ਵਰਠੀ
ਰਕੁਟੀ ਰਾਂਵਿ ਤੇਜ ਤਰਾਂਨ ਸਮਾਈ ॥ਫਾਰ ਅਨੂਪ ਮਹੈ ਤਿਹ ਸੀਤਾ ਭੁਲਾਵ
ਹੁ ਆਇਸ ਸੀਸ ਚਢਾਈ ॥ਛਾਡ ਕੈ ਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਹੇ ਜਿਨ ਪਾਨਤ ਮੈਂ ਤ
ਜ ਪ੍ਰਾਨ ਪੁਜਾਈ॥੯੩॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਜਾਨ ਕੈ ਬਾਤ ਮਰੀਚ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਦੇ
ਹਤੇ ਬਾਸ ਛੁਟਨੇ ਅਭਜੀ ਕੋ ॥ਰਾਂਮ ਸੋ ਬੈਰ ਕੀਏ ਸੁਖ ਹੈ ਨ ਲਏ ਦਸਕੰ
ਧ ਕਲੰਕ ਕੋ ਟੀਕੋ ॥ਊਤਰ ਦੇਤ ਉਤਾਰਤ ਹੈ ਸਿਰ ਸੋ ਤਰਫੈ ਜੈਸੇ ਮੀਨ
ਬਲੀ ਕੋ ॥ਸੋ ਕੇਕੀ ਦੇਹ ਭਈ ਤੋ ਕਹਾਂ ਸੁਤ ਉ ਮਿਗ ਸੋ ਦੇਕ ਜਿਯ ਬਲੀਕੋ
॥੯੪॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਜਾਤ ਬਨੈ ਨ ਰਿਸਾਤ ਬਨੈ ਨ ਹਿਰਾਤ ਬਨੈ ਨਹਿ ਹੋ
ਦਾਰਿ ਤਾਈ ॥ਹੋਤ ਉਤਪਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸਹੀ ਸੋ ਪੈ ਰਾਵਨ ਰਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਠਾਈ
ਤੈ ਮਨ ਕਿਉਂ ਪਛਤਾਤ ਅਬੈ ਤਜ ਲੰਕਪਤੀ ਮਨ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਂਈ ॥ਛਾਂਡ ਕੈ
ਜੋ ਮਿਗ ਕੂੰਕਲੀਓ ਤਿਨ ਕੂਦਤ ਫਾਂਧਤ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ॥੯੫॥ ਦੋਹਰਾ

੫੪

੭ ॥ਕਿਹ ਬੋਲੀ ਮੰਦੋਦਰੀ ਕ੍ਰਿਮਲਾਨੀ ਸਬ ਗਾਤ ॥ ਜੋ ਜੋ ਰੇਛ ਤਮਰਾਤ
ਕਿ ਜਾਨਤ ਰਾਵਨ ਕੀ ਬਾਤ ॥੯੬॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਬ੍ਰਿ ਭੁਕਟਨ ਬਸਿ ਸੈ
ਨ ਤ੍ਰਮ ਰਾਕਾ ਬਸਿ ਮੋਨ ਕੇ ॥ ਦੋਵਰ ਕਛੂ ਕਨੈ ਕਲੀਕ ਪੰਕ ਗਾਨੇ ਗਰੀ
ਮ ੯੭॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਅਜਹੂੰ ਚੇਤ ਸਿਆਰ ਪਿਯ ਤ੍ਰਿਯ ਬੈਨ ਨ ਮਨ ਧਰੋ ॥
ਪਾਪ ਬੀਸ ਜਿਨ ਭਾਰ ਛਾ ਦੁਹੇਲੀ ਬੈਸ ਸੀ ॥੯੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਬੋ
ਲਗਾਯੋ ਸਿਵ ਕੇ ਸੁਨਕੇ ਪਤਿ ਤਾਂਤੀ ਕੇ ਸਿਗ ਸੁਹਾਗ ਹਮਾਰੋ ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਨਲ ਬਾਸ
ਰਮੋ ਕੁਲ ਕੇ ਅਬ ਤੈ ਕ੍ਰਮ ਕੈ ਜੜ ਮੂਲ ਉਖਾਰੋ ॥ ਛੀਨ ਭਯੋ ਤਪ ਤੇਜ ਹਿਨ
ਸ੍ਰਤ ਜੋ ਜੋਤਰ ਉਪਰਤੇ ਅਧਿਆਰੋ ॥ ਠੇ ਸਰ ਕੰਤ ਭਏ ਹਟ ਕੇ ਨ ਭੁਲੇ ਘ
ਰ ਤੇ ਪਟ ਰਾਅਬਿਸਾਰੋ ॥੯੯॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਰਾਮ ਸੋਂ ਨ ਬੈਰ ਕਰ ਪਾਪ
ਜੀਅ ਮੈਂ ਨ ਧਰ ਮੂਨਿ ਸੋਂ ਨ ਆਰਿ ਬਾਤ ਕੀਨੈ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ॥ ਕੇਤੇ ਬਲੀਮਾ
ਰੇ ਖਰ ਦੂਖਰ ਪਛਾਰੇ ਅਬ ਤੂੰ ਹੂੰ ਚਲੋ ਜੋਗੀ ਯਾ ਬਾਤ ਨ ਸਮਾਨ ਕੀ ॥
ਜਾਹਿ ਕੇ ਨਿਮਾਨੇ ਕੰਤ ਕਾਹੂ ਕੀ ਬਲਾਇ ਜਾਨੇ ਔਰ ਸਬ ਕੀ ਜੇ ਏਕ ਤੇਰ ਲਿ
ਨ ਜਾਨਕੀ ॥੧੦੦॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਨਾਰਿ ਕੀ ਨ ਮਾਨੀ ਬਾਤ ਦਿਨ ਹੀ ਸੋਂ ਕੌਂ
ਨਾਰਿ ਬਡੇ ਉਤਪਾਤ ਹੋਨਹਾਰ ਚਲੇ ਧਾਇ ਕੈ ॥ ਆਪ ਬਨੇ ਜੋਗੀਆ
ਗੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ਮਰੀਚ ਮੁਨਿ ਦੇਖੋ ਕਵਿਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗ ਸੋਨੇ ਕੋ ਬਨਾਇ ਕੈ ॥ ਕਹੂੰ ਪ
ਤ ਖਾਤ ਕਹੂੰ ਉਚੇ ਕੂਕ ਰਾਤ ਲੀਨਾ ਰਾਤ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਆਗੇ ਨੀਰੇ ਸੋਹੈ ਆਇ
ਕੈ ॥ ਕਹੂੰ ਚਲੈ ਦੌਰ ਕਹੂੰ ਪਾਤਨ ਕੀ ਓਟ ਬੈਠੇ ਜਾਨਕੀ ਨਿਹਾਰ ਰੂਪ ਰਰੀ ਹੈ
ਲੁਭਾਇ ਕੈ ॥੧੦੧॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਮਨ ਮੇ ਕਹੈ ਕਹੋ ਮ੍ਰਿ
ਗ ਪਕਰੋ ਜਾਇ ॥ ਕਠਿਨ ਕਠਿਨ ਸੀ ਕਿਉਂ ਟਰੈ ਬਿਨ ਰਘੁਬੀਰ ਸਹਾਇ ॥
੧੦੨॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਬਿਚਰਨ ਮ੍ਰਿਗ ਕੇ ਹੇਤ ਤੈਂ ਜਾਰ ਰਘੁਨਾਥ ਕੋ ॥ ਜੇ
ਬਨ ਬਾਸ ਸੁਖ ਦੇਤ ਅਠ ਜਾਨਤ ਪਰ ਪੀਰ ਕੋ ॥੧੦੩॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਕੀਨੋ ਸੋਈ ਕਾਮ ਆਗੇ ਆਪ ਪਾਛੇ ਰਾਮ ਬਲਿ ਜਾਇ ਕਵਿਰਾਮ ਐਸੋ ਰੂਪ
ਦੇਖ ਜੀ ਜੀਏ ॥ ਛੀਨੀ ਗਾਹਿ ਬਾਂਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਨੇਂ ਤੋ ਮੈਂ ਮੁਸਕਾਂਹਿ ਸੀਤ ਕਹਾਰ
ਲੇ ਜਾਂਹਿ ਨਾਥ ਲੈਕ ਬਨੇ ਕੀ ਜੀਏ ॥ ਕ੍ਰਿਜਨ ਕੀ ਓਟ ਪਾਤ ਹਾਥ ਨੇ ਮੇਂ ਟਾਰ

ਕਹੀ ਬਾਤ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੇ ਨੀਕੇ ਦੇਖ ਲੀਜੀਏ ॥ਧੀਰੇ ਬੋਲੇ ਹੋਨਾ ਤੁਮਰੇ ੫੯
ਹਰ ਕੇ ਭੈਨਾ ਖਾਹਿ ਸਾਰੰਗ ਕੇ ਛੌਨਾ ਸੋ ਖਿਲੌਨਾ ਕਰ ਦੀਜੀਏ ॥੧੦੪॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ਭੁਜੰਗ ਚਿਤ ਰੰਗ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸਬ ਕੰਚਨ ਕੇ ਰਾਮ ਜੈਸੇ ਮਿਰ
ਸੀਂਗ ਮਨੋ ਦੂਸਰੇ ਅਨੰਗ ਹੈ ॥ਮਾਂਗੋ ਬਿਨ ਆਨ ਦੀਨੇ ਧਨੁਖ ਨਿਖੰਗ ਤਾਂਕੋ
ਰੰਗ ਨ ਪਛਾਨੈ ਜਾਨੈ ਹਠ ਹੀ ਮੈਂ ਰੰਗ ਹੈ ॥ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤੂੰ ਸੁਰੰਗ ਦੇ
ਖ ਭੂਲੈ ॥ਜਿਨ ਭਜੈ ਸੁਖ ਆਜ ਤੇ ਤੁਰੰਗ ਪੀਠ ਤੰਗ ਹੈ ॥ਕੀਨੇ ਦੁਖ ਪੰਗ
ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਕੁਰੰਗ ਨੈਨੀ ਹੋਇ ਨਾ ਕੁਰੰਗ ਪਾਪ ਬੈਠਈ ਕੁਰੰਗ ਹੈ ॥੧
੦੫॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ਸੋਚ ਬਡੋ ਮਨ ਜਿਯ ਮੈਂ ਤਬ ਸੋ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੇ
ਨ ਰਚੇ ਜਗ ਸਾਂਈ ॥ਜਿਨ ਬਧੇ ਸਿਯ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੇ ਅਰ ਮੈਂ ਅਬ ਲੌ ਕਬਹੂ
ਨ ਭੁਲਾਈ ॥ਬੀਰ ਹੋ ਬੋਲ ਕਹੇ ਸੁਖ ਸੋਂ ਦਿਨ ਕਾਟਤ ਹੈਂ ਬਨ ਮੈਂ ਅਬ ਤਾਂ
ਈ ॥ਜਾਨਕੀ ਆਨ ਕੀ ਦੇਖਤ ਹੋਂ ਤਉ ਛਾਡਤ ਹੋ ਤੁਮਰੀ ਜਰਤਾਈ ॥
੧੦੬॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ਆਇਸ ਲੈ ਕਰ ਸੂਨੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਜਿ ਕੇ ਰਥ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ
ਜਾਇ ਉਖਾਰੋ ॥ਕਾਹੇ ਕੋ ਨਾਥ ਕਰੈਂ ਸ੍ਰਮ ਕੇ ਤੁਮ ਪਾਪ ਕੋ ਹੋਇ ਹਨੀ ਅਬ ਮਾਰੋ
॥ਜੋ ਛਲ ਮੋਹਿ ਛਲਾਇ ਚਲੈ ਬਿਨ ਬਾਨ ਹਨੇ ਨਹਿ ਤੋ ਪਗ ਧਾਰੋ ॥ਬੀਰ
ਸਤੀ ਸੀਯ ਮੋਹਿ ਕਹੀ ਅਬ ਹੈ ਤੁਮ ਕੇ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਪਚਾਰੋ ॥ ॥੧੦੭॥ ਸਵੈਯ
ਾ ॥ ॥ਕੰਚਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ ਤੇ ਅਬ ਲੌ ਨ ਬਿਰੰਚ ਰਚੇ ਦੁਖ ਕੇ ਕਰਤੈ ॥
ਕਿ ਕਲੰਕ ਬਡੋ ਰਘੁ ਕੇ ਕੁਲ ਕੋ ਕਿ ਨਿਸਾਚਰ ਕੋ ਬਨ ਮੈਂ ਛਲਤੈ ॥ਕੈ ਧਰਤਾ
ਫਨ ਤੇਜ ਬਡੋ ਸ੍ਰਮ ਪਾਵਕ ਤਾਂਹਿ ਸਮਾਪਤਿ ਕੋ ਜਲਤੈ ॥ਕਾਹਿ ਰਾਮ ਕ
ਹੇ ਸਿਯ ਛਾਡ ਕੁਟੀ ਧਿਯ ਕੋ ਨ ਕਹੂੰ ਤਿਸ ਕੇ ਬਲਤੈ ॥੧੦੮॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਕਪਟ ਮ੍ਰਿਗ ਆਇਬੋ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ॥੩॥
੩੧੦੮॥ ॥ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ਲੈ ਕਰ ਤੀਰ ਸਰਾਸਨ ਸ੍ਰੀ
ਰਘੁਬੀਰ ਚਲੇ ਸਿਯ ਬੋਲ ਅਰੇ ਹੈਂ ॥ਫਾਂਧਤ ਖੇਤ ਨ ਲੇ ਕਿ ਕਸੇਨ ਤਿਨ
ਤੂੰ ਮ੍ਰਿਗ ਕਿ ਏਕ ਬਿਨੋਦ ਕਰੇ ਹੈਂ ॥ਪੌਨ ਮਿਲੇ ਤਬ ਏਕ ਪਾਪ ਬਾਨ ਗੀਰ ਇਮਿ ਲੀਏ
ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰੇ ਹੈਂ ॥ਜਾਨਕੀ ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਗ ਹੇਤੁ ਹਠੇ ਦ੍ਰਿਣ ਤੇਰ ਪੰਪਾਰ ਬਨਾਏ